VLADIMIR COLIN

IMPOSIBILA OAZĂ

PROZE FANTASTICE

VLADIMIR COLIN

IMPOSIBILA OAZĂ

VLADIMIR COLIN

Imposibila oază

proze fantastice

Editura Cartea Românească

1984

Coperta de *Tudor Jebeleanu*

Aşadar, mă rătăcisem ? Îmi venea greu să cred, dar cu nemărturisită încîntare îmi plimbam privirile peste întinderea dezolantă ale cărei forme lipsite de imaginaţie erau, cu intensităţi egale, scoase la iveală de palida nepăsare a lunii. Iarbă uscată, mărăcini printre degete de stîncă... Aş fi vrut să-mi închipui că nimeni nu mai călcase stratul subţire de pămînt sărac şi că, incapabil să se mai ascundă, poate să mai aştepte, locul se dăruia acum întîia oară celui care-l surprinsese în clipa capitulării, cînd invizibile bariere înălţate în timp se prăbuşiseră.

Mirosea a piatră şi pămînt, chiar, vag şi tulburător, a mare. Ecou al unor sunete extrase dintr-un cod cu înţelesuri uitate, tăcerea ondula în jurul meu, densă sau brusc rarefiată, indiferentă.

Încă nu îndrăzneam să sper.

Ar fi trebuit totuşi să văd satul, distanţa de parcurs nu era mare, trei—patru ore de mers, mi se spusese, şi nu puteam pierde drumul, ocolea mai întîi partea stîncoasă a unui mal în care trestiile şi păpurişul nu-şi putuseră înfige rădăcinile, aşa că apa lacului constituia un reper sigur, se abătea la stînga pentru a străbate o pădure de salcîmi, de fapt un boschet, suia în sfîrşit un deal cu vîrful bont străpuns de colţii stîncilor, un mic platou bătut de vînturi, de pe care urma să descopăr în vale cele cîteva case la marginea vestică a cărora, săpîndu-se groapa unei varniţe, fusese găsită statuia.

Nu plecam pentru prima dată la drum după miezul nopţii, de teama canicule, spuneam de obicei, de fapt

pentru că abia aşteptam prilejul de a fi din nou singur acolo unde, începînd forfota oraşului, cu zarvă şi lumini năucitoare închinate clipei, presimţeam în noaptea încă nedomesticită supravieţuirea adevărurilor uitate pe care le înlocuisem cu simulacre în nesfîrşita noastră străduinţe de a ne preface în simple moriști de vorbe şi gesturi. Era doar o presimţire, v-am spus, speranţa de dincolo de cuvinte că tot ce trăiam peste zi nu făcea decît să mascheze un sens la care nu puteam ajunge, dar care trebuia să contrazică sarbăda piesă tragicomică pe care o jucam unii pentru alţii, împreună cu alţii, împotriva altora.

Sigur, ştiam că în umbra nopţilor freamătă visele celor ce nu mai dansează decît în praful răscolit de vînt, că luna migăleşte din sidef clătinătoare capcane, dar mai ştiam că nu puteam căuta decît dincolo de ceea ce sperie, de vreme ce tot ce liniştește îmi făcea silă. Doar rătăcindu-mă mai puteam spera să mă găsesc.

Şi, iată, s-ar fi zis că izbutisem. Într-o noapte fără stîlpi legaţi de fire electrice, fără pungi de plastic, nici cutii goale de conserve, fără măcar un ghemotoc de hîrtie (imensă, luna perfect rotundă nu îngăduia priveliştii să-mi ascundă nici un amănunt).

Mă aflam pe un platou unde vîntul se năpustea încoace şi încolo ca un mînz prostuţ îmbătat de spaţiu, dar dealul pe care suisem era probabil un altul decît cel din vîrful căruia ar fi trebuit să descopăr satul cu nume turcesc. Inundată de lună, valea nu-mi arăta decît risipa stîncilor erodate printre care, din vremi imemoriale, generaţii de broaşte ţestoase circulau fără grabă.

Cu o bucurie ce ţinea parcă să se convingă că în păduricea de salcîmi pierdusem drumul (numai acolo, şi în cele cîteva clipe cînd norii ascunseseră luna mă putusem înşela, dacă fără să-mi dau seama nu fusesem constrîns de mine însumi să mă înşel, alegînd dinadins o potecă greşită) am ocolit platoul pentru a sonda cu privirea văile pustii.

Satul nu se vedea nicăieri. Dealuri, în schimb, am numărat destule. Şi unul dintre ele ascundea cu siguranţă casele scunde cu acoperişul de olane, cu porţi umbrite de boltile viţei de vie îngreunată de candelabrele

ciorchinilor și curți pavate cu lespezi prinse în chenare de portulacă, păstrînd urmele de beteală ale migrației nocturne a limacșilor cuibăriți peste zi în scobiturile răcoroase ale ghizdurilor fîntînii cu roată.

N-aveam decît să cobor pentru a regăsi pădurea și a o lua de data asta pe poteca potrivită, doar că nimic nu mă îndemna să-mi repar greșeala. Nu ți-a rămas mult timp, m-am prevenit, totul e încă neschimbat, peste o clipă hotărîrea nu va mai depinde, poate, de tine. Simțeam însă că greșit ar fi fost să refuz locul pe care întîmplarea, dacă întîmplarea era, mi-l descoperise.

În jur, ca într-un cimitir turcesc uitat și de Allah, pietre chinuite de vreme se plecau în toate vînturile. Dar m-am încredințat curînd că nici una nu era scrisă, morții nu cunoscuseră culmea bătută de lună.

Aici urma să aflu răspunsul ?

Printre pietre creșteau mărăcini în care se încurcaseră ierburi uscate. M-am aplecat să-i văd mai bine, dar nu erau mărăcini, nici ierburi. Semănau cu niște lufe sau cu gogoașele părăsite de larvele uriașe ale unei specii de care nu auzisem. Intrigat, am apucat cu două degete materia fibroasă a unui asemenea cocon, era tare de parcă ar fi fost țesută din sfori pietrificate.

Peste șuierul vîntului am deslușit atunci un foșnet, poate un clinchet surd. Eram singur sub cerul imens, neîncăpător totuși pentru puzderia de stele tremurătoare.

O mișcare imperceptibilă mi-a atras privirile. La picioarele mele zvîcnise un cocon alungit, apoi altul, și altul, toate formele în care făpturi improbabile păreau să se fi împlinit înainte de a le străpunge, părăsindu-le, tresăreau și-și pierdeau culoarea de iarbă pălită pentru a recuceri o varietate de tonuri precizate treptat. Toate produceau sunetul care nu era foșnet, nici clinchet și care răsuna acum pe întregul platou.

Nu eram neliniștit, nu eram speriat : sperînd să se întîmple ceva, de vreme ce fusesem *adus* acolo, așteptam.

Un nor subțire îndulci strălucirea lunii și estompă mișcările sacadate trădînd lucrarea obscură ce continua în jurul meu. Deslușeam totuși zvîcnetele formelor, felul cum se răsuceau regăsind rotunjimi pierdute, de parcă stranii fluide le-ar fi umplut și surprindeam desăvîrșirea

contururilor care mă obligau acum să le recunosc. Dar nu regretam că platoul nu rămăsese neviolat, în mine nu mai era lor pentru dezamăgire.

Luna se întunecă dintr-odată ca şi cum un oblon ar fi astupat-o şi toate zgomotele încetară, pînă şi vîntul se opri. În beznă, răbdător, ştiam că nu trebuia să fac nici o mişcare. Doar sîngele meu pulsa apăsat şi-i auzeam ritmul ca bătaia unei pendule ce măsura timpul asupra căruia nu mai aveam putere.

Apoi, cînd, tot atît de fără veste cum dispăruse, luna se ivi din nou, m-am pomenit înconjurat de un popor de statui.

Bărbaţi şi femei de marmoră albă mă priveau cu impasibili ochi de piatră, care clipeau. De la simpla blană legată în jurul şoldurilor şi pînă la redingota austeră, purtau cu toţi veşmintele unor epoci revolute şi erau demni şi calmi, un calm şi o demnitate care nu aparţineau marmorei ; pe care i-o impuseră.

— Adevărul ! am vrut să strig, şi am şi strigat, poate.

În golul unei clipe nesfîrşite s-au mulţumit să mă privească şi tăcerea era reînsufleţită doar de şuierul vîntului, apoi le-am auzit glasurile, dar nu erau glasuri, ci timbrele diferite ale gîndurilor fiecăruia şi într-o străfulgerare am ştiut tot ce ştiau, după cum aflaseră tot ce ştiam.

O linişte aspră mi-a îngheţat inima. Mi-am privit mîna, era albă, şi cînd am ridicat-o în dreptul feţei, atîrna neînchipuit de greu. Mi-am apăsat arătătorul pe ochiul deschis şi n-am simţit durerea.

Nu mă întrebaseră dacă mă învoiesc. Eram acolo, cerîndu-le să-mi spună adevărul. Ca să nu mă prăbuşesc sub povara lui neomenească atunci cînd, asemenea lor, aveam să-l descifrez singur trăind la nesfîrşit toate aventurile speciei, devenind martorul şi păstrătorul istoriei multimilenare ale cărei episoade se desfăşurau simultan în creierele noastre de piatră, ca şi cum pe minuscule ecrane ar fi rulat în permanenţă înregistrările vieţii tuturor generaţiilor care au născocit, ucis, descoperit, pierdut şi regăsit pentru a uita din nou şi din nou învăţa ceea ce erau, trebuia, în mod irevocabil, să depăşesc un prag.

Îl depășisem. Viața mea nu mai era decît unul dintre neînsemnatele amănunte ale giganticei tapiserii desfășurată în spațiu și timp, un amănunt, de altfel, care mă interesa în mică măsură.

Sub indiferentul ochi al lunii mă plimbam acum împreună cu ceilalți printre vechile pietre, adunați cîte doi, cîte trei, și gîndurile treceau de la unul la altul precizînd un detaliu, restabilind o împrejurare în timp ce filmele interioare se derulau, construcții mirabile prefăcute în ruine peste care se înălțau construcții, invazii și războaie și flăcări înverșunate să mistuie ce nu fusese nimicit de cutremure și inundații, cărți arse și scrise din nou sau iremediabil pierdute, sînge și lacrimi, extaz, oameni sfîrtecați/săgetați/spînzurați/zdrobiți/împușcați, cele șapte minuni ale lumii și formula relativității, iar toate erau în mine fără regrete, fără mîndrie și fără ură.

Cînd o geană de lumină a despărțit cerul de pămînt ne-am întins pe iarba săracă.

Marmora brațului meu se zbîrcea, albul devenea pămîntiu.

Lîngă mine, Haricleea din Callatis nu mai era decît o formă prelungă, un cocon de pîslă rară, cu fibre indestructibile. Știam acum că, decapitată de un călăreț avar, statuia pe care ar fi trebuit s-o aduc la muzeu îl înfățișa pe soțul ei, Theagene. Un amănunt.

Ecranele minții ni s-au întunecat repede cînd soarele a răsărit.

Ilarion simți că amețește încă înainte de a urca scara și trebui să se prindă cu amîndouă mîinile de balustrada cu lemnul atît de lustruit încît părea o imitație de sticlă. Strînse din pleoape. Cînd redeschise ochii ceața rotitoare se risipise și el măsură din priviri scara șubredă a cărei înălțime modestă nu justifica amețeala anticipată, deși treptele suiau aproape drept, ca la scările de pe vapoare. Intrigat, se întrebă din nou ce-l aștepta la capătul ei, acolo unde, gravă și ceremonioasă ca un personaj hieratic, se afla o simplă ușă îngustă.

Anunțul descoperit de dimineață la rubrica de mica publicitate a ziarului spunea doar *Aș vrea să stăm de vorbă. Bătrîna.* După care urma adresa.

Îi căzuse sub ochi din întîmplare, nu prea citea mica publicitate, dar era prima zi de vacanță și, cum deocamdată n-avea nimic mai bun de făcut, luase ziarul din cutia de scrisori și se așezase să-l parcurgă pe îndelete, ceea ce nu-și îngăduia de obicei, terorizat de gîndul că întîrzie și nu apucă să semneze condica. Nu era, de altfel, singura lui teroare. Sînt făcut pentru spaimă, spusese cîndva.

În ciuda formulării bizare, anunțul din ziar nu putea fi decît unul de familie, cea care-l inserase se certase probabil cu neamurile, avea de lăsat o moștenire și pusese condiții inacceptabile, așa că nepoții, sau ce vor fi fost, îi întorseseră spatele lipsindu-se de vechiturile bătrînei care, singură, poate bolnavă, îi chema acum să stea de vorbă, gata să cadă la învoială.

Dar anunțul putea avea și altă explicație, își spuse apoi, bătrîna era pur și simplu singură pe lume și nu dorea decît să schimbe o vorbă cu cineva lansînd prin mica publicitate un apel în speranța că, dintre sutele de mii de oameni care citeau ziarul, se va găsi unul să-i înțeleagă disperarea și să-i calce pragul. Nu altfel proceda pe vremuri naufragiatul care-și punea ultima speranță în mesajul vîrît într-o sticlă și încredințat valurilor, dar e parcă mai înspăimîntătoare singurătatea unei bătrîne în mijlocul a două milioane de oameni, își mai spuse Ilarion începînd să se îmbrace încă înainte de a-și da seama că trebuia să se ducă la adresa indicată.

Găsise lesne casa, mică pînă și prin comparație cu celelalte clădiri de pe strada în pantă, era unul dintre vechile cartiere ale Bucureștiului unde toate casele aveau cîte un singur etaj pe fațada căruia se deschideau între trei și opt ferestre. Înghesuită între două imobile de pe la sfîrșitul secolului trecut, casa bătrînei era atît de îngustă încît deasupra porții nu se vedea decît o singură fereastră lipsită de perdele. Nici o bucățică de curte, poarta era la stradă, o poartă cu vopseaua cafenie zbîrcită și cu un ochi de sticlă de un verde murdar, apărat de doi drugi de fier răsuciți fără noimă.

Nici o sonerie, nici un răspuns cînd Ilarion ciocăni din ce în ce mai tare, dar poarta nu era încuiată și țițînele scîrțîiră bineînțeles sinistru cînd apăsă și împinse clanța de formă neobișnuită, ale cărei detalii erau înecate și acoperite de straturile succesive de vopsea care se cojeau pe lemnul porții, dar rezistaseră pe metalul diform.

Cu pereții văruiți demult sub funiile negre împletite din pînzele unor generații de păianjeni defuncți, cu dușumele de scînduri nevopsite, micul vestibul era gol, poate că folosise cîndva drept remiză, acum nu constituia însă decît spațiul din care scara pornea pieptiș, asemeni unui piedestal menit să înalțe ușa pe care razele pătrunzînd prin fereastra de deasupra porții o luminau ca un reflector. O ușă de culoarea deschisă și incertă a lemnului expus la ploaie și vînt, își spuse Ilarion privind-o de jos și mirîndu-se de gîndul năstrușnic.

De cum intrase îl izbise mirosul, un miros slab, care nu era al igrasiei, nici al aburului rînced de bucătărie sau al încăperilor neaerisite, ci unul pe care nu izbutea să-l identifice. Apoi își dădu seama că, deși răspundea pe trotuarul gălăgioasei străzi în pantă, pavată neregulat cu pietre de rîu, poarta cu verdele ochi de sticlă nu lăsa să treacă un zgomot cît de mic.

Nici măcar vechile trepte abrupte nu scîrțîiau. Cînd începu să le suie simți cum cedează ușor sub tălpile lui, ca și cum lemnul n-ar fi fost decît o învelitoare, un fel de preș moale imitînd forma și culoarea lemnului, sub care s-ar fi aflat adevăratele trepte. Era încă un gînd ciudat, dar nu apucă să stăruie asupra lui. Ajunsese în dreptul ușii care închidea brutal scara, dispensîndu-se de răgazul unui palier. Ultima treaptă constituia pragul. Văzută de aproape, ușa își pierdea aerul solemn și nu mai era decît o foarte veche tăblie de lemn, cu noduri și fibre aparente amintind umflăturile și venele unei mîini deformată de reumatism și bătrînețe.

Întorcînd capul, Ilarion constată că se află la nivelul ferestrei ce dădea spre stradă. Deasupra lui tavanul de scînduri susținea probabil podul, prin care își spuse că i-ar fi plăcut să cotrobăiască. Dar ceea ce îi reținu imediat atenția fu noua perspectivă din care descoperea vestibulul, scara părea acum mai lungă, poarta pe care intrase era plasată lateral în fundul unui adevărat puț.

De unde păruse pustiu, vestibulul colcăia de forme imprecise, că doar marea depărtare la care Ilarion se afla acolo, în capul scării, îl împiedica să le identifice, dar ele se agitau, se încălecau, albe, poate sidefii, pentru că din cînd în cînd o sclipire de smalț îi îngăduia să prindă tremurul unor mărunte curcubeie, iar pe pereții care-i apăruseră dați cu var ondulau fantomele unor priveliști suprapuse, corăbii răsărind din evantaiele unor palmieri, talazuri acoperind coloane, stînci cu forme amenințătoare plutind peste oamenii ce se plimbau agale în jurul fîntînilor dintr-o piață.

Aceeași era numai tăcerea care-l întîmpinase cînd mai credea în inocența vestibulului.

Neîncrezător, Ilarion privi din nou ușa. De ce nu ameța uitîndu-se în golul scării și simțise cum totul se ro-

teşte cu el atunci cînd, de jos, scara i se înfăţişa la proporţii modeste ? Mă mai pot întoarce, îşi spuse, dar ca purtată de altcineva mîna i se înălţă şi ciocăni în lemnul bătrîn. I se păru că deslueşte un hîrîit. Era primul sunet pe care-l auzea de cînd pătrunsese în ciudata casă şi tăcerea nu făcea poate decît să amplifice un foşnet. Mai bătu o dată. Un glas atît de răguşit încît nu-şi dădu seama dacă era al unei femei sau al unui bărbat rosti slab, dar răspicat :

— Nu e încuiat. Intră.

Împinse uşa. Odată cu semiîntunericul din încăperea care, aşa cum presimţise, nu avea fereastră şi primea o lumină tulbure de la luminatorul din tavan, îl izbi mirosul pe care-l recunoscu, în sfîrşit. Tulburat, nu-şi aminti să fi închis uşa. Se închisese, poate, de la sine.

În mijlocul odăii, pe un pat fără picioare dar atît de înalt încît părea părea un soclu, bătrîna era culcată pe burtă. Capul îndreptat spre uşă se sprijinea pe o pernă mare, întreg trupul dispărea sub cearceaful ce atîrna pînă la podea.

— Am citit anunţul, începu stînjenit Ilarion căutînd din ochi un scaun pe care să se aşeze, dar încăperea era goală, nu vedea nici o mobilă în afara patului pe care bătrîna stătea atît de ciudat culcată.

Aşteptă s-o audă vorbind. Bătrîna se mulţumea însă să-l privească peste perna de care îşi sprijinea bărbia, părul îi era ascuns sub o năframă dungată ale cărei culori nu se prea ghiceau, pălite poate ca urmare a nenumăratelor spălaturi, dar în lumina de amurg filtrată prin geamurile mînjite ale luminatorului, mare lucru, oricum, nu se putea desluşi. Semiobscuritatea ascundea totodată pe faţa bătrînei semnele vîrstei şi Ilarion îşi spuse că era un ultim reflex al feminităţii, severa armonie a trăsăturilor veştede amintind că bătrîna trebuie să fi fost cîndva zguduitor de frumoasă. Imenşi, ochii negri se înceţoşaseră, albul lor îşi pierduse strălucirea.

— Pe vremuri îmi plăcea să pun întrebări, spuse deodată, atunci cînd, tăcerea prelungindu-se, Ilarion începu să se întrebe dacă-l auzise. Dar am obosit.

Timbrul grav era alterat de o răguşeală neplăcută, dură. Cum va fi răsunat glasul ăsta cînd sunetele îi mai

erau catifelate ? se întrebă el. Şi pe neaşteptate se înfioră.

Mirosul !

— Sînteţi singură, bîigui conştient de faptul că nu putea aştepta nici un ajutor.

— Singură am fost întotdeauna. Cînd aveam nevoie de oameni, îi căutam.

— Acum îi faceţi să vă caute ei, spuse cu băgare de seamă Ilarion simţind cum i se zbîrleşte părul pe ceafă. Anunţul.

— O singură dată pe an. Sînt foarte bătrînă.

Cu glasul scăzut, încuviinţa. Închisese ochii ?

— Nu pot să cred, şopti Ilarion trăgîndu-se spre uşă.

— Se deschide numai de afară. Ba da, ai înţeles. Ca toţi cei de dinaintea ta.

Cearceaful lunecă pe duşumele dezvelindu-i trupul de leoaică atunci cînd se ridică în patru labe, zvîcnind din coadă.

— Lui Oedip i-ai lăsat o şansă, strigă Ilarion.

— Eram tînără, atunci. Omule, nu mai pot risca.

Obrazul bătrînei rămînea lipsit de expresie, dar mirosul de fiară din mica încăpere se înteţi brusc.

Crabul ivit pe lespedea fumurie în adînciturile căreia tremurau ochiuri de apă neagră se deplasă lateral, apoi se aruncă în valul devenit clocot de spumă. Ilarion nu știa dacă vreunul dintre gesturile sale ridicase crabul pe stînca plată, n-am să știu niciodată, își spuse, dar înălțînd privirile văzu în depărtare, dreaptă pe buza malului și profilîndu-se pe cerul de un albastru atît de sclipitor încît părea smălțuit, silueta albă pe care distanța o reducea la dimensiunile unui chibrit aprins. Fără să vrea căută în preajmă bățul cu care își aprinsese țigara. Zăcea la picioarele lui, mort.

Palmele i se umeziră. Se uită iar spre malul sterp, profilat pe cer chibritul continua să ardă, fata în alb nu se clintise și vîntul nu înceta să-i răvășească pletele blonde. Probabil că undeva, prin sudul Franței, incendiul care mistuia o pădure s-a stins sau am înăbușit ultima scînteie de viață în negrul din Namibia horcăind sub privirile neputincioase ale vrăjitorului recitînd incantații și bătînd din tobă pentru a alunga duhurile bolii.

Sigur, efectele imaginate erau ipotetice, tot atît de bine putuse ucide o focă lîngă Cercul Polar sau prăbuși un avion în apele Pacificului, improbabil era doar să nu se fi întîmplat nimic și suflarea chibritului să fi rămas fără urmări, milioanele de chibrituri stinse în același timp pe tot globul reducîndu-se la un infim consum de oxigen.

Cel dintîi dintre recentele cutremure din Grecia se produsese în ziua și la ora cînd scăpase din mînă oglinda care se făcuse țăndări. Zguduiturile următoare fuseseră

interpretate de specialiști drept consecințe ale reașezării straturilor de pămînt, dar Ilarion știa că erau și ele ecourile gesturilor anodine ale unor necunoscuți aflați de multe ori la mari distanțe și ignorînd poate pînă și poziția Greciei pe hartă, cu siguranță aberantele răspunsuri la acțiunile lor, atît de neînsemnate încît conștiința nici nu apuca să le înregistreze. O ușă trîntită, fetița care sare coarda.

Știa? Era mai degrabă o presupunere, singura certitudine, firește, o constituiau efectele neașteptate imediat controlabile, de vreme ce se petreceau sub ochii lui. Nemișcat, nu pierdea din ochi fata profilată pe cer.

Deodată o văzu dispărînd, nici o clipă nu-și întorsese fața spre mare și acum se îndrepta spre sat. Îi trecu prin minte s-o urmărească, dar n-avea rost, aprinderea chibritului o adusese pe buza malului și dacă nu coborîse pe plajă... Apoi se întrebă ce gest, aparent întîmplător, ar fi putut-o determina să se lungească alături de el pe nisip, virtualitățile ascunse în mișcările lui rămîneau însă indescifrabile, de altfel ivirea pe plajă a celei căreia nu-i văzuse fața ar fi trebuit comandată, poate, de gestul nonșalant al altcuiva.

Atunci se întinse pe spate refuzînd să se întrebe ce se petrecuse în clipa aceea, și unde. Renunțase demult. Ca să nu înnebunească în fața suferinței doctorii își alcătuiesc treptat o carapace pe care, în lipsa cuvîntului potrivit, dacă nu în necunoștință de cauză, o numim împietrire, insensibilitate sau indiferență. Ilarion se controlase timp de luni de zile drămuindu-și inutil mișcările și evitîndu-le cu grijă pe cele ce i se păreau susceptibile de a implica răspunderi, dar se convinse că gesturile banale nu se dovedeau mai puțin primejdioase decît cele extravagante. Două mașini se ciocniră atunci cînd își pocni admirativ palmele în fața unui collie auriu din somptuosul guler alb al căruia răsărea, mîndru, capul inteligent, prelungit cu un bot neverosimil.

Îngrozit, încetă să se mai tundă, lăsă să-i crească barba și nu-și mai tăie unghiile. Refuză să-și întîlnească prietenii, îmbucăturile i se opreau în gît, nu mai dormea. Cu privirile rătăcite se furișa noaptea pe străzi, dacă ar fi putut și-ar fi oprit răsuflarea.

Începu să aibă vedenii. Un cal alb îl urmări o noapte întreagă pe Calea Victoriei, altădată, întins pe patul răvășit, auzi chicoteli, apoi glasuri rostind cuvinte nedesluşite. Închizînd ochii se sili să înţeleagă ce spun şi în clipa aceea îşi dădu seama că închiderea ochilor şi încordarea întregii fiinţe determinaseră probabil, în preajmă sau aiurea, inevitabile schimbări. Degeaba, îşi spuse în gînd, repetă cu glas tare degeaba şi se ridică din pat. Încăperea se roti, parchetul ondulă, dar glasurile încetară să bolborosească. Istovit, făcu o baie, îşi tăie unghiile şi se aşeză la masă.

Rămase cu obişnuinţa gesturilor puţine şi măsurate, dar îşi reluă îndeletnicirile, era desenator tehnic la un institut de proiectări. Un timp se mai surprinse urmărind cu teamă mişcările colegilor, deşi înţelesese că nu-i era dat să discearnă efectele acţiunii altora, nici de efectele acţiunilor lui, de altfel, nu putea fi întotdeauna sigur, apoi binefăcătoarea carapace se închise îngăduindu-i să privească în faţă, mai mult, să suporte gîndul că tot ce numim coincidenţă acoperă neputinţa noastră de a percepe sincronicitatea.

Dacă durata redusă a vieţii individului, îşi spuse, nu-i îngăduia să observe evoluţia speciilor pe parcursul a milioane de ani, dimensiunile pămîntului îi interziceau să perceapă ecoul propriilor sale acţiuni, de cele mai multe ori repercutate la distanţe ameţitoare. Ale Pămîntului ? Îngrozit, refuză să-şi închipuie felul în care palma dată unui copil putea fi recepţionat în nenumăratele lumi posibile, acolo unde, timpul şi spaţiul distorsionîndu-i monstruos impulsul, plăsmuirea avea toate şansele să capete o amploare catastrofală. Sau dimpotrivă, atenuată de nemărginire, nu provoca decît banala cădere a unei frunze ?

Întrebarea dacă fenomenul cu care era confruntat avea implicaţii de ordin moral îl chinui de asemenea şi, în măsura redusă în care-i stătea la îndemînă, încercă să afle prin ce se deosebea efectul unei crime de cel al salvării unei vieţi. Urmări cu atenţie rubricile de fapte diverse ale ziarelor, corelă date şi evenimente şi, la capătul unui an, înţelese că, reduse la simple transferuri de energie, sincronicităţile erau amorale ca toate legile na-

turii veghind cu indiferență la păstrarea unui echilibru de forțe și ignorînd criteriile celui ce se socotea măsura tuturor lucrurilor. Își reprezentă o infinitate de balanțe. Era suficient ca cineva să atingă un talger pentru a provoca ridicarea celui dimpotrivă, sistemul funcționa fără greș, orbește.

La început consternat, Ilarion se simți mai apoi mîndru. Fragila specie din care făcea parte îndrăznise să formuleze principii necunoscute naturii, se afirmase luptînd să și le impună mai întîi sieși, procesul decantării lor evoluase paralel cu dezvoltarea omenirii și era departe de a fi încheiat, dar consecințele acceptării generalizate a normelor morale, fie și într-un viitor încă incert, trebuiau să se materializeze într-un fel nou, încă necunoscut, silind natura să reacționeze prin reechilibrarea sistemului ei de balanțe.

Adormise pe plajă. Soarele străbătuse zilnicul lui arc de cerc și deasupra uscatului cerul era acum somptuos împodobit cu aur și purpură. Ilarion strînse lucrurile și se îndreptă spre sat, iar cînd păși pe ulița desfundată în ciuda roabelor de scoici răsturnate în gropile niciodată sătule, apusul își desfășura încă în fața ochilor lui splendoarea, de astă dată violetă. Dintr-o casă năvăleau acordurile furioase ale ghitarelor electrice, un cîrd de rațe albe ocupa mijlocul uliței și vaca venindu-i în întîmpinare mugi blînd în dreptul unui gard, așteptînd să i se deschidă poarta. Cohorte de lăstuni săgetau prin văzduh, încă puțin și liliecii aveau să-și înceapă rondurile șovăielnice

Atunci, dintr-o uliță laterală, fata în alb se ivi în fața lui. Vîntul căzuse și pletele îi săltau pe umeri ca o scurtă pelerină de aur. O vedea din spate, așa cum îi apăruse și pe buza malului străjuind plaja și, deși putea foarte bine să nu fie aceeași, Ilarion știu că era ea.

Cum ulița urca ușor fata părea să se îndrepte spre cerul întunecat din care o ultimă rază sîngerie izbucni printr-o spărtură a norilor, ca un semnal, își spuse Ilarion, apoi își închipui partea din față a rochiei albe însîngerată de cel din urmă spasm al amurgului, fără să-și dea seama grăbi pașii, dar raza se stinse și toate zgomotele încetară deodată ca și cum pămîntul și cerul și-ar fi

oprit răsuflările, iar, supunîndu-se irezistibilei sugestii, Ilarion rămase și el pe loc.

Ajunsese de altfel în dreptul casei în care închiriase o încăpere modestă, podită cu lut și mirosind a mucegai în ciuda ferestrei mereu deschise, ultima de pe uliţa la capătul căreia începeau lanurile de porumb. Dar fata în alb mergea mai departe și, în clipa cînd se strecură printre tulpinile aproape la fel de înalte ca ea, dispăru.

Intrigat, Ilarion se apropie de primele șiruri ale tăcutei oștiri înălțîndu-și în noapte panașele. Se întunecase, dar, cu toate că rochia albă ar fi trebuit să mai fie vizibilă sau foșnetul frunzelor să-i trădeze trecerea, nu văzu și nu auzi nimic.

*

Cînd în dimineaţa următoare își aprinse prima ţigară se uită lung la băţul de chibrit și nu suflă asupra flăcării mărunte, lăsînd-o să se consume lent pînă ce măsura îl sili să dea drumul viermelui incandescent care i se răsucea între degete, înnegrindu-se. Apoi, ieșind în uliţă, constată că nu degeaba apusese soarele în nori, cerul era plumburiu și dinspre nord sufla un vînt rece. Mai în glumă, mai în serios, privi spre cele două capete ale uliţei. Fata în alb nu se zărea, Ilarion aflase demult că repetarea unui gest nu ducea la repetarea efectului înregistrat cîndva, ar fi fost prea simplu, gama de acţiuni și reacţii neașteptate se dovedea infinită, ecourile în spaţiu erau aleatorii, în orice caz, imprevizibile la nivelul individului. Dar, simţindu-se dezamăgit, își dădu seama că fata în alb începea să-l preocupe.

Se întrebă de ce. Nici nu știa cum arată. Și, presupunînd că tocmai asta îi stîrnea curiozitatea, încercă să-și închipuie faţa răsărind din curgerea pletelor blonde. Se întoarse în încăpere. Ca la alcătuirea unui portret robot evocă, pe rînd, un chip rotund sau oval, îi potrivi ochi negri, albaștri, verzi, încercă să le adapteze un desen al buzelor, forma nasului și a bărbiei. Nu era o zi de plajă, avea deci timp destul, așa că, nemulţumit de jocul cu imagini imprecise, începu să schiţeze pe hîrtie diferitele variante și avu curînd în faţă un set de portrete,

unul mai neconvingător decît altul, dar fiecare posibil, și un fel de spaimă îl cuprinse la gîndul că, toate putînd fi ea, risca să n-o mai recunoască pe singura autentică.

Prostii, n-am decît s-o privesc din spate, dar știa că era de-ajuns să-și schimbe rochia și să-și ascundă pletele sub un turban pentru ca identificarea să devină problematică. Înălțînd din umeri se ridică de la masă și se învîrti prin odaie. Avea nevoie de spațiu, creștea în el un neastîmpăr vecin cu neliniștea și, fără să mai stea pe gînduri, se repezi pe ușă.

Ulița era mohorîtă, salcîmii și oțetarii foșneau sub cerul leșios. Fete și băieții pulovere și jeans se strigau peste garduri. Cercetă cu strîngere de inimă chipurile fetelor, de mai multe ori tresări regăsind în ele cîte una din trăsăturile ivite pe foile de hîrtie cu care se jucase, dar nu fusese un joc, era inutil să se mintă, ceva se petrecuse de vreme ce nevoia de a o întîlni pe cea intrată pe neașteptate în gîndurile lui începea să-l obsedeze și teama că ar putea trece pe lîngă ea fără s-o recunoască îl făcea să palpite dureros. Dintr-o parte într-alta a uliței casetofoanele își răspundeau cu o exuberanță atît de nepăsătoare încît, chinuit de iremediabila lui singurătate, Ilarion începu să privească în jur cu ură. Fiecare fată întîlnită îl împiedica să ajungă la cea pe care o căuta, fiecare băiat o cunoștea, poate. Un simplu gest, își spuse evocînd chibritul aprins care o adusese pe buza malului, și dintr-odată totul ar fi atît de simplu. Dar gestul se ascundea printre milioanele de gesturi posibile ale celor patru miliarde de oameni de pe glob.

Abătut, coborî pe plaja pustie. Vîntul îi sufla în față și lupta valurilor închipuia fundalul de care neliniștea singurătății lui avea nevoie, după refuzul agitației trupurilor prea pline de viață, al mesajelor purtate de glasuri stridente. Marea vînătă era furioasă, berbeci de spumă înaintau pînă la linia orizontului de cenușă, pe nisip răsăriseră bancuri de midii și grămezi de pietre în care apa dizolvase calcarul unor cochilii străvechi, cioburi provenite din bătrînele amfore grecești venite pe mare și întoarse demult în moartele ei adîncuri. Bumăciți, pescărușii se roteau țipînd.

Izbind cu piciorul, Ilarion răsturnă o mănușă de amforă pe jumătate îngropată în nisip, o parte din peretele vasului se mai ținea de toarta grațios curbată pe care desluși ștampila cu numele astinomului și floarea de rodie, simbolul insulei de unde o adusese o corabie neagră. Neliniștea i se risipea în șuierul vîntului, în mugetul mării. Din tot ce fusese teamă, speranță și regret rămînea doar un fel de îndîrjire neînțeleasă, înverșunarea lipsită de obiect care-l silea să înainteze pe nisipul străduindu-se parcă să-l rețină, deși incapabil să-i păstreze pînă și urmele pașilor. Lipsit de gînduri, mergea fără a simți nevoia să se întrebe ce rost avea prezența lui pe plajă împotriva vîntului, a nisipului, simplă înaintare sub cerul amenințător.

Și o văzut deodată așa cum îi apăruse întîia oară, ca un chibrit aprins, albă și dreaptă sub zbuciumul pletelor blonde. Îi întorcea și acum spatele, dar nu mai era inaccesibilă, pe malul înalt de pămînt care o proiectase pe cer, ci chiar în fața lui, lîngă stînca înaintînd în mare și pe care valurile se spărgeau risipind stropi de gheață sărată.

Cum de n-am văzut-o de departe, a ocolit probabil stînca, dar important era că se afla acolo, la cîțiva pași de el, și Ilarion simți că puloverul îi luase foc, pînă și vîntul devenise fierbinte. Ar fi vrut s-o strige și cuvintele nu izbuteau să se aleagă, erau prea multe și grele și nehotărîte, ar fi vrut să înainteze și tălpile nu i se mai desprindeau din strînsoarea nisipului. Ca doi țăruși însuflețiți pe neașteptate brațele i se întinseră spre fata în alb.

Care păru să-i audă chemarea mută.

Neînchipuit de încet se roti pe căcîie, dreaptă, cu brațele lipite de șolduri, în jurul capului vîlvătăile pletelor atîțate de vînt se zbăteau ca niște explozii solare și, pe măsură ce se răsucea spre el, Ilarion descoperi oasele strălucitor de albe ale celei ce nu avea chip.

Nu-l auzi strigînd. Solemnă, implacabilă, fata în alb luneca pe nisip fără a-i lăsa măcar răgazul să se întrebe al cui și ce fel va fi fost gestul care

— Triumful mediocrității, oftează Ilarion în fotoliul moștenit de la bunici și care, cu apărătoarele lui laterale înfipte în spătarul înalt, pare desprins dintr-un fabulos vagon de cale ferată evocînd catifele de mătase și perdele de brocart, oglinzi de cristal și pereți de mahon înfiorați de trecerea unor foșnitoare crinoline de tafta.

În spatele lui, de la covorul cu evanescente minarete culcate pe cerul răsturnat într-un bazin care-i păstrează puritatea și pînă în dreptul tavanului vegheat la colțuri de patru îngeri lipsiți de iluzii, cu lemnul fisurat, dar purtînd încă, pe fețe și mantale, urmele unei glorii de ceruleum și carmin, aurul, tipărit în arabescuri și litere cu tăietură desuetă pe bătrîne volume legate în piele de vițel, a pălit discret. Ilarion n-a aprins lampa. Și în lumina zilei pe sfîrșite vorbește cu glasul scăzut, pandant abia auzit al mesajului începețoșat în visul minaretelor evanescente, în privirile îngerilor lipsiți de iluzii, pe cotoarele cu pielea roasă de degete risipite în ierburi și flori :

— Vremea sclipiciului n-are complexe. Tarabele oferă la colțuri de stradă zmeie de fontă emailată și cuțite de gumă lucioasă cu miros sintetic. De ananas. Impostura intră în muzee, oglinzile au învățat să mintă. Bătute în strasuri, capcanele pentru șoareci nu-și propun să prindă nici fulgi de păpădie, cutiile cu forme căznite nu sînt făcute să se deschidă, hîrîitoarea înlocuiește pianul și cea mai căutată iarbă e de plastic. Prostul gust și inutilul măgulesc lenea la toate nivelele... Din fericire, esențialul rămîne nepretențios. Uite, culoarea roșie.

Îi atrag atenția că exemplul nu e concludent, ce poate fi mai bătător la ochi decît culoarea roșie, dar Ilarion face cu mîna un gest de lehamite și constată că n-am înțeles, ca de obicei, nu se sfiește să adauge, acum confund lipsa de pretenție cu insignifiantul deși el n-a pretins că esențialul ar fi insignifiant, dimpotrivă, dacă trece neobservat de către imbecilii închinători la zorzoane, cu toate că strigă, e numai pentru că esențialul strigă cu propriul lui glas și ei s-au obișnuit să audă larma factice a glasurilor de împrumut, asta a vrut să spună, roșul nici măcar nu se dispensează de artificii, nu, le ignoră pur și simplu, s-a gîndit la sînge, roșu fără accesorii de bîlci, nu sclipește încercînd să-ți ia ochii, n-are nevoie de irizări, nu e sifonat, dungat sau dracu știe cum, ar fi fost cazul să înțeleg că, fiind roșu, atît, sîngele e autentic, esențialul e autentic, strigă dintr-odată Ilarion precizîndu-și ideea pe măsură ce vorbește, așa cum i se întîmplă în mod obișnuit și enervîndu-se cînd își dă seama, poate că așa ar fi trebuit să spună pentru ca totul să fie limpede pînă și pentru mine, deși ideea era destul de banală ca să nu comporte discuții, dar am pare-se talentul să mă împiedic de tot ce e banal, și face din nou gestul exprimînd lehamitea cînd îndoaie brațul și-l lasă să cadă cu mîna zvîcnind moale din încheietură, ca și cum ar vrea să mi-o arunce în obraz.

Gesticulînd la derizoriul adăpost al pavezei de catifea a fotoliului, continuă să strige. Nu protestez, știu că violențele verbale sînt simple aripi cu ajutorul cărora se menține la nivelul comunicabilității, dacă nu se sprijină pe ele nu e în stare să stabilească o punte între el și un altul, oricare altul și, posac, se strînge între brațele ocrotitoare așteptînd ca tăcerea din odaia în care stăruie mirosul cărților bătrîne să devină atît de dușmănoasă încît încordarea se transmite pereților pe care-i simți pregătindu-se să zvîcnească pentru ca prin simpla presiune a aerului, fantastic bobîrnac, să te expulzeze.

Dacă i-aș reproșa insultele, Ilarion m-ar privi nedumerit. Am spus eu asta ? Și nu l-aș acuza de ipocrizie, cînd mergem pe stradă nu ne putem uita tot timpul în jos, atenți să nu strivim vreo furnică. Procedînd așa, n-am ajunge departe.

— Pînă la urmă, întreabă mai potolit, ce speră ei să găsească dincolo de autenticitate, în zonele tulburi ale imposturii, ale inumanului ? și, pentru că tac așteptînd să-și răspundă așa cum cu siguranță intenționează, șoptește într-adevăr : Acolo colcăie monștri...

Îmi ridic privirile spre unul dintre îngerii lipsiți de iluzii : impasibil, asexuat, menit să poarte mesaje neînțelese în răstimpurile cînd, simplu corist, nu înalță nesfîrșite osanale prescrise de la facerea lumii. La ce fel de moștri se gîndește Ilarion ?

Dincolo de limitele pe care condiția umană și le-a impus sau care i-au fost impuse, pe incertele întinderi care ar fi trebuit, așadar, să-i rămînă străine dar pe care, sfîșiat de voluptatea unor neliniști mereu renăscute, nu s-a putut împiedica să se strecoare, omul a întîlnit strigoi încă în bezna primelor peșteri, mai degrabă vizuini decît locuințe, care l-au ademenit nu numai cu speranța aflării unui adăpost împotriva fiarelor și intemperiilor, ci și cu insidioasa chemare a necunoscutului. Atunci, e drept, nu i s-a dat posibilitatea să aleagă, securitatea și spaima i se ofereau îngemănate și, chiar dacă amîndouă l-au atras cu ispite de intesități neegale, nu e mai puțin adevărat că nu stătea în puterea lui să le despartă și astfel să renunțe la ceea ce, dar asta n-avea cum să știe, urma să-l scoată iremediabil din animalitate și să-l definească drept neistovit plăsmuitor de nevăzuturi împotriva cărora, mereu și mereu, avea să lupte, înnobilat de chiar strategiile — magie, religie, artă — descoperite și tot mai neașteptat explorate în suita fantasticelor secvențe ale bătăliilor declanșate pentru a înfrunta năvala propriilor sale fantasme.

E cu putință, m-am întrebat plimbîndu-mi privirile peste relicvele încăperii-mausoleu a lui Ilarion, ca parametrii inconfundabili ai umanității să se fi precizat datorită monștrilor zămisliți de om și stigmatizați ca atare tocmai pentru că se situau dincolo de omenesc ? Atunci Ilarion greșește, omenirea s-a războit timp de milenii cu vechii monștri pe care a învățat să-i exorcizeze, convietuirea cu ei n-o mai înspăimîntă și, bănuindu-le însemnătatea fără a fi totuși conștientă de rolul lor în vasta psihodramă jucată pe Terra, se străduiește (de cele mai

multe ori fără succes, de altfel) să-i revitalizeze nu doar în paginile naivelor povești de groază cu case sumbre în care se zbuciumă fantome și sîngele curge din pereți, ci prin actualizarea miturilor căzute în uitare sau încercările de întinerire ale vechilor religii vlăguite. Înseamnă deci că, dacă nu vrea să bată pasul pe loc, omul va trebui să se confrunte cu noi monștri în stare să trezească în el resurse încă nebănuite. Ca toate formele de paseism, nostalgiile lui Ilarion implică stagnarea și, probabil, regresul.

— O, autenticul se răzbună, îl aud acum clamîndu-și disperata profesiune de credință, toate inutilitățile de azi vor ajunge în lacomele pubele ale istoriei și abia atunci...

Un acces de tuse îl împiedică să urmeze, cascade seci al căror hîrîit e întrerupt doar de gîfîitul cu care încearcă să tragă aer în piept. Îi aduc un pahar cu apă. Cînd îl apucă, mîna îi tremură, apa curge pe bărbie, se prelinge pe cămașa albă. Pe urmă, sleit, răsuflă greu și nu știu dacă icnește sau oftează.

Între perdelele date în lături fereastra s-a întunecat. Mă întreb ce pîndește dincolo de geamul fragil, în noaptea autentică a noii ere, apoi îmi înalț din nou privirile.

Pe consola lui de piatră, indiferent, neutru, lipsit de iluzii, îngerul veghează. Dar curbele patinate care dădeau moliciune trupului apăsat de gloria aripilor se prefac în linii colțuroase, blîndețea mată a lemnului e alungată de sclipiri metalice și lumini colorate clipesc, aleargă, se înghit una pe alta și din nou se aprind pe suprafața devenită netedă, în care mă obișnuisem să recunosc un piept. Soneria se dezlănțuie. Brațul la capătul căruia nu mai văd nici mînă, nici degete, ci un clește cu botul căscat se îndreaptă spre Ilarion, ghemuit în străvechiul fotoliu și, cu mișcări sacadate, succesiune de zvîcnete scurte, se lungește, lungește, lungește.

De ce atîta alb ? întreabă intrînd în apartamentul ce-i fusese rezervat în marele hotel, e cel mai frumos de care dispunem, i se răspunse cu vizibilă descumpănire, dar dacă preferați un altul, nu, nu, e foarte bine, se grăbi să-i liniștească, apoi, văzînd îngrijorarea celor ce-l însoțeau, adăugă zîmbind e doar un apartament cam feciorelnic, nu ? drept care zîmbiră și ei ușurați, îi urară odihnă plăcută și se retraseră.

Rămas singur cercetă cu privirea diversele încremeniri ale albului, pereții, cercevelele, covorul, perdelele, mobilele, pînă și tablourile abstracte înfățișau numai nuanțe de alb. Cînd dădu cu ochii de valizele uimitor de negre pe suporturile imaculate pe care fuseseră depuse oftă fără să știe de ce, printr-o firească asociație de idei se pomeni evocînd clapele unui pian, concertul de a doua zi, dar nu-i plăcea să se gîndească la concertele lui, atîta alb, rosti încetișor învîrtindu-se pe loc în decorul lilial și se văzu dintr-odată cu ochii altcuiva, bătrîn și singur în albul, nepotrivitul cadru dintr-un oraș care nu-i spunea nimic.

Nu era primul. Prin cîte orașe am trecut, care nu-mi spuneau nimic ? Dar acum se afla aici, bătrîn și singur. Cu pași mărunți se îndreptă spre fotoliul îmbrăcat într-o catifea albă împodobită cu flori de crin, se așeză pe marginea pernei și aprinse o țigară.

Alb, prezența inofensivă a albului, odihnitoare, indiferentă. Pînă și zgomotele renunțau s-o tulbure, nu mai existau claxoane, mașini, sirene ale ambulanțelor. Înfio-

rat de oprirea timpului încercă să se ridice dar nu-i fu cu putință, chiar gîndurile se depărtau de el neîngăduindu-i recursul la culoare. Se cuibări mai bine în fotoliu.

De fapt, poate că am dat destul. Tot ce puteam. Și cînd își repetă cuvintele bătrîn și singur se încovoie sub greutatea lor, își auzi bătăile rare și dezordonate ale inimii, tac, tac, tac-tac, dar neliniștea se topise într-o seninătate care era așteptare, ca și cum nimic n-ar mai fi depins de el. Acum ispita albului înceţoșa chiar conturul amintirilor, trecutul era o tapiserie incertă ondulînd cu moliciunea fumului de țigară și bătrînul nu rezistă impulsului de a-și încredința trupul legănătoarei țesături pe care imagini tot mai decolorate se înscriau, albe pe alb. Un cer alb, tot mai jos. Țigara îi scăpă printre degete, capul îi căzu pe piept.

Se deșteptă. Ridicînd țigara privi pata întunecată de pe covor, apoi strivi mucul în scrumieră, totul se petrecea într-o lume dureros marcată de precizia reliefurilor și, începînd să se dezbrace din mers, se îndreptă cu mișcări nesigure spre cealaltă încăpere, în care se afla patul.

*

Orchestra își acorda instrumentele în atîțătorul vacarm familiar declanșînd în el reflexul condiționat al atingerii clapelor, sînt un bătrîn cal de curse, își spuse zîmbind, aud rumoare pe tribunele hipodromului și abia aștept să-mi urnesc copitele.

Se făcu liniște. Mergem ? întrebă dirijorul, nu se obișnuise cu gîndul că unul dintre marii pianiști ai lumii urma să cînte sub bagheta lui și-și potrivea întruna papionul, înghițind în sec. O să fie bine, șopti bătrînul făcîndu-i cu ochiul, apoi o luă înainte. Urmat de dirijor, salutat de ropotul aplauzelor, de ciocănitul arcușurilor în cutiile viorilor, violoncelelor și basilor ajunse în fața orchestrei, se înclină cu o mînă pe pian, se așeză.

Învățat demult să nu se lase furat de chipurile contopite în entitatea impersonală a publicului căruia, oricum, îi percepea prezența tulburătoare, evită ca de obicei să privească sala. Trebuia să rămînă întreg. Cînd chiar

alături de cei în devoțiunea cărora sunetele își desfă-șurau hipnoticele universuri și care erau în stare să le străbată cu evlavia pelerinului și fericirea veșnic flămîndului sfiindu-se să creadă în realitatea ospățului la care fusese poftit se iveau vînătorii de greșeli cu partiturile deschise pe genunchi, dezamăgiți dacă nu descopereau că degetele lui bătrîne lăsaseră să scape măcar o notă falsă, sau atotștiutorii ferecați în ridicola lor pedanterie, cu toții socotindu-se și, în felul lor, fiind pînă la urmă cu adevărat îndrăgostiți de muzică, nu uita prezența în sală a atîtor femei și bărbați veniți să se expună privirilor pentru că un concert al lui însemna un eveniment monden, atrași de curiozitatea de a-l asculta pe vestitul hodorog și de a vedea cum se mai descurcă, la anii lui, în fața pianului, în sfîrșit, nimeriți acolo din snobism sau plictiseală, în încercarea de a ucide o seară care nu le oferea o alternativă mai amuzantă. A-i detecta de la înălțimea podiumului însemna pierdere în cleioasa lor mediocritate atunci cînd trebuia să se adune pentru a le sparge pavezele de indiferență și a ajunge la fărîma încă vie în fiecare și, impunîndu-le voința emoției, să-i tîrască după el pe culmea unde nu mai era loc pentru micime și unde, în răstimpul privilegiat cît îi silea să uite cine sînt, se pomeneau învăluiți în aure strălucitoare, zei extatici și puri.

O, nu-și făcea iluzii. Știa că nu-i poate reține pe culme, dar poate că amintirea paradisului pierdut, își spunea, avea să mai pîlpîie în ei măcar în ceasuri de singurătate. Așa că într-un tîrziu, cînd cu sufletele la gură se regăseau la sfîrșitul concertului și se eliberau de puritate bătînd din palme, nu aplauzele lor îl răsplăteau, ci mulțimea sorilor pe care li-i aprinsese în jurul capetelor și asupra cărora, abia acum, își plimba privirile. Cei mai mulți păleau încă sub ochii lui, dar rămîneau întotdeauna cîțiva care nu se stingeau și prin vîlvătaia cărora se simțea îndemnat să-și treacă mîinile istovite. N-o făcuse niciodată, ar fi fost o pîngărire. O greșeală, poate.

În fracul ale cărui cozi atingeau podeaua, cu capul dat pe spate, spinarea dreaptă și brațele atîrnînd, părea relaxat, puțin ironic ca și cum ar fi considerat cu bătrînească indulgență și detașare tensiunea instrumentiștilor

și îngrijorarea dirijorului, deși își stăpînea cu greu nerăbdarea și în degete îi zvîcneau cele două acorduri sălbatice marcînd intrarea pianului. Dă-i drumul, ar fi vrut să strige, observase încă de la repetiție că orchestra îl urma pe el și nu pe dirijor, i se făcu milă de bărbatul plin de prestanță și atît de nesigur, ar fi vrut să-l ajute, dar dirijorul ridică bagheta, viorile tremurară și fericirea muzicii îl năpădi făcîndu-l să uite de toate ca și cum o iubită de pe vremuri i-ar fi întins brațele. Inima bătrînă difuza muzică în trupul lui mărunt, încă vînjos, iar de la încheietura mîinilor pînă în vîrful degetelor se concentra o energie năprasnică gata să fulgere clapele atunci cînd fluxul orchestrei avea să se întrerupă, nu ascultînd de capriciul sau inspirația compozitorului, concertul nu-i mai aparținea de peste un secol, căpătase de atunci cursul implacabil al unui fluviu însemnat pe hărțile tuturor conștiințelor, ci supunîndu-se legilor care guvernau universul, poate chiar misterioasei forțe a gravitației de vreme ce, devenită picătură în nemuritorul fluviu, fiecare notă se învrednicea pentru totdeauna de greutate.

Acum, indică bagheta plecîndu-se spre el, dar șoimii destoinici ai mîinilor se și repeziseră și cele două acorduri îndelung comprimate sfîșiară fragilul înveliș al lumii. Totul fu înecat în valuri de sînge, din sînge crescu un incendiu care mistui universul, apoi, în răstimpul clipei de tăcere cinstind inimile care-și încetaseră bătaia, lumea se înfățișă carbonizată, întindere de un negru mat, străpuns de falii.

Bătrînul își împinse mîna spre extremitatea registrului superior și se plecă peste clape. Pianissimo, cu precizia unui mecanism de ceasornic, degetele mîngîiau fildeșul, erau atingeri rapide, savante, înfiorînd clopoței de sticlă cu clinchet lichid. Mai există speranță, sugerau firav clopoțeii cînd firul de beteală scăpără printre pereți de cărbune, îndată stins, din nou licărind, și ciocănelele degetelor goneau cu tot mai multă putere pe clape mlădiind arpegii, argintul fluid sălta peste obstacole șerpuind, clipocind, proclamînd sînt apa, sînt viața. Acum era torent și orchestra îi saluta năvala printre rîpe îndoliate, pianul nu mai are decît să triumfe în acordurile frenetice pe care Ilarion le implîntă icnind ca tăietorul de

lemne cînd își repede securea, tare, mai tare, pînă ce iarba înverzește întinderea moartă și toate instrumentele slăvesc speranța vestită de primul fir de beteală și învierea, pianul odată cu orchestra, iar imensa flamură sonoră își desfășoară faldurii și ondulează ca un cer îmbătat.

Se întîmplă ceva, își spuse Ilarion. Mîinile urmau să se plimbe pe clape, dar el se retrăsese din degetele care extrăgeau acum mecanic din pian armoniile prescrise, era primejdios, știa, și se sili să revină. Mai avusese în ultima vreme scurte absențe, un fel de căderi din țesătura sonoră ca și cum muzica l-ar fi expulzat, faptul i se păruse însă atît de înfricoșător și declanșase imediat în el o atît de violentă convulsie încît se regăsise și nimeni, nici măcar dirijorii nu-și dăduseră seama că trecuse printr-o eclipsă. Acum însă e altceva, ce, se întrebă profitînd de pauza impusă pianului și se miră de liniștea cu care încerca să afle răspunsul și, încă și mai mult de răspunsul a cărui evidență îl fulgeră.

Muzica era emoție și gînd, imaterială construcție implicînd rigoare și asceză, tumult, seninătate. Egal sieși, universul muzicii ignora restricțiile imaginilor și naivitatea compozitorilor rîvnind să imite ciripitul păsărilor sau tunetele furtunii îl stingherise dintotdeauna, cum stingherit s-ar fi simțit deschizînd din greșeală într-un hotel ușa unei camere străine și surprinzînd intimitatea unui cuplu. Puterea de convingere a muzicii era a tensiunii interioare, a adevărului invizibil al singurei specii în stare să-și recunoască fantasmele. Se numeau speranță și spaimă, calm, dragoste, fericire, triumf, moarte și numai ambiguitatea decurgînd din renunțarea la cuvînt și reprezentare îngăduia muzicii să le exteriorizeze și-i acorda irepresibila forță datorită căreia, știa, semenii lui din sală se dezbărau de zgura compromisurilor și se înălțau pe propriile lor culmi, extatici și puri.

Și iată că se surprindea sărăcind universul sonor al concertului : ca în pedagogiile elementare, traducea sunetele în imagini. Decad ? se întrebă cu spaimă în vreme ce degetele i se mișcau în virtutea obișnuinței, nici nu mai ținea minte de cîte ori cîntase partitura al cărei patetism îl răscolea de fiecare dată fără a mai fi nevoit să

i se acomodeze, ce se întîmplă, dar aripa sonoră a orchestrei îl izbi silindu-l să se încleştеze de torsadele armonioase desfăşurate pe toată întinderea claviaturii şi întrebarea rămase suspendată, sperietoare uitată pe un cîmp acoperit cu zăpadă.

Acum totul era neverosimil de alb şi el protestă, numai alb nu, pianul şi orchestra dialogau cu o patimă încrîncenată, indiferentă la tot ce nu era sălbateca lor înfruntare şi cerul rămînea nepotrivit de alb, candid şi detaşat ca o fetiţă rostind la căpătîiul unui muribund, din vîrful buzelor, cuvinte de îmbărbătare învăţate şi, pentru ea, lipsite de înţeles.

Bătrînul se strădui să se smulgă chemării albului, un fulger îi sfîşie pieptul tăindu-i răsuflarea şi camera de hotel îşi roti premonitoria absenţă a culorilor, apoi alba flamură sonoră a cerului se abătu asupra lui înfăşurîndu-l în castul ei linţoliu.

Şi pentru o clipă şi pianul fu alb.

— Şi asta ? întrebă Ilarion.

Dincolo de sulițele metalice ale gardului, în mijlocul căruia poarta desena o dublă liră, fațada ascunsă sub valuri de glicină îl privea cu ferestre mari, întunecate. Era o vilă cu etaj, lipsită de stil dar nu de farmec, şi se pomeni încercînd să ghicească numărul şi destinația încăperilor dindărătul perdelei vegetale.

— Vezi şi tu cu cît iese din noua aliniere, spuse fără chef Mitu arătînd spre blocul de la capătul străzii, imaculat, cu şiruri de balcoane înguste şi puzderia ferestrelor încă mînjite cu var.

— Păcat. Are ceva...

Se opri din vorbă. Ce dracu voia să spună ?

— Ți-ar fi plăcut să locuieşte aici, sugeră Mitu. Dacă n-ai fi plecat.

Ilarion tresări, îi citise gîndul înainte de a şi-l fi putut formula şi-l rostise cu simplitatea evidenței.

Neplăcut surprins, se simți totuşi imediat uşurat, de parcă Mitu ar fi rezolvat în locul lui o problemă dificilă, cu toate că nimic nu era dificil, Mitu îl cunoştea ca nimeni altul sau mai bine zis îl cunoscuse, dar nu, cînd după atîția ani îi sunase la uşă în dimineața asta nu se reîntîlniseră ca doi străini şi firul se înnodase din prima clipă, ba Mitu păruse chiar puțin stînjenit retroactiv dînd impresia că are nevoie de timp pentru a realiza că vechiul prieten era iar acolo, un timp în care evalua tot ce nu mai ştiau unul despre celălalt şi abia apoi, reacționînd cu întîrziere aşa cum ar fi fost de aşteptat s-o facă din capul locului de vreme ce se pomenise cu el

fără să fi fost înștiințat, ca după o despărțire în seara dinainte, arătă cumva încurcat, poate nedumerit, oricum nu în apele lui. Dar se regăsi curînd, Mitu se schimbase uimitor de puțin și vorbea cu aceeași băgare se seamă, ca și cum inventa chiar atunci cuvinte încă de nimeni rostite. Nici peste mine anii să nu fi trecut cu prea mare asprime ? se întrebă Ilarion, la observația lui Mitu răspunse cu întîrziere, poate, și revăzu în minte apartamentul din București aranjat de Sorana cu gustul pe care prietenii i-l invidiau.

În cele patru încăperi totul era funcțional, mobilele își proclamau destinația cu o modernă lipsă de complexe etalînd bare nichelate și plăci de lemn plastifiat de culoarea untului, gama coloristică a pereților zugrăviți unitar în tonuri studiate se asorta sau contrasta voit nu doar cu gravurile colorate, nonfigurative, prinse între sticle fixate cu lucitoare colțare metalice, dar și cu mochetele comandate anume, lămpile aveau tije reglabile și abajure de metal eloxat, vasele pentru flori și scrumierele de sticlă masivă, cu forme neobișnuite, expuneau surprinzătoare bule de aer captate în structura lor transparentă. Joase, cu perne groase de plastic, fotoliile din living-room erau încîntător de comode. Vitrina semănînd cu dulăpiorul pentru instrumente al unui dentist adăpostea o extraordinară colecție de scoici exotice adunate de Sorana sau dăruite de colegi din Ministerul Comerțului Exterior, la întoarcerea din numeroasele lor călătorii.

Acum, prezențe familiare, bătrînii platani tăceau de ambele laturi ale străzii pavată cu piatră de rîu. Cînd se gîndea la tîrgușorul din care plecase, de fapt, de ce am plecat se întrebă Ilarion fără să-și amintească răspunsul, i se înfățișau numai răspunsuri, revedea asemenea vechi străduțe în pantă, cu ierburi crescute printre pietrele rotunjite de apă, de vreme, de tălpi și roți și copite, revedea praful depus în rigolele trotuarelor înalte și demodate ca niște gulere tari, praful devenit pămînt sub ocrotirea bolții alcătuită de coroanele unite ale platanilor, umbra străpunsă de ochiurile mișcătoare ale luminii. Dar se gîndea rar la orășelul părăsit, în cîte o oră

de insomnie sau cînd îi întîlnea, din an în Paște, numele în ziar. Uneori, fără să știe, îl regăsea în vis.

— De cînd n-ai mai dat tu pe aici ? întrebă Mitu și felul lui lent de a rotunji cuvintele acorda întrebării anodine o disproporționată gravitate.

— De cînd am plecat, răspunse Ilarion surprinzîndu-se că vorbește în șoaptă.

— Mai bine de douăzeci de ani ! Mitu părea neîncrezător, ca și cum n-ar fi putut concepe o atît de lungă despărțire de tot ce-i înconjura. Apoi, scuturînd din cap : Apuci să le mai vezi pe toate cum le știi, adăugă. O zi-două să fi întîrziat...

Dar Ilarion aflase că noul plan de sistematizare al orășelului fusese aprobat și simțise că pelerinajul la sursă, cu ideea căruia se amăgise atîta vreme, nu mai putea fi amînat. Ar fi vrut s-o ia cu el și pe Sorana, dar ce să caut eu acolo se împotrivise, înțeleg, ai amintirile tale, pe mine totuși să mă scutești, de altfel Aslan s-a întors din Filipine și-mi aduce o scoică nemaipomenită culeasă cu mîna lui pe una dintre plăjile de acolo și nu vreau și nu pot să-l amîn. Știi că depind de el.

— Te-ai întristat, constată Mitu.

Avusese întotdeauna darul de a citi în el. Ilarion ridică din umeri.

— Pare pustie...

Nu încetase să privească vila cu fațada inundată de glicina triumfînd în ciorchinii florilor violete. Un rond de nu-mă-uita în fața intrării, ca un mare preș viu despărțind casa de curtea modestă. De o parte și de alta a clădirii, tufe înalte de liliac. O fi vreo grădină în spate ? Și deodată văzu limpede chioșcul de lemn vopsit în verde, cu acoperiș țuguiat, și văzu cele două trepte de piatră și ușoara scobitură făcută de tălpi pe suprafața lor, parcă muiată de căldură.

— E părăsită ? întrebă din nou, mirat că Mitu nu răspunse, apoi întoarse capul spre el.

Mitu nu-l privea.

— Nu știu, spuse cu întîrziere și cam în silă... Parcă locuia aici... o pereche... oameni retrași. S-or fi mutat. Mîine-poimîine, oricum...

— Vrei să spui că nu știi cine stătea aici ?

Neîncrezător, Ilarion îl măsură din cap pînă în picioare.

— Oameni retraşi, repetă Mitu cu o încăpăţînare greoaie. Netezea cu talpa trotuarul şi urmărea mişcarea pantofului ca şi cum ar fi fost al altcuiva. Ce te miri ? izbucni deodată ridicînd privirile şi, descumpănit, Ilarion se dădu cu un pas îndărăt.

— Iartă-mă, n-am vrut...

Era limpede că Mitu ştia cine locuia sau locuise acolo, dar relaţiile într-un orăşel în care, vrînd-nevrînd, oamenii ajung să se cunoască mai bine decît ar dori presupun probabil complicaţii pe care nu mi le mai pot închipui, îşi spuse Ilarion, cine ştie unde şi cum s-au ciocnit, raporturile dintre ei trebuie să fie mai rigide pentru că legile nescrise ale convenienţelor funcţionează aici după norme desuete de ridicolul cărora puţin îşi dau seama şi, cînd le înfrîng, se pomenesc izolaţi, devin simpli oameni retraşi.

— Mda, mormăi Mitu şi tuşi copilăreşte adăugînd cu o vioiciune la fel de copilărească, ei, hai s-o luăm din loc, vreau să-ţi mai arăt fosta casă a lui Emilian şi pe urmă gata, Viorica ne aşteaptă cu masa, nu uita că noi nu mîncăm la patru ca voi.

În grădina casei lui Emilian, dumnezeiască încîlceală de bălării, de tufe şi arbuşti crescuţi alandala printre bolovani, fusese explorată jungla Amazonului, acolo se desfăşuraseră cruciadele şi inamicul public nr. 1 fusese constrîns să se predea eliberînd-o pe Anda, Smaranda, Dumnezeule, au trecut peste douăzeci de ani şi, ameţit de năvala amintirilor răscolite de simpla evocare a grădinii de demult, Ilarion strînse din pleoape. Zîmbea, dar simţi o strîngere de inimă la gîndul că totul dispăruse, pînă şi locurile urmau să dispară.

Oftînd, se întoarse în prezent. Mitu se pusese în mişcare şi, aruncînd o ultimă privire vilei năpădită de exuberanţa glicinei, Ilarion grăbi să-l ajungă. Îndată însă îl apucă de braţ.

— Mitule... nu ştia ce voia să spună, simţea doar că e ceva foarte important şi pentru o clipă se încordă chinuindu-se să priceapă, apoi cuvintele curseră firesc şi-şi dădu seama că dorinţa se deşteptase în el de la început,

încă înaintea oricărei raţiuni de a fi, poate chiar de pe cînd abia începuseră să urce panta străzii atît de asemănătoare celor din amintirile lui, vreau să văd casa asta, Mitule. La a lui Emilian mergem mîine, dacă n-ai nimic împotrivă. Dar acum, că tot sîntem aici...

Tăcut, Mitu îşi mozolea buza de jos. Şi, pe neaşteptate, strigă :

— Uite ce-i, făcu o pauză şi continuă pe un alt glas, neutru, să nu întîrzii la masă. Ca străin, eşti totuşi un străin acum, poţi face tot ce vrei, eu nu mă văd dînd buzna peste nişte oameni care... şi pe urmă s-ar putea să se fi mutat şi să găseşti casa încuiată.

— Hai să încercăm, se însufleţi Ilarion. Aşteaptă puţin în stradă. Dacă mă vezi intrînd, ne întîlnim la tine la prînz. Dacă nu deschide nimeni o pornim spre casa lui Emilian.

— Cînd îţi intră ceva în cap...

Mitu rămase în faţa porţii închipuind o dublă liră, iar Ilarion o deschise bucuros de sunetul melodios şi grav care-i însoţi gestul, nu era scîrţîitul unei porţi banale ci acordul unei mari orchestre ale cărei instrumente de coarde indicau intrarea solistului. Păşind pe aleea cu prundiş mărunt ajunse în dreptul rondului de nu-mă-uita pe care-l ocoli pentru a se opri în faţa intrării. Nu văzu soneria, dar un mîner prins de o tijă metalică dispărînd în frunzişul glicinei atîrna lîngă tocul din dreapta. Cu inima bătînd deodată mai repede şi pradă unei emoţii amestecate, aşteptare, teamă, inexplicabilă bucurie, trase de mîner.

Dincolo de uşa împodobită în partea de sus cu un evantai de sticle colorate, opace şi cu marginile îngrijit şlefuite, clopoţelul se zbătu într-un clinchet cristalin, nebănuit de pur. Nebănuit ? Întorcînd capul îl zări pe Mitu, nemişcat dincolo de sulițele gardului şi-i făcu un semn liniştitor. Uşa se deschise. Mai întoarse o dată capul spre Mitu care apucase doi drugi de fontă şi-şi apropiase faţa privind prin spaţiul dintre ei ca un prizonier scrutînd de după gratii o fascinantă imagine a libertăţii, apoi îşi flutură mîna în chip de salut şi intră.

Îl izbi un miros de levănţică şi ceară de parchet, dar în vestiarul lat şi puţin adînc, despărţit printr-un glass-

wand de holul spre care suiau trei trepte de marmoră albă, nu se afla nimeni. Casa, totuşi, nu părea părăsită. Imitînd culoarea şi formele lemnului, candelabrul de metal din hol avea mai multe braţe cu becuri mascate de globuri mate, uşor alungite şi cu faţete hexagonale, dar nici un bec nu ardea. Ilarion înregistră mecanic prezenţa unei biblioteci pe peretele din stînga şi i se păru că recunoaşte respectabilul stil vienez, îndrăgit de bunici într-o vreme cînd moda încă nu venea de la Paris, în faţa ei zări o masă rotundă şi două fotolii mari, de piele, dar îi atrase atenţia faptul că unul dintre fotolii era uşor deplasat şi că în dreptul lui, pe masa acoperită cu un cristal gros, fusese lăsat un ziar desfăcut. În scrumiera de argint, apropiindu-se văzu că închipuia două frunze de nufăr printre care se ţitea capul unui ogar cu o raţă în bot, fumega un muc de ţigară.

— Sînt aici, anunţă caraghios rotindu-se în căutarea unui interlocutor, îşi dădu seama cît de nepotrivit îi răsunaseră cuvintele şi se simţi stînjenit, de parcă ar fi fost surprins în pielea goală.

Dar nimeni nu-i răspunse. Scara de lemn ducînd la etaj pornea din fundul încăperii şi el se îndreptă într-acolo, răzgîndindu-se în ultima clipă şi deschizînd uşa aflată în dreapta. Atunci, încremenit în pragul unei sufragerii, se văzu şezînd la masă lîngă o femeie care i se păru cunoscută, ştiu cine e, dar numele avea de străbătut barierele atîtor ani.

— Mulţumesc, destul, se împotrivi Ilarion de la masă acoperind cu amîndouă mîinile farfuria pentru a o apăra de polonicul pe care femeia îl apropia, iar Ilarion din pragul uşii recunoscu gestul care o scotea din fire pe Sorana şi de care, cu timpul, se dezbărase. Anda, ştii ce mi-a spus Mitu ieri ?

Şocul declanşă un vuiet în urechile lui şi nu mai auzi cuvintele schimbate între cei doi, Anda, bineînţeles, şi se simţi umilit că n-o recunoscuse pe singura şi adevărata prinţesă îndepărtată, în ambele sensuri îndepărtată, dar nu de asta era vorba, Anda cu faţa îndulcită de cele două decenii cît n-o văzuse, o nouă Anda în care se ascundea fetişcana cu cozi negre şi studenta păşind cu gra-

ția plină de precauții a purtătoarei unei invizibile trene, Anda încă frumoasă, altfel frumoasă în calma și tandra aplecare a capului, în neștiuta succesiune a mișcărilor comandate de ritualul mesei.

Ilarion privea. Umilința se estompase și nu mai simțea acum decît o duioasă melancolie nealterată de mirare, nu se mira că se găsise acolo, nici că Anda era lîngă el, odată recunoscută prezența ei i se păru firească și, pe măsură ce o privea, amintirile identificau gesturi uitate, felul cum își ducea mîna la frunte ca și cum ar fi îndepărtat un voal, s-ar zice că porți întruna o rochie de mireasă și că nu te poți obișnui cu voalul, fetele se îngroapă în rochii de mireasă, poate că am murit, Ion, numai ea mi-a spus așa își aminti Ilarion sprijinit de tocul ușii deschise, cît de tineri și de împiedicați eram, Doamne, și cît de frumoși, adăugă, iar vuietul din urechile lui încetă îngăduindu-i s-o audă întrebînd auzi tu, Ion ?, nu, Anda, ar fi vrut să strige, nu te aud cum nu te-am auzit atunci, dar vorbele ei i se adresau celui de la masă și larma talazurilor le acoperi din nou.

Perechea nu-l vedea, nu percepuse nici zgomotul ușii, cînd o deschisese, nu-și dăduse măcar seama că era deschisă. Timpul lui Ilarion era o țesătură destrămată. Într-un fel de plutire, deși se afla în pragul sufrageriei, cu tălpile pe vechile lamele ale parchetului care trosneau stins cînd își muta greutatea trupului de pe un picior pe altul, privi mobilele de nuc masiv și simți nevoia să le mîngîie luciul de castană coaptă, pînă și crăpăturile, dar nu se clinti. Afară, glicina își legăna ciorchinii în dreptul ferestrei. O muscă se izbea de geam. Totul *era* și el ar fi vrut să rămînă pentru totdeauna acolo, ocolit de gînduri, împăcat cu încăperea și cu spectacolul pe care și-l oferea în toropeala nesperatei regăsiri.

De la o vreme deslușii zgomotele întîmplătoare ale tacîmurilor atingînd farfuriile, gîlgîitul vinului în pahare, scîrțîitul scaunelor cînd unul dintre cei doi își schimba poziția, apoi începu să prindă și cuvintele și se înfiora în așteptarea unei revelații. Numele lui Mitu revenea des, singur sau însoțit de al Viorichii, auzi nume care nu-i

spuneau nimic și aluzii la o viață străină. Totul era surprinzător de obișnuit, pînă într-atît încît se întrebă dacă revelația nu consta în faptul că Ilarion de la masă avea copii, Anda iubea copiii, dar nimic din cîte spuneau nu-l lămuri și revelația nu se produse.

— Ei bine, spuse atunci Ilarion care era Ion, mai am o oră pînă la ședință.

— Te întinzi niței ?

— Aș vrea. Ședința nu se anunță veselă.

Se ridicară de la masă. Ilarion Ion își trecu brațul pe după umerii ei și amîndoi se îndreptară spre ușa de tocul căreia Ilarion stătea rezemat. Cînd trecură pe lîngă el întinse brațul și mîngîie obrazul Andei, îl simți real, cald, dar perechea păși netulburată în hol și se apropie de scara ce ducea la etaj. Ilarion auzi scîrțiitul treptelor de lemn, o ușă se deschise și se închise.

Și mai zăbovi o clipă ascultînd răsuflarea casei, dar era propria lui răsuflare. Atunci, ferindu-se inutil să facă zgomot, merse pînă la ușa încununată de evantaiul sticlelor colorate, ieși în dreptul rondoului de nu-mă-uita. Poarta grădinii repetă sunetul în care i se păruse că recunoaște somptuosul acord al unei mari orchestre, dar se înșelase probabil, acum nu auzi decît un geamăt.

Curînd cobora panta străzii pipăind trotuarul cu tălpile, atingînd gardurile și pereții pe lîngă care trecea și i se păru că totul era mai real decît de obicei. Platanii tăceau. Ar fi vrut să se gîndească la perechea pe care o lăsa în urmă, îl distrăgeau însă culorile prea violente, glasurile trecătorilor răsunau asurzitor și nu se putea sustrage mirosurilor. Amețit, ajunsese la Mitu aproape la timp.

— Plec cu primul tren, spuse rar, cu un fel de neîncredere.

Mitu și Viorica nu-i puseră întrebări și nu stăruiră să-l rețină, vorbiră de una, de alta, în timp ce pendula bătrînească număra cu indiferență clipele unui timp iremediabil străin.

Și abia pe peron, atunci cînd Ilarion dădea să urce în vagon, Mitu îl privi în ochi.

— Mai locuia cineva... acolo ?
— Nimeni, răspunse Ilarion.
— Bănuiam, spuse Mitu.

Dar după ce trenul se puse în mișcare Ilarion se uită pe fereastră și-l văzu multă vreme, din ce în ce mai mic pe peronul pustiu, și-și spuse că nici pentru Mitu, probabil, nimic nu mai putea fi ca înainte.

— Vasile, clopoțelul, strigă Marga bătînd cu palma în pagina numărului aproape recent din *Paris Match* pe care-l răsfoia pe canapea, ce o mai fi vrînd că mă înnebunește cu clopoțelul, Vasile, n-auzi ?

— Aud, dragă, n-o lua și tu așa, e ora cinci.

— Dacă-i bați în strună înseamnă că te-ai ramolit mai rău decît ea.

— Să-ți amintesc a cui bunică e ?

— Acum scoate-mi pe nas și că locuim în casa ei. Poftim, sună din nou, mai bine-i damblagea și mîna ailaltă că eu, să știi, îmi iau lumea în cap.

— Liniștește-te, dragă, nu mă duc eu de fiecare dată să văd ce vrea ?

— Du-te, se învoi Marga și, ridicînd din umeri, se cufundă iar în lumea vrăjită a magazinului care anunța că prințul Albert fusese văzut la Nisa împreună cu superba creolă despre care se credea că.

Vasile ieși pe culoar. Fără să bată, intră în fosta încăpere a femeii de serviciu unde un pas despărțea patul de ușă, dar între pereții goi rămînea loc și pentru noptiera pe care se afla un pahar pe jumătate umplut cu apă și telefonul jucărie al cărui receptor căzuse pe vechiul preș care ținea loc de covor.

— Asta era ? întrebă Vasile. De asta sunai ?

Bunica închise ochii de două ori.

Vasile culese de jos receptorul, luă clopoțelul din mîna care mai păstra o fărîmă de viață și-l puse pe noptieră, apoi așeză în locul lui micul receptor. Mîna cu

pielea subțire ca foița de mătase și atît de albă încît părea pudrată duse receptorul la ureche.

— Știi că ești încă frumoasă ? spuse Vasile. Dar te las. E ora cinci.

Și, dîndu-se cu un pas îndărăt, ieși închizînd ușa, apoi, pe culoar, se întrebă dacă fusese o părere sau obrajii bătrînei se îmbujoraseră într-adevăr.

*

Telefonul nu suna și Ema n-avea ceas, dar mai bine de o lună știa cînd să ridice receptorul. Allo, spunea Ilarion, Ema ? Da, Ilarion, răspundea închizînd ochii și glasul tînăr rostea cuvinte fierbinți, cele de pe vremuri sau altele, trebuie să mă ierți, Ilarion, sînt atît de bătrînă că nici nu mi le mai aduc aminte pe toate, credemă, a trecut îngrozitor de mult timp de atunci, dar Ilarion nu se supăra și cuvintele lui răsunau cu prospețimea pe care memoria ei scofîlcită nu le-o mai putea înapoia, acum o fi și el bătrîn și bun și înțelept, sînt atîția ani de cînd l-am plîns, plîns, plîns, știi cum e în vis, Ema, te vezi în prima rochie de seară, obrajii îți sînt netezi și părul dureros de negru deși nu uiți că Marga are de mult vîrsta ta, de ce să uiți, doar ești tot tu și ce a fost trăiește, numai că nu visez, Ilarion, dacă deschid ochii văd ceușca în care m-au închis și în care am să mor de tot, crezi că nu știu ce mai trăiește din mine, o mînă și ochii, Ilarion, și fiecare Ema care a fost, Ema, e destul să nu deschizi ochii și cea care dorești învie și ocupă scena, sau vrei să deschizi ochii, Ema, nu, Dumnezeule, nu, nu cînd obrajii îmi sînt atît de netezi și părul dureros de negru, spune-mi că-ți place prima mea rochie de seară, Ilarion, spune-mi că sînt frumoasă, tu care nu mi-ai spus-o niciodată cînd pînă și Vasile, adineauri, dar tu nu, știi bine că nu, și Doamne cum așteptam vorbele astea cu buzele care mi se întindeau spre tine, cu sînii care mă dureau pentru tine, Ilarion, dar dacă sîntem atît de tineri, Ema, uite, la filmul cu Collen Moore te țin de mînă în întunericul pentru prima dată plin de sunete, rafalele de pe ecran sînt ale sîngelui nostru dar nu-ți spun o vorbă și cînd ieșim din sală sîntem roșii la față

și transpirați, ai și plîns puțin, aștepți cele două cuvinte pe care le scriu pe toate maculatoarele, știu că le aștepți, știi că știu și tocmai asta mă împiedică să le rostesc cînd umblăm năuci pe străzile cu felinarele aprinse, furioși pe noi deși n-am da ora asta chinuitoare și atît de a noastră pentru toate bucuriile din lume, tăcem, dar în fața casei tale nu mai poți răbda și, fără să mă privești, frîngîndu-ți degetele, întrebi abia auzit chiar n-ai să-mi spui nimic, Ilarion, iar eu, cu nepăsarea disperată a nopților în care ți-am vorbit la nesfîrșit răspund ce să-ți mai spun, doar știi, și ne întoarcem deodată unul spre celălalt, da, Ilarion, și tremură între chiot și plîns, da, Ilarion, și acum vorbele sînt într-adevăr de prisos pentru că, fără să ne pricepem s-o numim, fericirea ne cutremură, da, Ilarion, și am vrea să gonim pe străzi, să zburăm strigînd, cîntînd, dansînd și o nesperată ușurare ne istovește înainte ca trupurile noastre să se contopească stîngaci într-o îmbrățișare, prima noastră îmbrățișare, Ema, mingile fierbinți ale umerilor tăi sub palmele mele și gustul buzelor tale și mirosul tău pe care am să-l port toată noaptea pe față ca și cum aș fi furat una dintre bluzele tale ca să umblu cu capul înfășurat în impalpabila ei țesătură de miresme, toată noaptea, Ema, sub cerul atît de plin de stele încît își poate îngădui să piardă cîte una pentru ca de firul ei de foc să-mi leg dorința mereu aceeași, cu Ema, o viață cu Ema, mai spune, Ilarion, și umblu, umblu printre fantomele caselor, pe lîngă birjele adormite la intrarea grădinilor de vară din care răzbesc lălăielile chefliilor întîrziați și nici nu știu cum ajung la malul lacului, e acum atîta tăcere, Ema, că parcă aud cum îmi fîșîie umbra tîrîndu-se pe drumeagul pustiu, străine și indiferente ca niște proteze picioarele mi se mișcă fără să le simt și timpul, timpul s-a oprit cînd, pe față cu mirosul tău, în clipa devenită veșnicie cutreier noaptea asta fără capăt, noaptea care e numai a mea ca un imperiu moștenit pe neașteptate și pentru explorarea căruia întreaga viață nu-mi poate ajunge. Da. Ilarion. Și ?

Și dintr-odată nu mai sînt singur. Cineva se ivește pe poteca din dreapta, îngustă ca o cărare despicînd ple-

tele tufișurilor întunecate și-mi spun încă unul care crede, probabil, că noaptea e numai a lui. Dar mă aflu atît de departe de trupul meu, dulce vlăguit, înaintînd în neștire, încît îi privesc intruziunea fără ciudă, domeniul meu e nesfîrșita speranță, și doar zîmbesc cînd îl recunosc pe Alimănescu Mircea, noul coleg de clasă cu care n-am schimbat douăzeci de cuvinte. Nu-mi vorbește nici el, surîde trist, parcă puțin ironic pentru că, iată, singurătățile noastre și-au deconspirat iluzia, apoi umăr la umăr pășim mai departe împărțindu-ne noaptea. Imperiul meu de miresme îi aparține, nu-i cunosc imperiul și nu simt nevoia să-l descopăr, așa cum nu ține să scotocească prin lumea nopții mele cînd, tăcuți și mai apropiați decît vom fi vreodată, ne îndreptăm spre orașul peste care cerul începe să se lumineze. Primele tramvaie vestesc zgomotele zilei care ne readuce în anonimat, dar mai purtăm pe umeri invizibilele hlamide ale nopții imperiale și ochii arși de nesomn ne sticlesc. La Capul Podului despărțirea ne aduce pe buze complicitatea aceluiași surîs, tristețea lui acum e însă alta, peste cîteva ore, în clasă, știm amîndoi că ne vom evita. Cu Alimănescu n-am stat niciodată de vorbă. Ți se pare curios ? Da, Ilarion. Adică nu. Poate nu.

Vezi, Ema, eu am murit atît de tînăr că multe alte întîmplări n-au mai apucat să se aștearnă peste noaptea în care ți-am plimbat mirosul pe străzile adormite, o singură dată ți-am mîngîiat sînii și nici n-a fost o mîngîiere ci biata atingere furișă care ne-a înspăimîntat pe amîndoi și la care aveam să visez reîmprospătîndu-i cu încăpățînare naiva și tulburea secundă, mai ții minte, eu am avut doi copii, Ilarion, sînt bunică și paralizată, Ilarion, și tu vrei să țin minte, o bunică paralizată, Dumnezeule, dar nu pentru mine, iubita mea de mereu șaisprezece ani, dacă nu s-a oprit într-adevăr în noaptea imperială a primei noastre îmbrățișări timpul s-a oprit totuși curînd pentru mine și în timpul meu obrajii îți sînt pentru totdeauna netezi și părul dureros de negru, din timpul meu te chem acum, o, dacă m-ai vedea, Ilarion, dar te văd, Ema, îți văd genele și pistruii și alunița

de pe gît, ești atît de frumoasă în prima ta rochie de seară, ai spus tu asta, Ilarion, nu mă face să plîng, allo, de ce taci, Ilarion, allo, allo, unde ai plecat, Ilarion, nu tocmai acum, Il

*

— S-a făcut tîrziu, spuse Vasile. M-aș duce să văd ce face.

— N-a sunat, spuse Marga.

— Tocmai de asta, spuse Vasile.

Vă uitați la portretul ăsta ? E singura amintire din anul culorilor, dar sînteți prea tineri ca să vă amintiți de el, un an despre care ce-aș putea spune, că a fost neobișnuit, da, și că ne-a luat prin surprindere pentru că zilele prinseseră culoare pe nesimțite, în succesiunea lunilor nuanța fiecăruia s-a insinuat prin imperceptibile tușe suprapuse cu răbdătoarea și încăpățînata abilitate a forțelor de acțiunea cărora, ca și de a celor desfășurate într-un timp ce se măsoară în ere, nu ne dăm seama, au fost treceri infinitezimale, lente alunecări, acumulări atît de subtile că nici un aparat nu s-a dovedit în stare să le înregistreze pînă în ziua cînd evidența ni s-a impus și am uitat de aparate — zilele se prefăcuseră în mese de culoare transparentă și aveam să descoperim că, pe paleta unei săptămîni de excepție, culorile fuseseră dispuse într-o ordine strictă.

După cum era de așteptat, poate, lunea ni s-a arătat cenușie, o străbăteau uneori fulgere de sidef și, întîmplîndu-se să plouă, am pătruns în lumea unei perle. Marțea ni s-a înfățișat ca un imens bloc de obsidian negru, dar apele unei impalpabile Mediterane inundau miercurea, joia, s-a ivit în cețuri vînăt-violete, vinerea era de un verde dens cu sclipiri fosforescente iar sfîrșitul săptămînii s-a drapat fastuos în aurul sîmbetei și purpura duminicală.

De suita asta năucitoare, cu care n-aveam să ne mai întîlnim, urma să aflu însă mai tîrziu, pe măsură ce, defilînd, zilele își etalau culorile, deocamdată era duminică

și, deșteptîndu-mă în lumina roșie, nu mi-am recunoscut încăperea.

Fereastra părea acoperită cu o foaie de celofan sîngeriu, pereții arborau aceeași culoare, pînă și așternutul. Arde, mi-am spus sărind din pat, din trei pași am ajuns la fereastră și m-am uitat afară, dar apucasem să-mi dau seama că lumina roșie nu pîlpîia. Într-adevăr, nu vedeam nici un foc, deși purpura se strecurase în toate culorile, cerul era roșu, frunzele plopilor maronii, mașinile date cu o peliculă stacojie, pînă și fețele oamenilor păreau apoplectice.

Geamul, mi-am spus de astă dată, s-a întîmplat ceva cu geamul, și am deschis fereastra, dar neobișnuita culoare n-a dispărut. Abia atunci am intrat în panică presupunînd că între mine și lume se lăsase o minusculă cortină de sînge. Mă pregăteam să caut în cartea de telefon numele oculistului despre care mi se vorbise de curînd, nu-mi aminteam unde dar n-avea importanță, cînd telefonul a sunat și am aflat că lumea nu devenise roșie numai pentru mine.

— Ai... și vizitatori ? a întrebat prietena de la celălalt capăt al firului.

Nu i-am înțeles întrebarea, am simțit însă în glasul ei o reticență. A întrerupt convorbirea. Dacă mai aștepta o clipă i-aș fi putut răspunde.

În oglinda prinsă pe ușa dulapului se ivise o fată. Deși eram sigur că n-o mai văzusem, fața ei mi s-a părut cunoscută. Am întors capul, dar eram bineînțeles singur în odaie, oglinda încetase să reproducă imaginea spațiului familiar. Sticla roșie nu mai era decît fondul pe care fata se detașa, mai degrabă suprafața din care făcea parte pentru că, lipsită de relief, se integra în lumea bidimensională fără a aspira la iluzia perspectivei. Roșie, rochia ei avea exact nuanța sticlei, așa că trupul îi era invizibil, iar porțiunile descoperite ale pielii, capul, mîinile, picioarele desculțe păreau simple forme ocolite de culoarea dominantă.

Am încercat zadarnic să înțeleg de ce fața prelungă, cu ochi mari, mi se părea cunoscută, nici o amintire nu se lega de ea și eram totuși sigur că o mai văzusem. Poate dacă s-ar mișca, mi-am spus.

Scoțîndu-l din perimetrul oglinzii, fata a întins un picior și, atît cît vedeam din el pînă la genunchi, mi-a făcut impresia că e decupat dintr-o coală de hîrtie. Îndată însă, din vîrful degetelor și pînă la genunchi, piciorul a căpătat volum ca un balon umflat pe neașteptate. Mi s-a părut chiar că aud pocnetul slab pe care-l face o umbrelă deschizîndu-se, cînd spițele întind țesătura pînă la refuz.

Talpa atinse parchetul și, cu un zgomot semănînd de astă dată cu plescăitul unei ventuze care se desprinde, fata s-a smuls din luciul oglinzii lăsînd în urmă tiparul trupului în care spațiul încăperii s-a înscris din nou. Privirile mi s-au fixat pe imaginea neobișnuită care l-ar fi încîntat pe Magritte, fondul roșu sublinia o siluetă alcătuită din fragmete de mobilă, jumătatea unui scaun, colțul patului, o bucată de covor și parchetul din care suia o porțiune de perete.

Ca suflată de vînt, făptura bidimensională s-a clătinat de cîteva ori, apoi a zvîcnit și a rămas dreaptă, cu trupul împlinit. Un zîmbet i-a luminat fața, cu o clipă înainte încă inexpresivă, Dar pe chipul meu uluirea trebuie să fi fost destul de elocventă ca s-o îndemne să-mi ofere o explicație.

— Sînt darul zilei, a spus simplu făcînd o piruetă și fusta largă s-a înfoiat ca o mare floare roșie, apoi i s-a înfășurat în jurul trupului.

— Te-am mai văzut undeva.

A început să rîdă. Cu pași mărunți străbătea încăperea aruncînd priviri repezi tuturor obiectelor de parcă ar fi ținut să le salute, iar ele îi răspundeau pe măsură ce se oprea în dreptul lor, tablourile se balansau în cuiele de care le agățasem, becurile se aprindeau și se stingeau pe rînd, scrumierele și melcul fosilizat pe care-l folosesc drept presse-papier zvîcneau în salturi greoaie dar de o netăgăduită bunăvoință, pînă și vechea pendulă moștenită de la bunici se simți obligată să bată o dată și să-și expulzeze cucul din căsuța de lemn, ispravă de utilitatea căreia, încă de pe vremea părinților mei, nici un ceasornicar nu fusese în stare s-o convingă.

Urmăream deplasarea fetei prin odaie, fusta roșie i se legăna în ritmul pașilor și m-am surprins constatînd

că nu eram înspăimîntat, pînă şi mirarea mă părăsise. N-aş putea spune că tot ce se petrecea mi se părea firesc, deloc, îmi dădeam seama că nimic nu era firesc şi tocmai asta îmi transmitea o încîntare pură, eliberată de nevoia şicanării prin formularea de întrebări, o curiozitate încrezătoare, puţin amuzată, dispusă să primească orice şi să se bucure de toate cu prospeţimea candidă a unui pictor naiv.

Fata se oprise din nou în faţa oglinzii a cărei suprafaţă redevenise roşie în mod uniform, renunţînd să reflecte pînă şi cel mai neînsemnat amănunt al încăperii. Am văzut sticla tresărind, unduind, ceva se frămînta în adîncurile ei dînd naştere la protuberanţe retrase şi din nou împinse ca şi cum o vietate s-ar fi zbătut în ceea ce părea acum un sac de sticlă roşie, moale şi elastică.

— Haide-haide, a spus fata cu severitatea prefăcută, rezervată unui copil neastîmpărat şi, aruncîndu-mi o privire complice, a ridicat din umeri.

Sacul de sticlă a plesnit. Fără grabă, ba cu mişcări atît de lente încît păreau filmate cu încetinitorul, un mic elefant roşu a descins în încăpere ; era bineînţeles plat ca o frunză, dar ştiam că nu va rămîne aşa, există o logică şi în miracol. Într-adevăr, cu zgomotul însoţind scoaterea unui dop dintr-o sticlă şi-a cucerit a treia dimensiune şi îndată a început să-şi legene trompa şi să crească văzînd cu ochii.

— Repede, a spus fata, m-a apucat de mînă şi m-a tras lîngă ea iar elefantul s-a uitat la noi, pe rînd şi-a înfăşurat trompa pe după mijlocul nostru şi, cît ai clipi, ne-a cocoţat în spinarea lui, unde era să dăm cu capul de tavan.

Nu ştiu dacă tavanul s-a înălţat într-adevăr, aşa cum mi s-a părut, dar cînd elefantul s-a îndreptat spre uşă ea s-a deschis, mai mult, aş jura că am văzut cercevelele şi pragul de sus depărtîndu-se ca să putem trece. Elefantul şi-a ridicat trompa, l-am simţit vibrînd tot cînd a scos un ţipăt de goarnă plesnită, apoi, tacticos, a coborît cele două etaje şi ne-am pomenit în stradă.

E ciudat că nimic nu mi se părea ciudat ? V-am spus că nu mai eram decît încîntare pură. Sub cerul roşu, ştiam, toate aveau să-mi apară roşii. Mai departe însă...

Pe strada mea mărginită de plopi, bărbați purtînd togă și femei în peplum păşeau agale pe lîngă muşchetari cu pene la pălărie și sabie la șold însoțind doamne cu peruci și crinoline, vedeam perechi arborînd veşminte sofisticate țesute din fibre de sticlă metalizată sau mul-țumindu-se cu arhaicele fustanele de lînă împodobite cu ciucuri, în picioare într-un car cu două roți pline trecea un bărbat cu trupul înfăşurat într-un caftan brodat, purta tiară și barba lui dreptunghiulară era numai inele, alții se aflau în litiere sau calești suflate cu aur, dar și pe cămile, pe biciclete cu o roată imensă și alta minusculă, pe cai ale căror harnaşamente purtau aplice de argint și pene colorate, în automobile de toate vîrstele, unii plimbau în lese lei și pantere, peste capetele noastre plutea un covor pe care un bărbat și o femeie zîmbeau ținîndu-se de mînă, un cuplu renunțase la veşminte înlocuindu-le cu desenul roşu al unor forme dispuse savant în benzi și spirale, iar toată mulțimea îndreptată parcă spre locul unui gigantic bal-mascat sau pregătindu-se să participe la spectacolul carnavalului era liniștită, mişcările ei aveau aerul degajat al gesturilor de fiecare zi, străine de stînjeneală sau poză. Cred că nici măcar de toleranță reciprocă nu se putea vorbi, acceptarea nu mai era condiția acceptării, trăiam pur și simplu cu toții altfel, poate fără să ne dăm bine seama, dar în mod spontan, din toată inima. Mi se pare semnificativ faptul că nimeni nu se arăta exuberant, oamenii manifestînd doar bucuria calmă, încrederea în propria lor realitate, dacă mă pot exprima aşa, și demnitatea trăirii miracolului devenit condiția fiecăruia.

Elefantul nostru a mers un timp pe trotuar, apoi s-a ridicat în văzduh și a început să păşească prin aer, liniștit de parcă labele nu i-ar fi părăsit asfaltul. Am întîlnit acum baloane din nacelele cărora domni în redingotă ne salutau ceremonios ridicîndu-și jobenele, helicoptere și avioane în carlinga deschisă a cărora se aflau piloți cu salopete îmblănite și ochelari etanși, dar și pești zburători sau vulturi încălecați de tineri cu arcuri și tolbe pline cu săgeți, am văzut zmeie de coada cărora se agățaseră copii cu ghiozdane în spinare, un taur cu aripi și cap de rege asirian plimbînd prin văzduh un bătrîn

cu lavalieră și lornion, am văzut oameni înotînd prin aer și o fată cu mîinile încleștate pe coada unei comete, nici nu-mi pot aminti cîte am văzut, iar în tot timpul plimbării noastre fata în rochie roșie s-a mulțumit să mă privească.

Nu știu cît a durat drumul ăsta, dar elefantul a început la un moment dat să se plictisească, mergea tot mai încet, apoi s-a așezat pe un nor dîndu-ne să înțelegem că nu ne va duce mai departe. În clipa aceea însă s-a prefăcut (a fost prefăcut?) într-o barcă și m-am surprins vîslind peste acoperișuri în timp ce fata ședea pe banca din fața mea, barca a început să coboare și mi-am recunoscut strada mărginită de plopi, s-a lăsat pe acoperișul plat al blocului în care locuiam, a trecut prin planșeele și încăperile celor trei etaje de deasupra apartamentului meu și a fost una dintre cele mai stranii etape ale călătoriei, nu-mi dădeam seama dacă barca, fata și cu mine devenisem imateriali sau dacă betonul era acum impalpabil, și nu doar betonul, fără ca urma trecerii noastre să se înscrie în materia lor indiferentă am străbătut un pat, o bibliotecă și cîteva covoare pentru ca barca să se oprească în cele din urmă pe masa din odaia mea, unde s-a muiat ca unul dintre ceasurile lui Dali și în așa fel încît băncile pe care stăteam s-au suprapus peste scaunele așezate la capetele mesei, iar noi ne-am pomenit instalați pe cele două scaune atunci cînd barca lichefiată a dispărut.

Atunci, la fel cum asistasem de dimineață la ivirea unor protuberanțe neregulate pe luciul oglinzii, am văzut umflîndu-se din loc în loc tăblia de lemn a mesei, după care au apărut două rînduri de tacîmuri, farfurii și pahare, platouri încărcate ce păreau menite unei expoziții de artă culinară și sticle cu etichete promițătoare. Brusc, mi-am dat seama că mi-era foame.

— S-a înserat, a spus fata în rochie roșie, iar eu m-am întrebat încă o dată de ce mi se părea atît de cunoscută.

A făcut onorurile gazdei. Din nou n-am avut nevoie de prea multe cuvinte, îmi înțelegea gîndurile și dorințele înainte chiar de a le formula pentru mine. Nu mă simțisem niciodată atît de bine, vinul roșu era aspru cît se cuvenea.

— Nu știu cum să-ți mulțumesc pentru duminica asta, am spus aprinzîndu-mi o țigară și ea a zîmbit, a aruncat o privire spre patul pe care-l lăsasem răvășit, dar care era acum impecabil și a răspuns :

— Duminica nu s-a terminat.

Au urmat orele fierbinți ale duminicii roșii, morți de o fericire încrîncenată și suavă, învieri și răstigniri și din nou stări de grație, sărbători nimicitoare, extaz, trufie și umilință, generozitate și ură, triumf în pacea uimită, recunoscătoare, a conștiinței lunecînd în ceturile somnului.

Cînd m-am trezit lumina era cenușie, încă nu știam că se făcuse luni. Am căutat-o lîngă mine pe fata duminicii, dar n-am găsit decît imaginea ei bidimensională imprimată pe cearceaful care-i primise trupul și rămăsese roșu în jurul lui, ca un fundal. Mi-am întors privirile spre oglindă, devenise cenușie.

Am decupat porțiunea roșie a cearceafului, am întins-o pe un șasiu și am înrămat-o.

Atenţie, îşi spuse Ilarion văzînd că între degetele lui crispate ţigara începuse să tremure. Cu un efort de voinţă se aplecă spre tînărul care-i întindea bricheta şi izbuti să-i mulţumească, deşi se întrebă dacă observase ceva. Probabil că nu. Bineînţeles că nu, se corectă, tînărul întorsese capul şi vorbea acum cu Irina, aşezată lîngă el pe banchetă. Ceilalţi sporovăiau şi ei, rîzînd. Atunci, ca de fiecare dată, se întrebă *cînd* şi nu-şi putu răspunde, nu numai pentru că totul se petrecea pe neaşteptate şi atît de repede încît abia era în stare să perceapă mesajul, dar şi pentru că situarea lui în timp nu putea fi aproximată decît datorită înfăţişării personajelor şi amănuntelor ţinînd de decor, iar cadrul fusese de astă dată neutru, alb, neîngăduind citirea formelor albe, în timp ce feţele personajelor, Ilarion şi tînărul cu bricheta, nici nu se vedeau. Atunci de ce ştiu că era el ? Nimic nu-l îndreptăţea să identifice silueta întrezărită, nici ceea ce făcea, şi totuşi ştia. Vodcă ? Martini ? Campari ? întrebă Sanda peste sunetele pianului lui Keith Jarrett, dar cineva o ţistui şi Ilarion închise ochii, era înregistrarea concertului de la Köln ale cărui armonii se potriveau cu starea lui, ce stare, încercă s-o definească, dar nu era uşor. Primul şoc trecuse. Şi spaima. Stupoare ? Dacă aş putea vorbi cu cineva, măcar atît. Era însă cu neputinţă, aflase asta demult, vorbele erau inutile sau pricinuiau dezastre. Nu te simţi bine ? întrebă în şoaptă Irina şi, deschizînd ochii, Ilarion zîmbi cît putu de firesc. Ba da, de ce... ? Ascultam. Te iubesc, şopti Irina. Şi eu. Şi se simţi recunoscător, lîngă ea, cel puţin cu ea totul era limpede

şi-şi putea îngădui să renunţe la istovitoarea, inevitabila pînă la care se ştia condamnat. Tînărul cu bricheta se afla acum în fundul încăperii, lîngă masa încărcată cu gustări, pahare şi sticle. Cine e ? întrebă Ilarion şi Irina rîse. Gelos ? Dar aveau amîndoi încredere în dragostea lor şi, în plus, Ilarion *ştia*. Cred că Sanda a pus ochii pe el, adăugă Irina. Valentin nu mai ştiu cum, violonist, anul IV. Îl văd pentru prima oară. Şi eu, spuse Ilarion, dar îl vom vedea des de acum înainte. Irina îi aruncă o căutătură întrebătoare. De data asta crezi că-i serios ? Ilarion ridică din umeri. Ar fi vrut să-i poată spune nu cred, ştiu, dar tăcu încercînd să-şi închipuie cum aveau să se desfăşoare întîlnirile lor în anii ce-i aşteptau, serile, excursiile, am luat bilete la teatru, concertele lui Valentin, Ilarion îngrijindu-i de gripă, imaginile nu se închegau totuşi pentru că tînărul înalt, cu mustăcioară blondă, nu era deocamdată decît un invitat care-i întinsese bricheta în timpul uneia dintre petrecerile Sandei. Ce-i cu tine ? întebă Irina şi printr-o bruscă înfiorare a degetelor pe clape Keith Jarrett îi sublinie neliniştea. Nimic. Mi-e numai tare cald şi tot fumul ăsta. N-ai temperatură, constată ea punîndu-i mîna pe frunte, vrei să plecăm ? Vreau să-ţi vorbesc, vorbesc, dar era singurul lucru pe care nu-l putea face, aşa că se mulţumi să mormăie nu. de ce, abia am venit. Ce zici de Valentin ? întrebă atunci Sanda lăsîndu-se să cadă pe banchetă şi făcîndu-şi vînt cu mîna. Îţi luceşte nasul, zise Irina. Ştiu eu, pare drăguţ. Cu ăsta am încurcat-o, şopti Sanda. Exagerezi, rîse Irina. Nu, ascultă-mă pe mine, de o săptămînă ne căutăm zilnic, îţi dai seama ? Irina o privi mirată. Ilarion zicea că de acum încolo o să-l vedem cu toţii destul de des. Ei vezi, strigă Sanda, şi-a dat şi el seama, Ilarion, dar Ilarion se retrăsese în dreptul ferestrei deschise şi privea noaptea. În toţi anii ăştia, un singur om. Trebuie să mai fie şi alţii, dar cum să-i găsesc, nici de el nu mai ştiu nimic, o fi murit. Lîngă bufet Valentin vorbea cu verişoara Sandei, una lungă şi slabă abia picată de la Galaţi sau Brăila şi Ilarion se simţi neputincios, condamnat să aştepte. Cîţi ani ? Cinci ? Zece ? Tot ce ar fi putut încerca era inutil. Toată viaţa ai să aştepţi, fără

să poți schimba nimic, spusese atunci singurul om care *știa,* deși, dar se oprise din vorbă și Ilarion era prea necopt și prea speriat pentru a-l putea sili să spună ceea ce nu dorea. În anii de mai tîrziu, totuși, faptul că exista un deși, o poartă care trebuia găsită însemnase puțină speranță. Lungi nopți chinuite de vorba deși. Acum, în fața noii, indiferentei nopți de vară înțelegea însă că în anii scurși de la neașteptata întîlnire găsirea porții îl preocupase fără să ia totuși caracterul de necesitate pe care îl căpăta acum. În fond, pe vremuri, în afara poveștii cu Hanganu, fusese vorba de un examen, o fată oarecare, o boală fără importanță. În seara asta însă i se cerea să admită inacceptabilul. Întorcînd capul se uită la Valentin care vorbea mai departe cu lungana de la Galați sau Brăila și căută pe chipul lui ceva, un semn, fără să descopere nimic. E chiar simpatic, recunoscu atunci cînd, simțindu-se privit, Valentin ridică ochii și-i zîmbi. Deși. Dar vorba nu era poate decît momeala menită să-l atragă definitiv în capcană. Te simți mai bine ? întrebă Irina punîndu-i mîna pe braț și, cum nu o auzise apropiindu-se, Ilarion tresări. Uite datele problemei, izbucni zîmbind neliniștitor, un șoarece, momeala și capcana. Ilarion, șopti fata trăgîndu-și mîna. Deși, adăugă el, pentru că există și un deși. Întrebare : reprezintă deși o a patra dată a problemei sau se confundă cu una dintre cele enunțate, de pildă a doua ? Palidă, Irina îl privea și buzele îi tremurau. Furia disperării lui se risipi, își veni în fire. Iartă-mă, spuse neobișnuit de blînd, n-am vrut să te sperii. Dar m-ai speriat. Uneori, știi, mă sperii și pe mine. Zîmbea vinovat, încurcat. Ai dreptate, probabil că nu mă simt bine. Irina se lipi de pieptul lui. Să plecăm. Nu, zise el la fel de blînd, rămîi. Am să mă plimb puțin. Am nevoie de aer. Și de singurătate ? întrebă cu tristețe Irina. Și. Nu te supăra. Pe mîine. Aplecîndu-se, îi atinse tîmpla cu buzele și se depărtă repede, ca să nu-și mai ia rămas bun de la ceilalți. Coborî scările fără să-și dea seama că le coboară, dar ajuns în stradă ridică privirile, Irina rămăsese la fereastră și el își flutură brațul. Fata nu schiță nici un gest de răspuns, poate că nu m-a văzut, se uită pur și simplu la noapte cum m-am uitat

și eu adineauri, dar tristețea din el îi spunea că se minte, era cu neputință ca Irina să nu-l fi urmărit de sus. După cîțiva pași întoarse capul, se simțea prost, Irina dispăruse de la fereastră și un val de greață îl răscoli la gîndul că ar fi putut reveni în încăperea în care Valentin zîmbea. Respiră de cîteva ori adînc, apoi, cu pași mari, se îndreptă spre Cișmigiu și coborî curînd treptele dinspre Știrbei-Vodă. Pelicanii nu mai ocupau insulița, vidrele nu mai unduiau în apa întunecată. Demult, în copilărie, cuști mizere închideau acolo lupi jigăriți, un urs, un rîs și, amintindu-și rătăcirea dementă a vulpilor între plasele de sîrmă, zborul bolnav al vulturului obligat să recadă pe craca moartă a unui copac cu trunchiul descojit ca un stîlp de telegraf, își spuse că oamenii rătăcesc la fel și zboară la fel, cu deosebirea că nu văd zăbrelele între care se mișcă. De ce mi-a fost dat să le văd pe ale mele? Și se mai întreabă dacă vulpile cu blana roasă se învîrteau nebunește în cușcă încă sperînd, împotriva evidenței, că vor descoperi o ieșire sau dacă deznădăjduitul lor du-te-vino nu era decît expresia unui mecanism dereglat funcționînd în gol, semnul febrilității lipsite de scop, al neliniștii incapabile să-și amintească pînă și accidentul care o declanșase. Înainta pe asfaltul banalei alei din Cișmigiu mărginită de șirul scaunelor goale dincolo de care ghicea peluzele cu flori, arbuștii mai întunecați decît noaptea și ceva îl reținea parcă, îngreunîndu-i mișcările. Dinadins merg încet, își mărturisi, ca să-mi dovedesc superioritatea față de vulpile intrate în panică. Era o constatare ironică și amară, dar se simți mai bine aducînd-o în cîmpul conștiinței, apoi îl înciudă faptul că se simte mai bine și grăbi pașii. După cîtva timp își dădu seama că aleargă. Se surprinse gîfîind. I se păru că e urmărit și nu îndrăzni să se uite îndărăt, spaima îl împiedica să gîndească în noaptea care deodată vui, bubui, totul în el tremurînd în așteptarea loviturii care nu mai sosea. Nu se opri decît în dreptul platanului uriaș, încins cu brîul băncilor pustii. Răsuflînd greu întoarse capul, nimeni pe alee, tăcere, dar tremura încă și abia cînd se așeză înțelese că aici, lîngă bătrînul platan dorise să ajungă,

mînat de speranța nemărturisită că l-ar putea întîlni din nou pe cel de atunci, deși speranța era absurdă, condiția vulpii, tot atît de absurdă ca panica lui de adineauri. Șezi lîngă mine, rostise pe vremuri glasul neobișnuit de grav și băiatul șovăise, cu toate că nu era atît de tîrziu, nici atunci nu se mai afla nimeni pe băncile verzi, vremurile nesigure de după război nu îndemnau noaptea la hoinăreală prin parcuri, șezi, n-auzi, repetase bărbatul, apoi, cum Ilarion nu se hotăra, întinse mîna și-l trase lîngă el, pe bancă. Și cu toate că era întuneric băiatul nu putu să nu observe că omul care-l ținea de mînă purta o veche tunică militară ai cărei nasturi dispăruseră și care era încheiată cu două ace de siguranță, o tunică sfîșiată în dreptul inimii și umărului drept, unde fusese stîngaci cusută cu sfoară, pantaloni negri cu manșete zdrențuite și bocanci scîlciați dintre care unul, stîngul, rînjea arătînd trei degete. Înspăimîntător de slab, omul avea cearcăne mari și o barbă de cîteva zile. Nu-ți fie frică, spuse vocea de bas nepotrivită cu puținătatea făpturii, cum a fost ? Ce ? se cutremură Ilarion, abia trecuse într-a cincea de liceu și glasul îi mai răgușea uneori dînd cuvintelor intonații caraghioase, așa și ce ăsta, sunase dogit și-i venea să intre în pămînt de rușine, totodată se temea de cerșetorul care nu-i dădea drumul și, încă și mai mult, de întrebarea pe care i-o pusese. De unde știa ? Din cauza celor întîmplate pe seară, la ora de algebră, nu se dusese de-a dreptul acasă, în Sfinții Apostoli, și ocolise prin Cișmigiu, unde bătuse aleile încercînd să nu se mai gîndească la noul profesor, Hanganu. Auzi, te-am recunoscut îndată, adăugă omul. Mie poți să-mi spui, și eu văd. Glasul vibra ca o coardă. Ilarion simți că-i ard urechile, totul era cu atît mai îngrozitor cu cît nu înțelegea nimic, și dintr-odată începu să plîngă. M-a scos. La tablă. S-a uitat. La mine. Liniș_tește-te, auzi, spuse necunoscutul, cu plînsul nu faci nimic. Și ? Și atunci l-am văzut. În holul liceului. Pe catafalc, printre flori, strigă Ilarion și-și duse mîna liberă la gură încercînd să-și înăbușe hohotele de plîns. Omul oftă. Nu mai plînge, hai, ți-am spus că văd și eu. Păcat, ai luat-o cam devreme. Eu abia pe front am început. M-a rănit o schijă, uite, pipăie, și ridicînd mîna lui Ilarion îl

puse să atingă, în vîrful capului, un șanț mic cu marginile ca niște creste zimțate. Tot la cap te-ai lovit ? Nu, bîigui Ilarion. Vreo boală, ceva ? Prietenos, omul întreba liniștit, nimic înspăimîntător sugera glasul lui profund și cald cu care la fel ar fi vorbit despre vreme sau despre mîncare și, pe măsură ce cuvintele celuilalt îl învăluiau, coșmarul se atenua sau Ilarion îl simțea mai puțin real. Scarlatină, șopti smîrcîind de cîteva ori. Hipertoxică. Eram în comă, mi-au făcut injecții peste injecții, după aia a urmat boala serului. Acum se auzea vorbind și, deși umerii îi mai erau zgîlțîiți de sughițuri, curiozitatea îi fusese trezită. O fi asta, spuse omul scărpinîndu-și bărbia și unghiile îi hîrșîiră pe perii aspri, eu atîta știu : în capul nostru s-a petrecut ceva. De aia vedem. Ce vedem ? întrebă Ilarion dintr-o suflare. Capete de fire. Și, pentru că băiatul îl privea nedumerit, adăugă : Fire de viață, pricepi ? Capătul firului care ne leagă de un om anume. Pe tine, de proferosul tău. Ăla-i un fir care se oprește la marginea catafalcului, și l-ai văzut. Dar nu vezi numai nenorociri. Uneori ești pe stradă, într-o casă, la cinema, acolo unde omul ți se ivește pentru ultima oară, vorbește sau rîde. Tu însă, fii sigur, n-ai să-l mai vezi. O boare de vînt mătura frunzele căzute ale platanului și amîndoi le ascultară un timp fîșîitul. Încolo era liniște, rareori ajungea pînă la ei semnalul metalic al unui tramvai de pe bulevard. De ce ? întrebă deodată Ilarion. De ce ? De ce Hanganu. Mai sînt profesori, băieții din clasă. N-aș ști să-ți spun, clătină celălalt din cap. M-am întrebat și eu. Uneori e un om apropiat, alteori un străin. De ce, n-am înțeles, dar află că-i adevărat, vreau să zic, ce vezi. Hanganu ăsta. La tine abia a început, nu știi, eu am avut timpul să-mi dau seama. Totul se întîmplă, recunoști totul. Dar cînd, se înspăimîntă Ilarion, cînd se întîmplă ? Afli tu singur, răspunse cu un fel de răbdare istovită cel ce urma să-l țină de mînă. Dacă te vezi și pe tine măsori timpul după fața ta mai scofîlcită, după părul mai alb. Sînt și alte semne, ai să le afli. Încruntat, băiatul închise ochii încercînd să-și reamintească scena. Holul liceului. Nu mă văd, dar lîngă catafalc stă Lungeanu, de română. Neschimbat. Vorbise cu glas tare și cerșetorul încuviință : Ăsta-i semnul. Acum știi. Am să-i

spun, strigă Ilarion deschizînd ochii și uitîndu-se la obrazul celuilalt, atît de nefiresc de alb încît părea o mască trasă sub ochii cercănați și se opriră în dreptul mustății și bărbii nerase. Să se apere, să se ferească. Nu poate, oftă bărbatul. E blestemul nostru. Știm și tăcem. La început m-am crezut un fel de mîntuitor, am încercat să vorbesc, dar tot ce vedeam a fost și, dacă a fost, va fi. Toată viața ai să aștepți fără să poți schimba nimic. Deși, dar omul se opri și Ilarion se sfii să insiste, era de altfel năucit de cîte aflase și simțea nevoia unui răgaz ca să se obișnuiască și să înțeleagă. Du-te acum, încheiase celălalt eliberîndu-i mîna, du-te, băiete. Mi s-a oferit o șansă și eram prea prost ca să profit într-adevăr de experiența nefericitului, își spuse Ilarion în noaptea altui timp, l-am întîlnit pe singurul om care *știa* și m-am ales cu atît de puțin, dar simțea că n-are dreptate, cerșetorul se ivise cînd prima ridicare fulgerătoare a cortinei zguduise băiatul de pe vremuri și cuvintele rostite pe banca de lîngă platan, ia te uită, m-am așezat exact pe locul de atunci, îl ajutaseră să înțeleagă, dacă nu misterul, măcar împrejurările în care se producea. Probabil că sărmanul nici nu-mi putea spune mai mult, în gura lui cuvîntul deși avusese o altă semnificație decît aceea pe care i-am atribuit-o mai tîrziu, în fond era un om simplu, victimă a războiului, un cerșetor. Faptul că purta o tunică ofițerească, fantastic, realizez asta pentru prima dată, nu spune mare lucru, în halul în care ajunsese îi fusese probabil dăruită de vreun fost comandant, era greu de crezut că omul fusese el însuși ofițer. Ar fi însemnat că era un declasat. Gîndurile luîndu-i o întorsătură neașteptată își aminti cum în timp ce stătuseră de vorbă îl apucase de mînă cu o mînă care nu era muncită, n-avea bătături, nici măcar pielea aspră. Fusese un contact intenționat ? Pentru ca Ilarion să înțeleagă mai tîrziu ? Ce ? Încercă să-și amintească felul cum vorbise, intonațiile, dar poate că voia pur și simplu să se facă înțeles de un adolescent înspăimîntat. DEȘI. Uluit, se întrebă dacă era cu putință. Cum să afle ce-i fusese dat necunoscutului să vadă în ochii iubitei sau soției sau fiului și nu găsise în el resemnarea de a mai trăi așa cum trăise, așteptînd ziua pregătită de un viitor inexorabil ? Fu-

gind de ai lui fugise de el însuși, cel condamnat să accepte scadența. Și aici, în fuga asta se ascundea cheia lui deși. În speranța absurdă a vulpii. Ilarion se lăsă pe spate și privi cerul. E ciudat, își spuse aprinzînd o țigară, abia acum descopăr în el un declasat refuzînd să-și asume destinul. Sau sperînd să-i scape. Mai mult ca niciodată se simți aproape de omul întîlnit o singură dată, cu peste zece ani în urmă. Între speranța absurdă și funcționarea în gol alesese speranța. Își spusese că mecanismul nu era neapărat infailibil, că în puzderia de fire nevăzute ale posibililor ducînd la fiecare acțiune și retezate în clipa deciziei care lasă să subziste doar unul, din care din nou pornesc o mulțime de fire anihilate tot în favoarea unuia, și așa mai departe, așa mai departe, copoiul privirii vînînd imaginea finală se putea rătăci măcar ca o excepție de la lege, cu șansa la o mie, la un milion de a descoperi un final virtual, dar finalmente fals, pentru că anulat încă la nivelul unei decizii anterioare de care copoiul nu ținuse seama, pe care n-o observase, și se hotărîse atunci să mizeze pe excepție, pe șansa infimă. E ridicol să-ți închipui viitorul ca un inepuizabil depozit de evenimente din care fiecare dintre noi se aprovizionează avînd la dispoziție doar un set dat, evenimente pe care și le alege sau de care este ales pentru a fi în cele din urmă condus la o *anume* întîlnire cu moartea, a lui și numai a lui, pregătită minuțios încă de la naștere. Ananke. Fatum. Kismeth. Pentru ca el, Ilarion, să-i facă lui Valentin (din greșeală ? în mod deliberat ?) injecția fatală în decorul alb întrezărit la petrecerea Sandei, la capătul unei serii de împrejurări anodine alcătuind piesele încă necitețe ale unui puzzle care, abia prin potrivirea ultimei, devine limpede. Și Irina ? Renunțarea la un fir presupune și renunțarea la alte fire ? Schimbarea deliberată a urzelii ? Se simți dintr-o dată vlăguit, ca și cum ceva în el ar fi încetat să existe. Atunci văzu fata venind încet pe alee și-i urmări mersul, merge curios, o barcă în derivă, și înțelese brusc. Șezi lîngă mine, rosti cînd fata ajunse în dreptul lui dar ea se opri doar pentru o fracțiune de secundă și vru să treacă înainte așa că o apucă de mînă repetînd șezi, nu-ți

fie frică, şi o trase lîngă el, pe bancă. Spune-mi cum a fost, adăugă simţind-o crispată, gata să strige, şi cu o mare tristeţe, o oboseală blîndă şi resemnată şopti mie poţi să-mi spui, eu *văd,* apoi îşi scărpină bărbia şi, înainte de a auzi hîrşîitul unghiilor pe perii aspri, ştiu că-l va auzi.

De la o vreme îl înconjurau morții.

Nimic nu dovedea că erau morți, arătau așa cum și-i amintea și se purtau ca în zilele cînd se duceau la slujbă sau așteptau pensia sau luau parte la înmormîntările altora, aveau în continuare griji și treburi, se bucurau / necăjeau / plictiseau, dar Ilarion știa cînd și cum murise fiecare și nu avea îndoieli.

De s-ar termina o dată, izbucnise într-o seară bătrînul lui tată blestemîndu-și neputința după ce încercă de cîteva ori să se ridice singur din fotoliu și, nereușind, îi ceru să-l ajute.

Dar s-a terminat, ar fi vrut să-i spună Ilarion, era primul mort cu care se întîlnea și, fiind vorba de tatăl lui, bucuria covîrșea spaima, s-au terminat toate, florile cărora nu le știu numele, florile cu frunze groase și mărunți arici violeți au fost plantate de mai bine de un an pe moviliția pe care ți-au înălțat-o pe mormînt, am comandat și piatra, încă nu-i gata.

Nu-i spusese, bineînțeles, nimic. Cum în ultima vreme bătrînului i se întîmpla să nu-și mai amintească nici de întîmplări petrecute în ajun, uitase poate, pur și simplu, că murise. Apoi, deși era posomorît și tăcut, lui Ilarion i se umezeau privirile cînd îl vedea din nou adormit în fotoliu sau îi auzea tîrșiitul papucilor pe culoar, singura spaimă care-l cuprindea atunci fiind că bătrînul îi putea fi răpit pentru a doua oară.

Gheran trecu după aceea pe lîngă el la volanul mașinii lui galbene, Ilarion aștepta să traverseze bulevar-

dul la încrucișarea cu C. A. Rossetti și Gheran își flutură mîna prin geamul deschis fără ca fluxul mașinilor să-i îngăduie să oprească, dar Gheran murise lîngă Brașov într-un accident de mașină, aceeași mașină galbenă și, deși Ilarion nu se dusese la înmormîntare pentru că o gripă îl ținea în pat, prietenii îi povestiseră cine fusese de față, că ploua și că puseseră pe mormînt o floare și din partea lui.

Semaforul trecu pe verde și Ilarion traversă. Mergea încet aruncînd priviri furișe spre trecătorii indiferenți. Tulburat, se așeză în cele din urmă pe una dintre băncile din grădina Atheneului, gîndurile i se risipeau, o frîntură de cîntec îi tot revenea în minte și cînd se ridică să plece se întrebă ce căuta acolo.

Totul se precipită apoi. Trecuse de jumătatea vieții, numărul rudelor, prietenilor și cunoscuților pe care-i însoțise pe ultimul lor drum sau de pierderea cărora aflase începea să-l depășească pe cel al apropiaților încă în viață. Nu era deci de mirare că întîlnea din ce în ce mai mulți morți, pînă și la birou nu mai avea de a face decît cu colegi defuncți. Altminteri totul era neschimbat, hîrtiile pe care le semna își urmau drumul, se vorbea despre ultimul meci și despre episodul serialului de televiziune transmis sîmbătă seara. Bătrîna Paraschiva care se pensionase demult și despre care nu mai știa nimic se ivi într-o bună zi la zece fix cu sandvișurile și cafelele pe care timp de douăzeci de ani le adusese cu regularitate în fiecare birou, iar prezența ei nu-l mira, o întrebă de nepotul handicapat și Paraschiva plînse puțin, ca de obicei.

Măcar că nu prea înțelegea ce caută printre morții care se comportau de parcă ar fi fost vii, Ilarion își dădu seama cît de nedelicată putea apărea orice întrebare referitoare la condiția lor. După primele zile în care se simți stingherit și ezită în privința atitudinii pe care se cuvenea s-o adopte, hotărî să se poarte ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut. Morții îi tolerau prezența, de ce n-ar fi procedat la fel ?

De la o vreme noii veniți începuseră să precumpănească la birou. Nu putea spune că-l ignorau sau că-l nedreptățeau, nu, dar trecuse de vîrsta cînd se acomoda

ușor legînd prietenii bazate pe mici complicități. Glumele celor de acum îl lăsau indiferent, i se păreau zgomotoși și brutali și, ce să mai vorbim, destul de nepricepuți. Începu să le-o spună. Îndemnat să-și dea părerea în probleme de serviciu rostea tot mai des cuvintele pe vremea mea și nu prinse de veste decît după ce tinerii îi pufniră în nas. Se amărî și-i fu necaz pe fetele cu obraji revoltători de netezi, pe băieții cu păr lung și jeans decolorați, care aduseseră în birouri zarva de pe peroanele Gării de Nord.

Acum, din fericire, tinerii dispăruseră. Era greu de crezut că muriseră cu toții și supărarea lui Ilarion nici nu mergea atît de departe încît să le dorească moartea, dar dacă morții *lui* trăiau și viii se făcuseră nevăzuți nu simțea nevoia să pună întrebări și nu-l încercau regrete.

Ceea ce regreta era că sandvișurile și cafelele Paraschivei nu mai aveau gust, și nu numai ele, tot ce băga în gură devenise insipid. Florile își pierduseră mirosul. Clima se schimbase parcă și ea, adică nu clima, după toamna lungă venise iarna, numai că soarele încetase să fie fierbinte și acum, cînd termometrul arăta zece grade minus, nu era frig. Ilarion își pusese din obișnuință căciula și paltonul, dar s-ar fi putut lipsi de ele. Mai mult, purtîndu-le, nu se simțea încălzit.

Strada gemea de lume și era greu de spus dacă toți cei ce alergau de colo-colo muriseră. Un bărbat ducea în spinare un brad cu crengile îndoite și legate cu sfoară. Zăpada nu apucase să se murdărească, cerul era la fel de alb ca zăpada ; pete întunecate, case și oameni se detașau cu o violență inutilă pe fondul imaculat.

O fată ieși atunci val-vîrtej din cofetăria în vitrina căreia se înălțau palate de zahăr cu ornamente de ciocolată și se izbi de Ilarion. Amîndoi dădură să se scuze, dar cînd se priviră Ilarion își recunoscu iubita din tinerețe. Se înecase la Mamaia, valurile nu-i înapoiaseră niciodată trupul. Și acum era aici, la fel de tînără ca în vremea de demult.

— Eşti tu, Ilarion ? şopti ea acoperindu-şi buzele cu palma. Ce-au făcut anii ăştia din tine ! Şi ai sfîrşit prin a muri şi tu...

Cu lacrimi mari, copilăreşti, plîngea neauzit şi Ilarion nu se îndură să-i spună că era viu.

Cînd intră în palatul cu geamurile făcute țăndări și fațada ciuruită, soldații, doi cîte doi, mai scoteau în piață cadavrele, le țineau de umeri și de picioare, le aruncau în camioanele ale căror motoare duduiau, dintr-o încăpere de la mansardă ieșea încă fum.

Luați-l și pe ăsta, spuse colonelul îndreptînd cravașa spre șambelanul în ridicola livrea de saten albastru desenată de soția președintelui.

Ca și cum ar fi fost surprins înotînd, trupul zăcea pe spate pe treptele de marmoră ale scării de onoare, cu capul în jos și dreapta ridicată. Cînd îl împinse cu vîrful cizmei lunecă în silă și se opri din nou, flasc, simbol al vechiului regim : inadecvare, falsă strălucire, inerție.

Morți înainte de a fi murit, își spuse colonelul respirînd mirosul de ceară de parchet și praf de pușcă.

Mai mirosea a cîrpă arsă și sudoare și sînge, era ziua cea mare, dar nu simțea amețeala triumfului, nici măcar bucurie. De prea multe ori se văzuse urcînd scara palatului prezidențial după reușita loviturii de stat, de prea multe ori împinsese cu vîrful cizmei în închipuire un cadavru prăbușit pe treptele de marmoră, exaltarea era bună pentru cei ce aveau să fluture pe străzi steagurile pe care cine știe ce amărîtă cususe la repezeală sabia și pintenul de aur.

Telefoanele repuse în funcțiune, raportă un căpitan mărunt, cu fața strălucind de sudoare.

Îndreaptă-ți chipiul, spuse sec colonelul, apoi urcă mai departe ascultînd distrat hărmălaia glasurilor și ra-

rele împușcături care mai răsunau în apropierea palatului.

Constată că balustrada de marmură fusese spartă în cîteva locuri, unele trepte ciobite, fleacuri, să vedem încăperile și, ajuns pe palier, aruncă o privire în salonul alb a cărui ușă cu două canaturi rămăsese deschisă.

Pe covorul ghemuit aducînd cu blana unui imens urs polar se lăfăiau pete negre și pete roșii, candelabrul căzuse iar nenumăratele lui frunze de cristal luceau jalnic pe parchetul cu zgîrieturi adînci. Dezgustat, privi scaunele și fotoliile răsturnate, cioburile vaselor de porțelan, perdelele pîrlite, urmele de mîini însîngerate pe tapetul de brocart, porcii, șopti cu scîrbă și satisfacție, dacă toate ar fi fost la locul lor, dacă ocupanții palatului ar fi murit curat, demn, lăsînd încăperea așa cum o cunoscuse cu prilejul diverselor recepții, s-ar fi simțit frustrat, dar deslușind în tot ce vedea semnele panicii și nu ale luptei, se simți fără să vrea recunoscător față de cei ce făcuseră un grajd din salon purtîndu-se după cum sperase să se poarte, ar trebui un fotograf sau poate televiziunea, își spuse trecînd excitat din sală în sală și înregistrînd justițiar haosul și murdăria, poftim, au spart oglinda venețiană, aici ce dracu au născocit, aha, un foc de-a dreptul pe parchet, frumos, dar încăperea cea mai răvășită era cabinetul prezidențial pe care-l recunoscu cu greu, nimic nu rămăsese întreg între pereții odinioară acoperiți cu cărți, cărțile fuseseră smulse din rafturi și, împușcate, sfîșiate, alcătuiau un covor pe care păși anevoie, pînă și biroul masiv părea hăcuit cu topoarele, au lăsat să cadă chiar portretul Fondatorului și l-au călcat în picioare, asta n-a mai fost panică, ci nebunie curată, am spus eu că n-au nimic sfînt.

În ungherul cel mai ferit al minții lui un nevăzut avocat al diavolului se pregătea să răstălmăcească totul, îi cunoștea însă tertipurile și-i înăbuși biiguiala neîngăduindu-i să-și înceapă opera de subversiune, te înșeli dacă-ți închipui că sînt căcăciosul de președinte și mă poticnesc în argumente și contraargumente ca un intelectual împuțit, mai multă finețe, domnule colonel, țineți seama de nuanțe, îl maimuțări pe președinte închipuindu-și-l totodată așa cum arăta acum, un hoit sub

alte hoituri în camionul ce le ducea spre groapa comună, și gîndul că nevolnicul fusese redus la tăcere în propriul său cabinet i se înfățișă ca un act de dreptate, de aici pornea răul și aici fusese lichidat.

Mai urcă un etaj. Intrase acum într-unul dintre dormitoare, nu mai fusese acolo, bineînțeles, dar se vedea limpede că era al fandositei, o valiză rămăsese deschisă pe patul cu polog și tot felul de boarfe răspîndite care încotro, altminteri pe masa de toaletă șirurile de sticluțe și borcănașe, peria și pieptenul stăteau la locul lor, dulapul de pe toată lungimea unui perete avea ușile deschise și rochiile spînzurau pe umerașe, rafturile purtau vrafuri de lenjerie, nimic spart, răsturnat, sfîșiat, schimbat dacă făceai abstracție de pata întunecată de pe cuvertura acoperind patul, ei da, zăbăuca n-avea să mai deseneze uniforme și livrele, nici să conceapă serbări stupide cu bătăi de flori, concursuri de poezie și împărțiri de cununi, în sfîrșit, ceva o să facem și cu odaia asta.

O sală de baie o despărțea de dormitorul președintelui, imensă, verde ca un fund de mare, faianța de pe pereți, mozaicul, cada, lavoarul, wc-ul, totul era verde și, după ce o străbătu, neplăcerea colonelului spori dînd cu ochii de ordinea exemplară din dormitorul al doilea, nu vedea măcar pata revelatoare, lucru firesc, de vreme ce se pierduse printre petele anonime din cabinetul devastat de la etajul de dedesubt, dar nu mai puțin regretabil, ar fi privit-o cu atenție, fără ură și fără mînie. Cu atenție. Atît.

Străbătînd dormitorul, ajunse în dreptul ușii opuse celei prin care intrase, cînd îl opri un zgomot. Mărunt, înfundat, un fel de foșnet. Mîna i se îndreptă spre tocul revolverului, îl desfăcu, apucă arma. Colonelul se apropie în vîrful picioarelor de dulapul care ocupa și aici un întreg perete, apoi, brusc, deschise ușa.

Din costumele președintelui, haine de dimineață, de după masă, de seară, de sport, de ceremonie, dar nici o uniformă, se desprindea un vag iz de levănțică.

Ieși, spuse colonelul.

Stînga, dreapta, fracul și smochingul lunecară pe umerașele lor, iar în spațiul ivit apăru un băiat de vreo treisprezece ani.

Am strănutat, explică ieşind din dulap. Dacă nu... Winchester ?

Colonelul privi revolverul. Nimeni nu-i spusese că fiul preşedintelui scăpase cu viaţă, în ciuda ordinului său strict : întreaga familie. Primului gînd, au să mi-o plătească, îi urmă un altul, micul geniu, hm, cel mai simplu ar fi să-l împuşc pe loc.

Nu-ţi fie frică, spuse de aceea înălţînd revolverul.

O, nu mi-e frică, şopti băiatul care-şi duse amîndouă mîinile la piept, descheie repede cămaşa, apoi şi-o desfăcu uitîndu-se în ochii colonelului.

Avea privirile verzi, ca baia, ca marea. Verzi. Şi-n ele ceva se zbătea.

Prostii, ripostă colonelul vîrînd revolverul în tocul de piele.

Se simţi dintr-odată descumpănit şi, făcînd doi paşi în dormitorul atît de calm, avu impresia că încăperea se mărise.

Ce dracu să fac cu tine ? bombăni băiatul.

Undeva, în palat, se trînti o uşă.

Pe ai mei... i-aţi omorît ? întrebă colonelul şi glasul îi tremură.

Băiatul măsura odaia cu paşi mari.

Ascultă, se răsti în cele din urmă oprindu-se şi bătîndu-şi pulpa cu o invizibilă cravaşă, ai scăpat, mulţumeşte-te cu asta. Şi să nu mai aud o vorbă.

Dar colonelul îşi lăsă capul în piept.

Nu trebuia să mă ascund, şopti. Acum, că nu mai mi-e frică, poţi să mă împuşti.

Plictisit, băiatul se apropie de fereastră, o deschise. Din piaţă porniră strigăte, apoi un foc de armă. Căzu pe spate.

Atunci colonelul se apropie şi el de fereastră, privi pata roşie de pe fruntea băiatului, aruncă o privire în piaţă. Văzîndu-l, soldaţii izbucniră în urale şi-şi agitară puştile.

O să plătiţi pentru tot, spuse colonelul în timp ce lacrimi mari, grele, i se prelingeau pe obrajii supţi, cu pielea ca pergamentul.

Închizînd fereastra, îşi şterse lacrimile şi, fără a se mai uita îndărăt, părăsi dormitorul.

Era tîrziu, ca de fiecare dată cînd se întorcea acasă după ce trăgea oblonul peste uşa cam şubredă şi grilajul peste geamul plesnit al vitrinei, una singură, pentru că nu era decît gestionarul unei dughene supusă demolării pe rafturile căreia se adunau cupoane şi haine croite cu cel puţin trei ani în urmă, acum soldate în pierdere, capete de serii rămase nevîndute şi, rareori, prototipuri destinate exportului, refuzate de beneficiar şi nemaiintrate în producţie, drept care nimereau în obscura lui dugheană din gura pieţii.

Firește, s-ar fi putut lipsi de oblon şi grilaj, două cuvinte de închidere erau mult mai sigure decît apărătoarele metalice, dar nu trebuia. În faţa geamului plesnit care nu se lăsa tăiat cu diamantul, nici spart cu ciocanul, a bătrînei uşi rezistînd la rangă şi topor pînă şi un hoţ idiot ar fi căzut pe gînduri. Iar Ilarion era sătul de întrebări încă din anii primei tinereţi, cînd îşi descoperise puterea fără a avea şi înţelepciunea să n-o dea în vileag.

Ciudăţeniile nu-l ocoliseră probabil mai demult, dar îşi dădu într-adevăr seama că poate face lucruri neaşteptate abia în vara cînd trecu pe lîngă un gard dincolo de care văzu un pom încărcat cu pere pergamute. Îi lăsă gura apă, ce-aş mai mînca una, şi o pară se desprinse atunci de pe cracă şi pluti peste gard pentru a i se aşeza în palma întinsă. Descoperi astfel un nou joc, dar cum dorinţele îi erau încă modeste se mulţumi un timp să facă rost de bani pentru năut şi stafide sau

să înscrie nenumărate goluri în meciurile disputate pe maidanul de lîngă barieră.

Aflînd însă pe neașteptate că oamenii cumsecade care-l crescuseră nu erau părinții lui, dispăruți într-o bună zi fără ca nimeni să știe unde și cum, se simți atît de recunoscător față de bătrînii care se descurcau tot mai greu pe la mijlocul anilor 30 încît le schimbă peste noapte într-un mic palat căsuța cu acoperișul gata să se prăbușească. După cum era de prevăzut, minunea stîrni de astă dată vîlvă în cartier, preotul parohiei făcu o slujbă de mulțumire, reporterii nu se lăsară așteptați, iar tînărul înspăimîntat dădu bir cu fugiții.

Recunoscută în sfîrșit în dimensiunile ei fabuloase, inexplicabila putere îl îmbăta însă estompînd primejdiile nesăbuințelor la care nu era în stare să renunțe, așa că după o vreme făcu să se ivească pe Vîrful-cu-Dor o caleașcă aurită trasă de patru cai albi. Fata pe care o iubea atunci se plînsese de oboseală, unde m-ai adus, scîncea sub șuvițele întunecate ale norilor care le goneau deasupra capetelor, atît de aproape că-i puteau atinge cu mîna, nu mai am puterea să mă întorc și, trîntindu-se la picioarele lui așa cum citise într-unul dintre romanele publicate în fascicole, șopti stins du-te, iubitul meu, eu am să mor aici. Vîntul șuiera pe culmea pustie, se lăsase un frig prevestitor de ploaie, poate chiar de grindină.

Cum fata se miră la apariția caleștii, dar nu se înspăimîntă, era probabil buimăcită de oboseală și atît de bucuroasă să se prăbușească pe pernele roșii încît nu mai putea sau refuza să gîndească, Ilarion (care nici nu-și descoperise numele și se știa încă drept Ilie) se instală lîngă ea mimînd o siguranță tot mai fragilă pe măsură ce, tropotind fără să simtă nevoia unui vizitiu, caii albi îi apropiau de Sinaia și de pensiunea lipsită de pretenții unde Frau Haber nu le ceruse nici un fel de acte. Pe străzile pustii caleașca nu fu urmărită decît de haita cîinilor de pripas, se făcuse tîrziu și noaptea fără lună nu îndemna la plimbări, altminteri copiii ar fi alergat după ciudatul echipaj și perechile de îndrăgostiți ar fi ridicat orășelul în picioare.

Caii se opriră în fața pensiunii, dar Ilie era atît de grăbit să facă să dispară cai și caleașcă încît nu așteptă măcar ca fata să intre în vila întunecată. În timp ce, somnoroasă, se întorcea în prag pentru a arunca o ultimă privire splendidului vehicul pe pernele căruia avusese vreme să-l transforme pe tînărul timid care-i propusese excursia într-un prinț deghizat pentru a scăpa de uneltirile celor ce-i rîvneau averea, dacă nu chiar tronul, caleașca și caii dispărură. Fata scoase un țipăt și-și aminti în sfîrșit cum apăruseră pe culmea măturată de vînt. Iar pentru că, în ciuda aerului serafic, avea picioarele pe pămînt, se pricepu să-l strîngă într-un lanț de întrebări atît de precise încît lui Ilie nu-i mai rămase decît s-o facă să dispară sau să dispară el însuși. Spre cinstea lui alese din nou a doua soluție, așa cum avea să mai procedeze de cîteva ori înainte de a descoperi singurul loc unde, departe de a stîrni suspiciuni, miracolul dezlănțuia aplauze.

În circul modest care străbătea țara în anii dinaintea războiului se apucă să schimbe batistele în porumbei, scoase ouă din urechile spectatorilor și iepuri dintr-un joben pe care-l umplea în prealabil cu apă, ferindu-se să inventeze numere nemaivăzute, asigurîndu-și publicul că oricine putea face tot ce făcea acolo, în mijlocul arenei, ba învățîndu-l și cîte o mică scamatorie nevinovată cu cărți de joc măsluite sau cutii căptușite cu oglinzi. Dacă se bucurau deci de succes, numerele iluzionistului nu stîrneau invidia colegilor și numele lui nu ajunse cap de afiș.

Totul părea acum să-i pregătească un trai obscur, lipsit de ispite și primejdii, cînd într-o seară de iarnă, la spectacolul dat într-un tîrgușor din Moldova, lanțul de batiste pe care-l aruncă spre cupola de pînză nu se mai preschimbă în obișnuitul stol de porumbei. Uluit, văzu păsările de aur fîlfîind deasupra arenei și ciripind atît de tare încît acopereau ropotul aplauzelor. În primul rînd de bănci, o doamnă în vîrstă, cu cearcăne sub ochi și obrajii surpați în două punguțe de piele ce-i încadrau bărbia, bătea din palme. Îngrijit îmbrăcată, paltonul și căciulița de blană o făceau să semene cu un

blînd și mare hîrciog nimerit din greșeală printre spectatori.

Ilie formulă în gînd o întrebare, răspunsul sosi sub forma unei unde liniștitoare. Încă nesigur, turnă apă în joben și începu să scoată din el iepurii albi pe care-i trăgea de urechi. Al treilea îl dojeni mișcîndu-și lăbuța dreaptă din față. Bătrîna clătină și ea din cap. Nimeni nu băgă de seamă că oul pe care iluzionistul îl culese din urechea unui copil ticăia ca un ceas, dar scamatoriile cărora le dezvăluia inocența se desfășurară apoi fără incidente, iar cînd, terminîndu-și numărul, pătrunse în rulota lui, bătrîna îl aștepta într-un fotoliu cum nu mai văzuse, un jilț de marmoră albă cu mari perne negre, ceea ce nu i se păru ciudat, nepotrivit ar fi fost s-o găsească pe patul tare, acoperit cu o pătură cazonă, sau pe unul dintre cele două taburete șchioape de lîngă masa cu picioarele prinse în dușumele.

— De ce faci asta ? îl întîmpină bătrîna și el întrebă prostește, de parcă n-ar fi știut la ce se gîndea :

— Ce anume ?

— N-ai dreptul, mai spuse ea cu o blîndețe în care simți totuși o răbufnire de ciudă, poate chiar de supărare.

Albă pe pernele negre, bătrîna i se păru din nou o făptură a unui regn incert, puțin caraghioasă dar și neliniștitoare, femeie, hîrciog și încă ceva.

— De frică.

— Înțeleg. Dar *așa*... Eu am ales să fiu profesoară de lucru manual la liceul de fete. Cine se dă în spectacol se coboară pe sine și nu poate ajunge nici pînă la Prag. Îți dai seama că n-ai aflat măcar cum te cheamă ?

Jilțul de marmoră deveni transparent, pernele negre pluteau la mai puțin de un metru de podea.

— Iartă-mă, spuse bătrîna și jilțul fu din nou vizibil. Piatra nu mă mai ascultă cînd îmi ies din fire. Sînt atît de bătrînă... Viața e totuși scurtă. Pînă și a ta.

— Nu-mi cunosc numele ? se miră Ilie.

— Privește în tine, oftă bătrîna și-i porunci să închidă ochii.

Văzu o întindere înceţoşată, forme nesigure şi rare pîlpîiri sfîşiind linţoliul cenuşiu, totul era atît de dezolant încît se simţi îndemnat să deschidă ochii. Atunci auzi glasul bătrînei : încă nu, şi o zări deodată printre ceţuri, purta acelaşi palton şi căciuliţa albă, dar faţa-i întinerise şi strălucea.

— Află-ţi numele, spuse, numele tău adevărat s-a ivit înaintea ta şi trebuie doar să-l citeşti.

Dincolo de femeia întinerită, care era hîrciog şi totodată altceva, ceţurile se învolburau. Privi spre stînga, unde dintr-o alcătuire informă ţîşniră tentacule întunecate. I se păru că distinge un obiect cilindric şi-şi dădu seama că una dintre tentacule ţinea un joben din care începu să scoată porumbei şi iepuri, vietăţile erau dizgraţioase, aripile porumbeilor prea mici faţă de trupuri, picioarele iepurilor prea lungi şi gelatinoase.

Dezgustătoarea parodiere a numărului său de prestidigitaţie nu-l impresionă din cale afară, dar alcătuirea informă din care porneau tentaculele ondulă violent şi Ilie se recunoscu aşa cum apărea în arenă, cu fracul prea strîmt şi plastronul de carton. Apoi se văzu îmbătrînind. Cutele i se adînceau pe faţă, buzele se strîngeau într-un rictus care-i trăgea gura într-o parte. Chel, buhăit, continua să facă porumbei din batiste, scotea iepuri albi din joben şi ouă din urechile spectatorilor, totul însă era acum jalnic, otrăvit de plictiseala şi aroganţa cinismului.

Îşi îndreptă privirile spre femeia în alb. Nemişcată, se mulţumi să-i întoarcă privirile, devenise un fel de idol sau, poate, un simplu martor. Faţa întinerită strălucea pe fundalul mişcător al ceţii.

Ilie se uită la dreapta. Şi în cenuşiile perdele unduitoare văzu făptura celei pe care o plimbase în caleaşca aurită, apoi o alta, în casa căreia apăruse în uniformă de general pentru că tatăl ei, plutonier major, jurase să n-o mărite decît cu un ofiţer superior, o a treia pe care o dusese la mare unde nefericita nu găsise ceva mai bun de făcut decît să se înece, drept care se văzu nevoit să alunge marea din jurul ei, fata se pomenise pe nisipul ud, din trei părţi o înconjurau pereţi netezi de apă în care peştii înotau nestingheriţi şi peste care valu-

rile se zbuciumau, dar de la ea pînă la țărm se deschisese o potecă, toate trei se iveau și piereau acum în jocul eșarfelor de ceață și i se păru că răsar din limbile unui foc lăptos topind masca fiecăreia pentru a-i dezvălui trăsăturile adevărate, lăcomie, prostie, egoism, văzu celelalte boroboațe pe care le mai făcuse, palatul răsărit peste noapte în locul coșmeliei gata să se prăbușească a părinților adoptivi, cazinoul din Constanța în seara cînd spărsese banca pentru că bila ruletei se oprise ore în șir la cifra 3, balul în timpul căruia începuse să zboare deasupra parchetului pînă atinsese tavanul pictat cu zîne și amorași, ispravă care nu fu deloc pe placul partenerului lui, și altele.

Pe întinderea cețoasă, rușinat, se uită din nou la cea care, mărunță, albă, femeie, hîrciog, și idol, și martor, aștepta. Vreau să-mi citesc numele, gîndi într-o crispare a voinței. Vreau.

Simțea un nod în gît. Ceturile ondulau nepăsător și pentru prima dată percepu tăcerea, totul se petrecea în tăcere.

— Dați-mi numele, strigă atunci cu un efort al întregii ființe și ceva se sfîșie în el, dar strigătul nu-i fu înghițit de ceață și bubui repetat ca și cum s-ar fi izbit de mulțimea unor pereți și bolți și ar fi gonit pe lungi culoare înfundate pentru a se întoarce iarăși făcînd să vibreze întinderea pe care n-o putea străpunge cu privirea.

Dincolo de pata strălucitoare a feței întinerite cețurile fură supte de o gură nevăzută. Ilie descoperi că era propria lui gură, gura de piatră a capului său cioplit într-o stîncă uriașă. Deși asperitățile rocii nu fuseseră netezite își recunoscu trăsăturile, acum calme, grave. Pleoapele acopereau ochii și-l înfioră gîndul că avea în față o mască mortuară de proporții gigantice, dar simțămîntul neliniștitor făcu repede loc bucuriei : pe fruntea de piatră fusese săpat un cuvînt. Marginile erodate ale literelor trădau vechimea inscripției, cîteva erau astupate cu licheni. Își citi numele.

În clipa aceea se pomeni în rulotă, fața bătrînei din jilțul de marmoră nu mai strălucea și-și proclama vîrsta. Femeie, hîrciog și încă ceva, dar acum știa ce, bătrîna

zîmbea. I se păru, sau zîmbetul îi era contrazis de tristețea privirilor ? Nu mai apucă să-și dea seama. Bătrîna ridică mîna dreaptă în chip de salut și dispăru odată cu fotoliul, iar Ilarion știu că se născuse pentru a doua oară.

*

În noaptea aceea părăsi circul. Și fu, pe rînd, vameș, comis-voiajor, vînzător într-o mare prăvălie de țesături. Nu se remarcă în nici una dintre îndeletnicirile alese pentru anonimatul pe care i-l asigurau, nu fu avansat, nici dat afară, conștiincios și modest, constatau colegii, om de treabă dar nu-l prea ajută mintea, socoteau superiorii.

O dată ajuns acasă devenea el însuși. Aflîndu-și numele, aflase bineînțeles și că, dacă putea ocoli legile cunoscute de oameni pentru că se înscriau în altele, mai subtile, care le rămîneau străine, adevărata lui putere se exercita asupra timpului, așa cum adevărata putere a celei ce-i deschisese ochii se întindea asupra pămîntului. De asta și semăna cu un hîrciog. De asta fața lui evoca un cap de șarpe. Învățâ deci să cucerească timpul.

La izbucnirea războiului, pe front, își îngădui să rostească o formulă de apărare și nimeni în compania lui nu fu rănit. Dar văzu mai multă suferință decît putu îndura. Într-un rînd, cînd nemții se pregăteau să spînzure o fată de vreo cincisprezece ani, făcu să se rupă frînghia în lațul căreia începuse să se zbată, atunci o împușcară, văzu bătrîni striviți sub șenilele tancurilor și sate incendiate, oameni torturați, femei violate sub ochii copiilor, copii sfîrtecați sub privirile mamelor și gîndul că de fiecare dată ar fi putut împiedica ororile îl chinui prefăcîndu-i zilele și nopțile în coșmare prin care rătăcea fără să mai poată face deosebirea dintre năluciri și realitate.

Sfîrși prin a întoarce împotriva unei companii SS cîinii lupi pe care uniformele negre îi asmuțeau asupra cîtorva prizonieri. SS-iștii fură sfîșiați, dar Ilarion părăsi anul sîngeros 1942 și se refugie în trecutul unei mînăstiri pe care războiul o distrusese sub ochii lui. Fu dat

dispărut. Și se înapoie abia cu primele eșaloane de prizonieri pentru a-și relua modesta slujbă de vînzător. Mai tîrziu fu făcut gestionar.

•

Acum, rarii trecători păşeau cu capul între umeri şi urmele paşilor le erau repede acoperite de fulgii de zăpadă, neverosimili de mari şi grei. Bătrînul se surprinse zîmbind, la fel ningea în secolul de demult la Cozia, era încă tînăr atunci şi făcuse lungul drum prin timp numai pentru a-l vedea cu ochii lui pe slăvitul Mircea-Voievod, îl văzuse, slab, cu faţa împietrită trecuse pe lîngă el ieşind din biserică tocmai cînd fulgi tot atît de mari ca fulgii de acum, grei şi deşi, începuseră să cadă, în curtea împrejmuită de chilii domnul păşea repede îndreptîndu-se spre poarta dincolo de care dregători şi oşteni îl aşteptau lîngă caii sforăind şi scoţînd pe nări fuioare de aburi. Totul atunci părea o poveste, dar zăpada de acum o făcea să trăiască şi amintirea înfăţişîndu-i mantia vişinie pe care bătrînul voievod nu se sinchisea s-o strîngă în jurul trupului şi ale cărei poale filfîiau dezvelind căptuşeala de samur, Ilarion întoarse capul ca şi cum s-ar fi aşteptat să zărească iarăşi silueta uscăţivă trecînd pe lîngă el.

În dreptul unui gard de lemn, chincită, nu văzu decît o fetiţă de vreo opt ani suflînd în pumnii pe care şi-i ducea la gură. Cu mintea încă plină de vechile arătări nu realiză îndată ce era ciudat în imaginea care li se suprapunea, deşi o simţea ciudată. Apoi băgă de seamă că, deşi ningea tot mai tare şi zăpada începuse să se depună uniform, în jurul fetiţei trotuarul era uscat. La vreo douăzeci de centimetri deasupra capului şi în jurul ei fulgii dispăreau.

Întinse mîna în spaţiul unde nu ningea. Aerul era acolo cald, în orice caz mai cald decît cel pe care-l respira el.

— Ştii cum faci asta? întrebă silindu-se să-şi stăpînească glasul.

Strada era pustie.

— Mi-e frig, scinci fetița fără să-și dea seama că-i răspundea la întrebare.

O ajută să se ridice, cuprinse cu amîndouă brațele trupul firav în care percepu bătaia celor două inimi și în clipa următoare se aflau în locuința lui care, în scriptele celor ce administrau spațiul locativ, se rezuma la o încăpere cu acces la baie și bucătărie, o încăpere cu mobile puține și uzate, cu o răpire din serai imprimată pe pînză și prinsă pe peretele de lîngă pat. Cîteva bibelouri de faianță împodobeau raftul unui bufet cu lemnul înnegrit, covorul de iută era ros și decolorat.

Îndată ce aprinse lumina Ilarion se uită la fetiță. Nu părea speriată. Privind în jur, constată :

— La noi era mai frumos.

— Fii bine venită, rosti atunci cu o liniște pe care și-o impuse deși ar fi vrut să strige, să dea din mîini, să rîdă, casa asta e acum a ta.

Și îngădui neînsemnatei încăperi să se transforme în curtea interioară a palatului în care, de fapt, locuia, construcție din secolul al XVII-lea pe locul căreia urma să se înalțe modesta clădire cu încăperea ce-i fusese repartizată. Se ivi deci fîntîna cu ghizduri de piatră. Dincolo de coloanele scunde pe care se răsuceau vrejuri și frunze cioplite cu migală se arcuiau bolți suportînd galeria de la etaj, peste balustrada căreia se aplecau două femei.

Fetița bătu din palme. Și intră în încăperile unui alt veac, se plimbă cu Ilarion pe galeria unde, ca două manechine în veșminte de epocă, femeile rămîneau pironite în vremea lor, iar bătrînul află că părinții Alinei (firește, fata nu-și cunoștea încă adevăratul nume) plecaseră într-o dimineață și nu se mai întorseseră, procedînd, acum știa, așa cum procedau toți cei din poporul vechi. Nu era semnul unei indiferențe și, mai puțin, o dovadă de cruzime. Experiența îi învățase că, fără excepție, copiii trebuiau să le crească printre oameni pentru a-și însuși obiceiurile lor și a învăța să nu-și trădeze însușirile. Pe ele, de altfel, se bizuiau părinții, toți copiii părăsiți izbutind să se integreze în lumea care, altminteri, i-ar fi exclus. Mai puțin norocoasă decît Ila-

rion, Alina nu fusese însă adoptată de vecini binevoitori, ci trimisă la o casă a copilului, de unde fugise.

Planul îndrăzneț să se fi născut încă de atunci ? În lumina a tot ce urma să descopere ipoteza nu putea fi respinsă. Ilarion mai avea de trăit unsprezece ani, știa cum și cînd va muri, asistase la propriul lui sfîrșit, o moarte blîndă, fără nimic spectaculos. Cu o carte pe genunchi avea să adoarmă în singurul fotoliu din încăpere, mai bine zis acolo va fi găsit, de fapt urma să se stingă într-o admirabilă berjeră Louis XV, apartamentul invizibil pentru ceilalți purtînd atunci pecetea stilului celui ce spusese *după mine potopul*.

*

Nimeni nu se miră cînd o făcu pe Alina să treacă drept nepoata lui din partea unui frate locuind în provincie. Colocatarii o iubeau și simțeau nevoia să-i ofere cîte ceva, toți îi mîngîiau buclele și, oricît de curios ar părea, Ilarion nu înțelese. Nici faptul că pe stradă necunoscuții se înseninau la trecerea fetiței și începeau să-i zîmbească, nici notele bune pe care le primea la școală, deși n-o vedea niciodată învățînd, nu-l puseră pe gînduri. Se neliniști doar cînd fu chemat de directoare, o femeie încă tînără, cu gesturi obosite, care-i spuse că părinții colegilor de clasă ai Alinei se plînseseră, fetița lua note nemeritate, în vreme ce copiii lor, oricît de bine pregătiți ar fi fost, primeau întotdeauna note mai mici decît ea.

— Nu înțeleg, spunea directoarea, v-am chemat să ne sfătuim, am vorbit cu cele două învățătoare care nu înțeleg nici ele, trebuie să știți că o iubim pe Alina, pînă și copiii care se simt nedreptățiți nu încetează s-o iubească.

— E un copil deosebit, răspunse cu băgare de seamă Ilarion. Dar vă asigur că, pe viitor, își va merita notele.

Nu-i fu greu s-o liniștească pe directoarea cu gesturi obosite, în drum spre casă însă, deși ziua era strălucitoare, neliniștea lui nu slăbi.

— E poate neobișnuit ce vreau să fac, i se adresă mai apoi Alinei, se aflau amîndoi în galeria de la etaj

și priveau de sus fîntîna pe capacul închis al căreia, în ciutura plină, ochiul de apă strălucea, ești prea mică probabil, dar trebuie să-ți afli numele.

— Nu mă cheamă Alina ?

— Închide ochii, porunci Ilarion întorcînd-o spre el și, ca bătrîna în rulota de odinioară, pătrunse în lumea tăinuind numele fetiței.

Se aștepta să recunoască întinderea bîntuită de ceți pe care și el își citise numele, dar lumea Alinei era o nesfîrșită pajiște însorită. În mijlocul ei, un rond de pietricele albe pe fondul căruia, cu litere alcătuite din flori de toate culorile, numele Aralda se oferea privirilor. Totul era simplu, luminos, lipsit de echivoc.

— Deschide ochii, spuse Ilarion și amîndoi se regăsiră pe galerie, lîngă cele două jupînițe-manechine aplecate peste balustrada de lemn.

Soarele poleia ochiul de apă din ciutură.

— Ai înțeles ?

— Cine era tînărul cu față strălucitoare ?

— Eu, Alina. Ai înțeles cine ești ?

— Aralda. Erai frumos.

— Ți-ai aflat puterea, spuse stînjenit bătrînul. E destul să vrei și stîrnești iubire.

Descumpănit, privea chipul fetiței. Îi era cu neputință să nu se întrebe dacă planul lui îndrăzneț era și altceva decît un răspuns la puterea Araldei.

— Nu numai iubire, șopti fetița. Și teamă, ură, lăcomie...

Privirile i se încețoșaseră. Cu o expresie neliniștitoare își inventaria domeniul, puterea asupra sentimentelor.

— Bagă de seamă, o rugă. Nimeni nu trebuie să afle. Sîntem tot mai puțini.

Și-i arătă că poporul vechi era pe cale de dispariție, îi spuse că din îndepărtata noapte de iarnă cînd fusese ajutat să-și afle numele nu mai întîlnise nici o făptură cu două inimi, o preveni asupra căsătoriilor mixte din care proveneau copii cu o singură inimă și neputînd solicita, chiar pentru cele mai complicate operații inte-

lectuale, decît abia zece la sută din capacitatea creierului lor.

— De asta am și rămas singur, încheie Ilarion și Aralda îi sări de gît și-l sărută de nenumărate ori, scurt și repede.

— Bine ai făcut, șopti apoi frecîndu-se de pieptul lui, erai atît de frumos *acolo*.

Atunci auziră o bătaie în ușă și coborîră de pe galerie în ceea ce deveni modesta încăpere a bătrînului gestionar, care se duse să deschidă. În prag, un băiat fistîcit chinuia un buchet de lăcrămioare.

— Iertați-mă, treceam pe aici... și m-am gîndit... nu vă supărați... pentru Alina...

— Tudor, strigă fetița repezindu-se și smulgîndu-i buchetul cu care își mîngîie obrajii, intră, Tudore. Apoi, privind scurt spre Ilarion, zîmbi băiatului care se legăna de pe un picior pe celălalt. Parcă știam că Sandei îi aduci flori...

— Înainte, șopti Tudor.

— Și acum ?

— Acum... numai ție.

— Bine, se învoi fetița. Poți să pleci, Tudore.

Iar îndată ce băiatul ieși, de-a-ndaratelea și cam îmbufnat, aruncă florile și începu să rîdă.

— Bagă de seamă, Aralda, repetă bătrînul.

Din ce în ce mai trist, urmărise scena în tăcere. Dar fata ridică din umeri.

— Încă nu-mi cunoșteam numele. Totul era numai așa, un joc. Sanda e roșcată și plină de pistrui, înțelegi ? O ploșniță... Apoi, înfruntînd tristețea din privirile lui : Încă nu-mi cunoșteam numele, ți-am spus.

— Acum îl cunoști.

— Sînt Aralda, proclamă fetița și pereții încăperii sărăcăcioase căpătară luciul stins, odihnitor, al unor vechi odoare, mobilele își pierdură urîțenia și, rămînînd aceleași, deveniră îmbietoare, pînă și nefericita răpire din serai din dreptul patului fu dintr-odată misterioasă și plină de neprevăzut, de parcă naivele ei personaje ar fi fost însuflețite de patimi întunecate sub magica privire a lunii neliniștitoare.

— Sper că știi ce faci, murmură Ilarion, învins.

*

Acum planul era pus la punct. Trebuia să aştepte zece ani şi ei trecură încet, tot mai chinuitor. Aralda era atît de frumoasă încît furtunile pe care le stîrnea nu provocau mirare şi Ilarion nu află niciodată dacă intervenea în ultima clipă împiedicînd ireparabilul. Lumea îi era tot mai străină. Respira greu. Dugheana din gura pieţii fusese dărîmată, dar nu ţinu să asiste la demolare, era demult pensionar şi-şi cruţa puterile. În ultima vreme se mulţumea să numere filele calendarului şi s-o aştepte pe Aralda, care venea tîrziu. Încăperea în care o primise cu zece ani în urmă rămăsese neschimbată, fata însă era cea care-i hotăra acum înfăţişarea de taină şi preferinţele i se opriseră la secolul al XVIII-lea. Ilarion părăsea tot mai rar berjera în care, ştia, îi era dat să se stingă. Dar somptuosul fotoliu nu-i deştepta gînduri negre pentru că n-avea de gînd să-şi aştepte sfîrşitul pe perna lui de brocart auriu.

Şi cei zece ani trecură. În ziua aleasă Ilarion întrebă :

— Eşti gata ?

În picioare lîngă fotoliul lui, Aralda încuviinţă.

— Ia-ţi paltonul, mai aminti bătrînul. Acolo e iarnă.

Aralda se întoarse într-o clipă.

— Aşa e bine ? rîse învîrtindu-se într-un picior.

Paltonul se desfăcu, poalele se rotiră, imaginea îi aminti ceva bătrînului, dar nu mai ştia ce. Se ridică cu greu din fotoliu. Aralda i se cuibări în braţe.

Şi peste o clipă se aflau amîndoi lîngă una dintre rulotele instalate în apropierea marelui cort adăpostind arena circului şi băncile spectatorilor. Era întuneric, doar zăpada lumina noaptea. Dinspre cuştile animalelor veneau mirosuri grele şi bătrînul simţi că totul se întîmpla acolo de două ori, în noaptea tăcută şi în amintire. Uşor ameţit, se sprijini de peretele de scînduri dincolo de care Ilarion cel de pe vremuri tocmai îşi aflase numele. În timpul lui bătrîna abia se făcuse nevăzută.

— Numeri pînă la zece, aminti.

Îşi auzea respiraţia şuierătoare.

— Mi-e frig, şopti Aralda, totul începea s-o înspăimînte şi se întrebă dacă făcuse bine acceptînd planul care înceta să fie numai un vis.

— Ocoleşte rulota, o îndemnă Ilarion.

Era însă prea tîrziu pentru întrebări, ştia.

Nu voia ca Aralda să fie de faţă.

— Dacă n-aş avea încredere... începu ea, dar bătrînul îi mîngîie obrazul îngheţat, apoi o împinse uşurel.

— Nici măcar nu-mi iau rămas bun, nu vezi ?

Fata se depărtă, pieri după colţul rulotei. Pentru Ilarion urmau clipele cele mai grele, în neliniştea şi teama lui omenească pîlpîia totuşi o curiozitate nerăbdătoare. Mai privi o dată în jur pentru a se lăsa pătruns de emoţia întîlnirii cu trecutul, sub cerul pe care-l privise cu zeci de ani în urmă. Măcar atît îi datora bătrînului cu spinarea lipită de peretele rulotei şi răsuflînd greu în timp ce, cu priviri slăbite, încerca să recunoască o lume pe care întunericul o ascundea în ciuda albului zăpezii şi căreia îi regăsea contururile mai degrabă în amintire.

Dar clipele îi erau numărate. Îl pătrundea frigul. Mîna care tremura găsi în buzunar sticluţa. Îi scoase dopul, o duse la gură şi abia avu timpul să simtă durerea.

*

— Sînt Aralda, spuse fata care se ivi pe neaşteptate în rulotă şi, ars de nevoia de a o strînge în braţe, Ilarion nu apucă să se mire, o iubea din totdeauna, poate încă dintr-o trecută viaţă.

Sigură de ea, Aralda zîmbea. Atunci, fără să bată, Rică îmblînzitorul deschise uşa.

— Ia te uită cine mi-e dumnealui... Nu mi-o prezinţi ?

În prag, rînjind, îşi juca umerii. Aralda undui spre noul-venit şi Ilarion înţelese prea tîrziu că destinul îşi bătuse joc de el pregătindu-i o singură, neîntreruptă suferinţă. Încă nu ştia totuşi că la capătul ei începea să aştepte berjera celui ce se voise *le bien-aimé*.

În întunericul care era durere scăpără un fulger, dar Ilarion nu se auzi gemînd. Două mîini îi apăsau umerii. Se simțea mare și greu de parcă ar fi fost umflat cu pompa, ba nu, atunci s-ar fi înălțat ca uriașul balon reclamă pe care-l văzuse o dată plutind asemeni unui înecat peste Piața Unirii, un balon cu trunchi, cap, mîini și picioare țepene desfăcute în văzduh și pe burta căruia scria cu litere mari, roșii, dați dulciuri copiilor, dar nu mai știu care doctor a făcut îndată gălăgie la radio și a scris și în *Informația* că dulciurile trebuiesc date și ele cu socoteală dacă nu vreți să creșteți viitori obeji și diabetici, nu, se simțea mare și într-adevăr greu, răsuflînd scurt pentru că fusese umplut cu, nu știu, apă sau nisip, iar toate măruntaiele strivite îl dureau, capul îi crescuse cît un dulap și cînd mișcă degetele mari de la picioare i se păru că le simte de două ori mai depărtate în spațiu ca de obicei și-i trebui timp pînă să-și dea seama că le mișcase, dar toate astea, bineînțeles, erau fleacuri, știa foarte bine ce se întîmplase, le-am spus și răspus și n-au vrut să asculte, la durere se adăuga acum sfîșierea tristeții pentru că sfîrșitul fusese jalnic așa cum l-am prevăzut, totul încetase în rușine și urlete și fluierături atunci cînd ar fi fost atît de simplu, dar n-au vrut să mă asculte, nu te grăbi cu retragerea, spuneau, și mi l-au adus pe Asandei să-mi dovedească ești încă tare și să răcnească văzuși atunci cînd nefericitul s-a prăbușit înainte de bătaia primului gong, ca și cum n-aș fi știut cîte parale făcea, ca și cum ei n-ar fi știut, dar m-au convins pentru că abia așteptam să mă las convins, se pri-

cep mai bine, dacă spun ei, adevărul e că nu simțea nimic, nici un semnal de alarmă, aceeași greutate, poate dar picioarele oboseau mai repede, și inima, dar îmi închipui că n-ai să-l lași să tragă de timp, nu, două reprize și-l trimiți la podea, spuneau, e cu zece ani mai tînăr, de acord, dar n-are experiență și stînga ta mai face minuni și încă vorbe vorbe vorbe pînă am zis fie și ringul, reflectoarele și răsuflarea gîtuită a întunericului cu mii de capete au tremurat în mine și a trebuit să mă întorc cu fața la perete să nu se vadă cît eram de alb și cum mă luptam să-mi înghit lacrimile.

Fierbinți, mîinile îi apăsau umerii. Umflate, pleoapele refuzau să se ridice și spaima am orbit se răsuci în el ca o funie de jar cu capetele prinse în creștet și-n călcîie, dar nici acum nu se auzi gemînd și simți doar apăsarea mai puternică a mîinilor care, dintr-odată, nu mai erau fierbinți. Cînd se încordă ca și cum, prin ochii astupați, ar fi vrut să facă să țîșnească din el întregul miez dureros al ființei funia de jar i se încolăci la ceafă. O geană de lumină se ivi totuși. Văzu împăienjenit chipul unei femei între două vîrste, cu ochi negri, triști. Pe fața rotundă buzele se mișcau, dar nu-i auzi cuvintele.

Nu aud, șopti de parcă ar fi șuierat prin crăpătura unui perete și abia atunci își dădu seama că-i lipseau doi dintre dinții din față.

Mîinile femeii îi apăsară de cîteva ori umerii, taci, spuneau, liniștește-te, taci, apoi se îndepărtară. Nu le putea lega de trupul strîns într-un halat alb, vedea numai capul, gîtul obosit și partea de sus a pieptului, apoi simți deodată miros de rufă curată și de iasomie și, bucurîndu-se fără să știe de ce, închise ochii. Ar fi vrut să nu se mai gîndească la nimic, să pătrundă în mireasma de iasomie ca într-o țară în care te poți întinde la soare, dar în întunericul din el nu reîntîlni decît durerea și amintirea care era tot durere, așa că se grăbi să întredeschidă pleoapele, n-o mai văzu și i se făcu frică știind că haita imaginilor abia aștepta să se năpustească în necruțătoarea lumină a reflectoarelor, soră, strigă, soră, dar nu-și auzi decît gîndul și pocnetul înfundat al mănușilor dezlănțuind exploziile întunericului cu mii de

capete, SORĂ, și din nou pacea iasomiei, ochii negri și triști, de ce ești tristă, soră, și buzele ei mișcîndu-se încet pentru a-i îngădui să citească taci, liniștește-te, nu te zbuciuma, și cînd îi atinse fruntea mîna ei era răcoroasă ca o rufă proaspătă.

Ce zi e azi ?

Duminică.

Înseamnă că de două zile.

Taci.

Sîmbătă, cînd ?

După masă. E ora cinci.

Să nu pleci.

Nu,

dar era atît de tristă,

de unde tristețea ? din trupurile ce se perindaseră pe patul ăsta, trupuri de bărbați și de femei pe care le-a spălat de tristețe și tristețea tuturor i-a pătruns prin piele și s-a adunat în ea strat cu strat înălțîndu-se pînă în dreptul ochilor pentru ca să se reverse acum, neagră, peste mine, neagră și odihnitoare, neagră și învăluindu-mă în adieri de iasomie, o tristețe care nu se adaugă tristeții mele să mă strivească, dimpotrivă, o soarbe, o cheamă și cu cît privirile ei se îngreunează cu atît mă simt mai împăcat fără să uit nimic, totul se depărtează sau eu mă îndepărtez de toate și numai durerea rămîne ca o haină de fontă în care am căzut pe spate.

Vreau să te vezi, rostiră buzele pe care le bănuia ca niște petale abia ofilite și căpătîiul patului se înălță încet pînă descrise un unghi din care Ilarion zări măsuța pe care se afla televizorul.

Nu, strigă răgușit încercînd să-și întoarcă fața pe perna tare, dar mîinile răcoroase îi imobilizară capul, nu acum, nu încă, nu vreau.

Ea apăsase însă pe butonul roșu, cu toate că Ilarion nu-l auzea televizorul începu să zumzăie și era sîmbătă după masă cînd, la ora cinci, se transmitea săptămîna sportivă de care refuzase să-și amintească, nici nu știa că rezerva are televizor, abia mă simțeam împăcat, soră, înțelege, te rog, nu încă, așa că nu reacționă cînd glasul crainicului vesti meciul anului, dar închise ochii de în-

dată ce primele pîlpîiri străbătură ecranul. Mîna răcoroasă îi apucă mîna, femeia plecă peste el un imperiu de iasomie, întinse un deget şi-i mîngîie pe rînd pleoapele ca pentru a-l ajuta să le ridice, apoi, fără să se uite la ecran spuse încet priveşte şi repetă priveşte priveşte aţintînd ochii tristeţii negre asupra feţei lui tumefiate pînă ce, în ciuda panicii, bărbatul nu se mai împotrivi, deschise ochii şi, citindu-i pe buze îndemnul, îşi întoarse privirile spre ecran.

Se văzu în colţul albastru, cu braţele desfăcute şi sprijinite pe corzi, se văzu sărind de pe scaun şi salutînd fără să audă glasul crainicului care vestea la categoria semi-grea Ilarion Căliman, 38 ani, 80 kg., 120 meciuri disputate, 110 victorii, nici o înfrîngere, 10 meciuri nule, campion naţional din 1963, campion balcanic din 1970, campion european din 1974, îl văzu pe Riza ţopăind, salutînd şi-şi atinseră mănuşile, dar era mai mult aici decît acolo şi ringul i se păru ireal, nici spaimă nici ruşine, mîinile răcoroase îi netezeau mîna şi, abătîndu-şi pentru o clipă privirile, întîlni liniştitoarea tristeţe a ochilor negri, după care se uită din nou, stînjenit, la ecran.

Prima repriză începuse, îşi amintea fiecare mişcare şi le recunoscu pe toate pentru că funcţionase fără greş, atent, sprinten, pistoanele braţelor izbind cu o inteligenţă care nu era doar a trupului şi de care putea fi mîndru, de care fusese mîndru, dar pe care nu o regăsea acum, cînd retrăia singurele minute sărbătoreşti ale meciului, ce se întîmplă cu mine, se simţea străin, cu simţămintele înstrăinate, şi nu-şi înţelese răceala.

Detaşat, observă că Riza izbutise să se ferească de loviturile cele mai primejdioase şi că-i aştepta oboseala. Ea se ivise în repriza a doua, ştia că într-a treia nu-şi mai putuse coordona mişcările dar se surprinse interesat numai să vadă cum se întîmplase una ca asta, era o simplă curiozitate de parcă nu el s-ar fi aflat pe ring, sau un el care nu era el, nu mai era, cine sînt eu, şi panica îl năpădi ca un val de furnici negre, atît de alta decît cea temută încît, dintr-o nevoie de confirmare a identităţii dintr-odată surpată, contestată, îşi întoarse din nou privirile spre femeia care urma să-l ţină de mînă, iar tristeţea ei neagră îl nelinişti din nou măcar că sora

nu scoase o vorbă, doar mîinile ei mereu răcoroase frecîndu-i cu multă putere mîna într-o mîngîiere neîntreruptă difuzînd în trupul lui un adevăr evident.

Repriza a treia începuse cînd se uită iarăşi la ecran şi Ilarion avu o clipă de nedumerire văzîndu-se în ofensivă, realitatea imaginilor contrazicea tot ce stăruia în amintire şi o răbufnire de neîncredere îl prăbuşi sub zgomotoasele reflectoare ale ruşinii uitate, dar amintirile minţeau, Dumnezeule, uite cum Riza se tot trage îndărăt şi eu atac, atac ridicînd sala în picioare, splendid croşetul ăsta, aşa, loviturile curgeau ritmic şi, îmbătat de mirosul de iasomie plutind peste ring, Ilarion ştia că ar fi fost în stare să izbească la nesfîrşit pentru că era din nou omul cu muşchi de oţel, eroul serii, pentru că se trezise lepădînd indiferenţa de adineauri şi se concentra în spaţiul magic dintre corzi, puternic, prezent, încă un pas pînă la victorie, Riza nu-şi mai putea controla mişcările, se tot vîra în el şi arbitrul trebuia tot mai des să-i despartă, acum un singur pumn bine plasat, ha, şi Riza cade, unu, numără arbitrul, doi... trei... pa...

Degetele răcoroase apasă pleoapele, ochii negri aştern o ultimă tristeţe peste faţa diformă, femeia se depărtează şi, înainte de a părăsi rezerva, nu trebuie să închidă televizorul.

Încăperea nu are televizor.

Era o seară care nu venea de demult, ci dintr-un viitor colțuros scăpărînd în luminile înghețate ale lămpilor cu neon și otrăvit de gazele de eșapament ale mașinilor. Ce vreau în fond ? se întrebă Ilarion, a trecut vremea serilor albastre, dar o spunea ca și cum ar fi spus mi-a căzut un nasture, serile erau demult cenușii sub cerul de plumb și tot ce le alcătuise culoarea, parfum și tăcere a pereților spoiți cu alb de lună, i se șterse din minte odată cu silueta deșirată a lampagiului care înălța prăjina pentru a ajunge la felinarul de pe stîlpul de fontă canelată și, presînd pompa, umplea felinarul cu aur, atîta ținea minte, serile fuseseră albastre, de fapt cuvintele se goliseră de conținut ca niște somptuoase încăperi din care mobile și oameni dispăruseră, iar sunetele nu mai erau acum decît unde de nostalgie incertă.

În jurul lui, pe trotuarul negru de lume, perechile nu simțeau nevoia să comunice, nici tinerii să rîdă. Inutil descoperite, fețele posace căpătaseră rigiditatea unor măști pe care, în ochi nefăcuți să primească imagini din afară, sticleau răsfrîngerile unor universuri interioare încrîncenate, viclene. Cu adevărat vii pe chipurile lor sînt doar aburii răsuflărilor, își mai spuse Ilarion pășind cu băgare de seamă, trotuarul înghețat era alunecos și la vîrsta lui o cădere, capul femurului, o femeie voinică îl împinse tocmai atunci cu umărul și el se apucă de un burlan, din fericire mergea lîngă zid, urechile începură să-i vuiască și rămase locului trăgînd în piept, scurt și repede, aerul solidificat de ger.

Uşile cinematografului se deschiseră expulzînd un şuvoi de trupuri încinse, tăcute, grăbite să se răspîndească. Tînărul oprit lîngă el aprinse o ţigară. Cum e filmul ? întrebă Ilarion, iar tînărul îl privi mirat, ridicînd din umeri răspunse aşa, apoi îi întoarse spatele. Autobuzele înghiţeau loturi de roboţi, altele se scurgeau pe trotuar. Nu pot să comunice, monologă în gînd Ilarion, sau nu vor. Poate că nici nu simt nevoia. Şi nu-i înţelegea pentru că pe vremuri, în cafeneaua lui Stamate, trona în capul mesei din fundul sălii, acolo unde, chel ca-n palmă, Gogu rîdea mereu, Mache, demn şi întotdeauna bine informat, rostea sentinţe definitive, Tase aducea numai veşti rele şi-i privea pe toţi cu neîncredere pe după ramele de sîrmă ale ochelarilor, se adunau Fănel şi Guţă şi Sile care se duseseră unul după altul, toţi se duseseră, pînă şi Stamate, şi cum se oprea seară de seară la masa lor cu ziarul de dimineaţă citit pe apucate între două comenzi şi, în picioare, bătînd cu palma în pagină striga iote domne ce zice ăştia, s-a născutără iar un viţel cu două capete, dar Ilarion nu era sigur că Stamate pomenise vreodată de viţelul cu două capete, blestemul lui era că în privinţa întîmplărilor din trecut nu mai era demult sigur de nimic, pînă şi Stamate, ultimul, ca şi cum ar fi aşteptat politicos să-i treacă înainte vechi muşterii şi nu renunţase la şorţul mereu umed şi la creionul chimic trecut după urechea dreaptă decît atunci cînd n-au mai avut nevoie de el, sau dimpotrivă, s-a grăbit să-i urmeze ca să le umple halbele şi pe lumea ailaltă, mai ştii, numai localul supravieţuieşte, firma s-a schimbat de cîteva ori din restaurant de stat în birt şi local familial, dar vitrina şi-a păstrat perdeluţele de hîrtie creponată, roz şi pătată de muşte, ca şi cutiile de conserve cu muşcate şi tulpini de aloe, gustul Sevastiţei lui Stamate rămînînd gustul diverşilor responsabili de mai tîrziu, numai că au să dărîme şi coşmelia asta şi au să înalţe un bloc cu cine ştie cîte etaje care să strivească locul unde puneam ţara la cale în timp ce zarurile şi ţpulurile ţăcăneau. Şi va fi şi acolo tăcere.

Traversînd Piaţa Romană apucase pe bulevardul Dacia, lumea se împuţinase, zăpada scîrţîia sub tălpi. De ce, se întrebă cu stăruitoare amărciune, îi văd pe toţi

cîți ne adunam în cafeneaua lui Stamate, le aud glasurile așa cum au răsunat, și timbrul fiecăruia, fără să fiu în stare să evoc o singură întîmplare și fără să-mi amintesc de o singură vorbă de duh ? S-au topit în albastrul serilor de odinioară, s-au dus cu ele, dar nu se duseseră numai amintirile legate de prietenii de cafenea, toate amintirile lui se pulverizaseră de-a lungul anilor, mai întîi, ca niște pereți fisurați de un imperceptibil cutremur, prezentau discontinuități, evocarea unei întîmplări era întreruptă și memoria îi refuza legătura dintre început și sfîrșit, uneori lipsea începutul, alteori sfîrșitul, într-un rînd se pomenise că nu-și mai aduce aminte cum și cînd o cunoscuse pe Vasilica, totul pentru el începea cu nunta de care-și amintea perfect, masa la *Leul și Cîrnatul,* nașa cu un ochi de sticlă, Săftița, văduva comandorului Sachelarie care nu murise înainte de a-i aduce din Madagascar papagalul făgăduit, Săftița îl învățase să-i întîmpine pe musafiri cîrîind picioarrrele șterrrge picioarrrele, da, de la nuntă încolo totul rămăsese viu dar începutul pierise pentru că încă de pe atunci ceața începea să-i înghită trecutul și Vasilica era nevoită să i-l restituie (Cișmigiul, frate, ciocnirea din dreptul artezienei, barca ta împinsă sub ploaia în care străluceau curcubeie, spaima, scuzele, batista pe care ți-am dat-o să te ștergi pe față, prima bere băută împreună la Buturugă) ca să se regăsească în caleidoscopul imaginilor. Porțiuni tot mai mari de trecut continuau însă să se volatilizeze și cînd mai întîi Vasilica, apoi prietenii trecură pragul de umbră nimeni nu-l mai ajută să îndiguiască neantul. Era o pedeapsă cumplită, nemeritată, fusese vorbăreț și se pomenea stingherit în fața necunoscuților mai tineri sau de o vîrstă cu el, ce să le spună, vorbele cresc din marea vorbelor rostite cîndva și marea lui secase.

Din cînd în cînd un cuvînt, un parfum, un gest provocau o tulburare a adîncurilor din care ceva părea pe punctul să se închege, era echivalentul sentimentului că ai pe limbă cuvîntul căutat care refuză să se lase rostit și Ilarion închidea ochii străduindu-se să se concentreze, să vadă imaginea luptînd să răsară din bezna uitării, dar micul zbucium lăuntric se liniștea și nimic nu învia din apele moarte. Nici chiar fotografiile nu se

dovedeau în stare să deștepte vîrtejul care ar fi putut propulsa amintiri, personajele înfățișate rămîneau înțepenite în propria lor identitate, incapabile să evoce măcar împrejurarea unde fuseseră surprinse, una și nerepetabilă, iar Ilarion își spunea tot mai des că viața îi devenise un mers nesigur pe o îngustă cărare ce nu ducea nicăieri și se prăbușea în urma lui, singurătatea lipsită de certitudinile amintirilor căpătînd dimensiunile înspăimîntătoare ale absolutului.

Sînt un nimeni cu stare civilă, constată din nou, un nume care acoperă zeci de ani irosiți. Pînă și animalele au amintiri. Dar încă o dată se miră de liniștea cu care ajunsese să se judece, abia învăluită de o vagă tristețe. Acceptarea inevitabilului, naufragiul total. Sînt un naufragiat, își spuse, și se opri pentru o clipă de teamă să nu piardă firul gîndului ivit pe neașteptate, ajunsese în Piața Gemeni, aproape de casă, un naufragiat, așa, valurile vieții (ale morții ? dar înlătură din instinct întrebarea) mi-au răpit totul, amintirile. E liber omul care nu posedă nimic. Sînt liber, și cuvîntul deșteptă ecouri în pustiul din el unde se rotiră mari păsări cu aripile bătînd în ritmul silabelor li-ber li-ber și Ilarion începu să tremure, era frig dar nu de frig tremura, se rezemă cu spatele de un gard și răsuflă adînc, raționamentul i se păru inatacabil și îi trecură prin minte formule justificîndu-l, tirania amintirilor, chingile amintirilor, povara amintirilor, știa că trăiește clipe de iluminare care nu trebuiau lăsate să piară, să se piardă, pentru că viața pe care și-o crezuse irosită nu fusese poate decît o lungă și neîntreruptă pregătire, lupta cu amintirile care l-ar fi legat, încătușat, robit, lupta pentru eliberare prin uciderea amintirilor, da, și ridicarea treptată spre demnitatea libertății.

Pentru întîia oară după multă, foarte multă vreme trăia clipe de exaltare și se silea să le pipăie, să le guste savoarea, să extragă din ele tot ce-i puteau dărui știind că riscau să fie anihilate, ar fi trebuit să-și însemne gîndul pe hîrtie dar n-avea nici creion nici hîrtie, numai de n-ar uita. Și deodată

așa ! liber pentru ce

se întrebă, și simți gerul și-și dădu seama că nările i se

lipiseră, că respira pe gură scoțînd fuioare de aburi și că gîtul începuse să-l doară.

Grăbind pașii, sui curînd treptele cu lemnul tocit și devenit poros de pe urma inumerabilelor dăți cînd fusese frecat cu peria și opărit cu leșie, doar nodurile rezistaseră la asalturile generațiilor de gospodine și umflăturile lor rotunjite se înălțau cu patetismul umil al obiectelor de biografia cărora nimeni nu se sinchisește, nici Ilarion nu se sinchisi de ele, urcușul de altfel era istovitor, mîna lui apuca tot mai insistent șarpele de stejar neted ondulînd pe tijele de fontă cu vopseaua scorojită, nările-i inhalau mirosuri de mîncare și urină de motan, trei etaje la vîrsta mea, șopti ca de obicei cînd fu nevoit să se oprească, nici nu ajunsese la al doilea palier și gîfiia ținîndu-se de rampă, piciorul drept pe o treaptă și stîngul pe alta, liber, își repetă, să nu uit, apoi se urni cu un fel de disperare încăpățînată știind că ultimul etaj era cel mai greu de suit și că de fapt, acum se tîra pe scară, se opri să tușească, ascultă zgomotele înfundate din apartamentul Ioneștilor unde băieții zdupăiau și, tot ca de obicei, se felicită că n-avea deasupra capului decît podul, să-i fi avut pe ăștia mă aruncam pe fereastră, cineva izbi poarta dinspre stradă și aplecîndu-se peste golul scării văzu că era mironosița care stătea în gazdă la Mihăileștii de la etajul întîi, lume proastă, iar cum nu-și dădu seama cînd se pusese în mișcare se pomeni mirat în fața ușii lui pe care, înainte de a scoate cheile, o privi o clipă cu un recunoscător sentiment de ușurare.

Pătrunzînd în odaie aprinse lumina care-l puse față în față cu mobilele prea multe și prea mari, iar întrebarea liber pentru ce îl chinui din nou, dar dădu din mîini ca pentru a alunga o muscă. Liber, spuse supărat, cu glas tare, și plimbîndu-și privirile între pereții înnegriți, sub tavanul pătat în două colțuri de hărțile în sepia lăsate de umezeala infiltrată prin acoperișul de olane, îl încercă o satisfacție răutăcioasă cînd constată că mobilele bătrînești care aparțineau dormitorului și sufrageriei de pe vremuri, ca și obiectele inutile și fotografiile cu colțuri răsucite nu-i spuneau nimic.

Fără să-şi scoată paltonul şi căciula se apropie de soba în care lemnele erau clădite peste şomoioage de hîrtie şi surcele tăiate de el încă din vară. Privi cu o satisfacţie absentă focul care se aprinse de îndată ce scăpără chibritul, apoi scoase pîinea şi parizerul din sacoşa cu care venise, pături punga de plastic şi o vîrî în buzunar. Se îndreptă spre bufetul cu tăblia de marmoră crăpată pe care se sprijineau picioarele subţiri ale dulăpiorului şi, deschizînd una dintre uşiţele înguste, cu cristalul nu foarte curat, apucă o sticlă, luă un păhărel şi-l umplu cu lichid gălbui. Puse apoi sticla pe tăblia de marmoră şi rămase în picioare cît goli păhărelul. Mişcările-i erau calme, sigure, dar nu-l implicau, expresia preocupată nu i se ştergea de pe faţă. Auzind duduitul focului se aplecă fără să se gîndească la gestul pe care-l făcea şi închise uşiţa cenuşarului, flăcările descrescură, lemnele trosneau în răstimpuri şi un slab miros de fum se răspîndi în încăpere.

Atunci se stinse lumina. Asta mai lipsea, îşi spuse Ilarion. Nu-şi amintea dacă mai are luminări, dar înainte de a le căuta în sertarul noptierei se întrebă dacă scurt-circuitul se datora vreunuia dintre locatari şi afecta deci numai imobilul sau provenea de la uzină. Fără să se lovească de mobilele cărora le cunoştea locul se îndreptă spre uşa terasei, ieşi în noapte.

Întreg cartierul era cufundat în întuneric şi gerul se înteţise. Farurile unei maşini descriseră o curbă şi prinseră în fascicolul lor de lumină un tramvai imobilizat, spălară faţada casei de peste drum. Glasurile trecătorilor răsunau desluşit sau se pierdeau într-o vagă rumoare, un cîine schelălăi şi Ilarion fu sigur că vreun golan îl izbise cu piciorul. Resemnat la o aşteptare cu durată incertă dădu să se întoarcă în odaie, dar mai înainte îşi înălţă mecanic privirile spre cer.

Şi rămase cu capul dat pe spate, clipi des, strînse din pleoape şi căscă apoi ochii mari pentru a se convinge că imaginea care i se înfăţişa nu era o iluzie, dar nu era, pe cerul boltit imens deasupra lui şi neocultate de luminile oraşului constelaţiile scăpărau diamantin în noaptea geroasă, toate afară de Capricorn ale cărui stele se prefăcuseră în tot atîtea duble suluri de aburi pufă-

ind ritmic de parcă o herghelie s-ar fi desfășurat pe firmament și caii negri, cu trupuri indecelabile în bezna cosmică, ar fi luat fiecare locul unei stele și numai aburii răsuflării lor se desluşeau acum cu o înspăimîntătoare limpezime, fumerole perechi țîșnind din nimic, retezate și din nou explodînd alternativ, iar ceea ce i se păru cu deosebire înfricoșător era marea tăcere în care albele suluri pulsau, continua și fățișa lor mișcare proclamînd o voință implacabilă și amenințătoare.

Gerul se infiltra pe sub paltonul descheiat al lui Ilarion și mîinile îi înghețau, dar nu-și încheie paltonul și nu-și scoase din buzunar mănușile. Fascinat, urmărind cu privirile imensul triunghi ascuțit pe care răsuflările îl descriau pe cer, își dădu seama că triunghiul înaintează și-i trecu prin minte că un cîrd de cocori porniseră la drum, acolo departe era încă toamnă și cocorii începeau să plece, dar era o prostie, nu-i așa, cocorii, deși aschiile încremenite ale stelelor îi dovedeau prin comparație că herghelia se pusese în mișcare, herghelia, cocorii, parcă aș fi nebun, întinderile veșnicei nopți erau probabil cutreierate de făpturi inimaginabile, monștri pe care mintea refuză să-i conceapă, colcăială de tentacule împănate cu ochi, de brațe presărate cu boturi sau ghemuri de gheare și-și schimonosesc chipurile plasate la genunchi și-și bat joc de mintea omului care refuză să-i conceapă și se urnesc din văgăuni străbătînd nemărginirile ca să mă sugă / sfarme / sfîrtece / strivească tocmai pe mine, de ce pe mine,

dar cunoscu dintr-odată răspunsul și încremeni de parcă ar fi fost prins într-un bloc de gheață, prizonier al văzduhului oferit pe terasă, ca pe tavă, ventuzelor și ghearelor și colților unor făpturi din depărtări ostile.

Pentru o clipă se agăță de speranța că se va încuia în odaie și hohoti scrîșnit, chiar dacă izbutea să se urnească, nu o simplă ușă îl putea apăra de ceea ce năvălea acum spre el, de ce spre el, dar știa de ce, mintea îi lucra febril în timp ce urmărea implacabila înaintare pe cer a triunghiului dublelor răsuflări ale monstrului / monștrilor, trebuia să se apere, să găsească un mijloc de apărare, dar ce îl putea apăra în noaptea singurătății, sînt cel mai singur om de pe pămînt, și răspunsul

veni prompt, nimic, în exaltarea pricinuită de conștiința libertății descoperite ca urmare a naufragiului tuturor amintirilor lui se întrebase liber pentru ce și înțelegea acum că era liber pentru monștri, disponibil pentru ceea ce pîndea dincolo de omenesc și nu se manifesta cîtă vreme pavezele amintirilor funcționau, năvălind însă de îndată ce vidul semnala părăsirea unei poziții în invizibilul baraj al conștiințelor.

Atunci, singur în fața universului, Ilarion cunoscu groaza primordială, panica începuturilor neconsolidate de amintiri, cînd printre buze încă nepricepute să moduleze cuvinte scăpa urletul lupului sub ochiul de gheață al lunii. Oroarea îi invadă ființa, simplă amalgamare de celule zbătîndu-se în disperate tentative de a-și salva, fiecare, stropul de viață. Picioarele nu-l mai susțineau, dar nu-și dădu seama că se prăbușește în genunchi, nici că fruntea îi izbea cimentul sau că brațele i se adună la piept. Chircit, redescoperea fără să știe poziția fătului și, ghemuindu-se, strîngîndu-se în el însuși cu puterea sălbatecă a groazei lipsită de gînduri, concentră în firidele trupului o fantastică și nebănuită energie. Fibrele alcătuirii lui vibrau electric și fu zguduit de convulsii.

Nu pune mîna, mamă, spuse mama trăgîndu-l din dreptul focului aprins în cuptorul din curte, domnul Petrescu îl poftea să ia loc, o țigară, tinere, la noi se cere atenție și iarăși atenție, Vasilica rîdea sub borurile late ale pălăriei de paie care săltau în vreme ce, la capătul ultimului vagon, impiegatul făcea semne cu steguleț ca și cum ar fi salutat în bătaie de joc perechea care pierduse trenul, o să fie război spune Gogu și în dreptul pădurii Ilarion călărește sub ploaia de toamnă privind spînzuratul ce se leagănă la trecerea escadronului cînd corbii-i părăsesc trupul și se ridică într-o bezmetică vînzoleală de aripi, șase-șase strigă Mache înainte de a zvîrli zarurile care-l ascultă și se rostogolesc pînă arată amîndouă cîte un șase, pe terasa vilei închiriată la Bușteni Vasilica tușește, mașina derapează încercînd să evite biciclistul, se oprește cu portbagajul în șanț dar nimeni nu pățește nimic și oameni și priveliști defilează, apar și dispar, cu prospețime nealterată

imaginile irup fulgerînd, țiuie ca niște rachete ce-și descarcă poverile în trupul chircit pe terasă și traiectoriile nu li se suprapun, totul retrăiește succesiv și concomitent într-o dimensiune nebănuită care e a memoriei, zeci de ani concentrați în minute, comprimate de viață cu praf și sudoare și gălăgie și mirosuri, explozie de culori și întîmplări și vorbe și gesturi, foc de artificii, în care pînă și ultima scînteie poartă un nume, o dată și, buimăcit, tremurînd, clătinîndu-se, Ilarion se ridică în picioare.

Pana de curent luă sfîrșit. Luminile se aprinseră, cerul redeveni opac. Bătrînul se răsuci încet pe călcîie și, cînd intră în căldura odăii, amintirile pitite în mobile și mărunțișuri îl întîmpinară cu brațele întinse.

De ce nu te joci la tine în odaie a spus distrată mama trecînd pe lîngă mine și plimbîndu-și mîna pe lănțișorul de la gît ale cărui verigi par solzi de șarpe, de lănțișor atîrnă un leu de aur care nu vrea să stea pe piept cum trebuie și mișcarea mîinii pentru a verifica dacă laturile lănțișorului sînt egale a devenit un tic, leul ăsta e viu spunea mama trăgîndu-l enervată cînd își dădea seama cum o lua razna, iar pentru că pînă de curînd nu puneam la îndoială nimic din cîte spunea mă cam temeam de botul lui căscat, tata l-a cumpărat și l-a pus să mă păzească spusese mama și eu o crezusem, prost cum era, da, n-a făcut excepție, toți sîntem proști pînă băgăm de seamă că-și dau coate și-și fac semne de cum vorbesc cu noi fără să se copilărească scălîmbăindu-se, prima dată cînd am prins de veste n-am priceput, era pe seară și, bineînțeles, nu voiam să mă culc așa că au început cu du-te și cheamă milițianul de parcă n-aș fi știut că ieșise din post și plecase cu Iuli la cinema, era ziua ei liberă, ce dracu, atîta lucru trebuiau să țină minte și ei, dacă vorbeau totuși de milițian era numai în joacă și de aia mișcau din sprîncene, fericit m-am repezit să-i sărut și am strigat hai că-l fac eu pe milițian, dar tata a spus stai odată locului și a întins brațele să mă țină departe iar mama a spus nu știu ce tot are copilul ăsta, eu mai credeam că se joacă și am început să cînt nu-știu-ce-are nu-știu-ce-are pînă cînd tata a strigat ia-l de aici că-i scap una și mama m-a scos din odaie, am presupus că vor să se joace numai ei doi și bolboroseam printre sughițuri de

ce nu vreți să vă jucați și cu mine, oamenii mari nu se joacă a spus mama și parcă m-ar fi opărit, potolește-te a mai spus și m-am potolit, atît de speriat că am uitat să și plîng, va să zică nu vă jucați, și abia atunci am izbucnit în hohote și m-am smuls din mîinile ei și m-am trîntit pe pat cu fața în jos plîngînd toate lacrimile din mine pentru că-și bătuseră joc mișcînd din sprîncene și mă mințiseră și nici măcar nu era pentru prima dată, mama s-a speriat și a încercat să mă liniștească dar eu strigam nu mă atinge, pleacă, și mă simțeam rănit și singur, în sfîrșit, toți am trecut prin asta și știm cum se întîmplă, de aia cînd m-a întrebat de ce nu mă joc în odaia mea n-am răspuns, știam că nu aștepta nici un răspuns, și așa și era.

Cum veneau în vizită Dumitreștii, el era șeful tatii, un fel de director de care depindea avansarea funcționarilor din minister, mama se învîrtea neliniștită potrivind în vasul de cristal narcisele cumpărate de dimineață, îndrepta pernele fotoliilor, răsucea femeia de bronz de pe bufet și o așeza din nou în poziția cu care mă obișnuisem.

I-ai spus să nu scoată prea devreme cuburile de gheață ? a întrebat tata amintindu-și că Iuli le scotea întotdeauna din frigider înainte de vreme și cînd le aducea la masă semănau cu niște bomboane supte de urși polari și scuipate în vasul de argint cu trandafiri oribili de care mama era mîndră pentru că nenea Gore, expertul familiei, descoperise în scuipătoarea urșilor albi o autentică piesă în stilul artei noi, care era vechi dar devenise iarăși nou, sau cam așa ceva, n-am înțeles, dar nici nu mi-am bătut capul cu prostiile lor.

Sigur că da, a spus mama repezindu-se totuși în bucătărie.

Tata făcea manevre cu sticlele de aperitive și digestive așezîndu-le pe căprării, scoțînd la vedere unele și împingînd altele în rîndul al doilea, așa că l-am urmărit cu atenție : numai cînd se goleau le puteam desprinde etichetele pe care Alecu, proaspăt colecționar, îmi dădea timbre sustrase din clasorul lui frate-său, plecat la armată. Sticla de whisky pe care o pîndeam demult era doar pe jumătate plină și, fiind vorba de o marcă

mai rară, speram să pun în sfîrșit mîna pe trei timbre din Camerun, cu lei, girafe și elefanți.

Nu mi te mai învîrti în picioare, a spus tata.

Brusc mi-am dat seama că era și el nervos, ceea ce mai întîi m-a neliniștit, mă obișnuisem să-l știu hotărînd și poruncind și pentru prima dată îl vedeam nesigur de parcă urma să dea un examen, apoi mi-a părut bine, lasă să mai simtă și el ce simțim într-una, oamenii ăștia mari prea trăiesc fără griji și fac ce vor, se duc unde vor, se culcă tot cînd vor, în timp ce noi tremurăm la tablă, ne chinuim la teze și extemporale, ne perpelim la examene și cînd ajungem acasă o luăm de la capăt, teme și exerciții, la televizor n-ai voie, să te joci n-ai voie, nimic n-ai voie, îți dai seama, zicea ieri Alecu, asta-i exploatarea copilului de către omul mare, s-au făcut pe lumea asta revoluții dar nici una care să-i elibereze pe copii, atunci cînd ar putea exista o lume fără opreliști, citește ce-ți place, du-te unde poftești, mănîncă ce și cînd ți se năzare, dormi cît vrei, asta-i lumea oamenilor mari, am spus, și crezi că e drept, a întrebat Alecu și am răspuns nu.

Atunci s-a auzit cling-clang, acordul muzical care înlocuise țîrîitul aspru al vechii sonerii. Tata și-a dres vocea tușind preventiv de cîteva ori, și-a pipăit nodul de la cravată, leul lui de aur, și-a rotit privirile prin încăpere și a strigat mă duc eu să deschid. Am rămas în picioare lîngă fotoliul de piele. Mama a năvălit din bucătărie.

Să fii cuminte, a spus și și-a întipărit pe față zîmbetul de zile mari, în timp ce din vestibul răsuna glasul tatii :

Să trăiți, să trăiți tovarășe Dumitrescu, sărut mîinile doamnă, ce plăcere să vă avem în sfîrșit în mijlocul nostru.

Nu știu la ce mă așteptam, dar cînd s-a deschis ușa a apărut o pereche caraghioasă, ea mărunță și grasă, el mărunt și slab, amîndoi cu nasuri lungi și ascuțite. Făceau mișcări puține și scurte.

Bine ați venit, s-a repezit mama întinzînd brațele pentru a micșora distanța care-o mai despărțea de oas-

peți, Dumitrescu i-a pus în brațe un snop de narcise surori cu cele din vasul de cristal și mama a gungurit superbe, vai, dar nu trebuia, apoi Dumitrescu i-a sărutat mîna ridicîndu-se în vîrful picioarelor și rostind cu glas catifelat stimată doamnă, mi-am dat seama că mama avusese de gînd s-o sărute pe nevastă-sa dar Dumitreasca i-a apucat mîna între pernuțele mîinilor ei cu unghii lungi și a scuturat-o de cîteva ori uitîndu-se la mama cu un fel de duioșie îndurerată însoțită de un ușor tremur al capului, așa că pupăturile au rămas pe altă dată.

După ce s-au așezat cu toții le-am fost prezentat ca una dintre cele mai prețioase piese din inventar, înainte de natura moartă cu felia de pepene și de femeia de bronz de pe bufet, băiatul nostru, pentru el muncim, drept care am zîmbit modest plecîndu-mi ochii, Dumitreasca m-a întrebat bineînțeles cîți ani ai puișor, ești cuminte, înveți bine, ce vrei să te faci cînd ai să fii mare, la care am răspuns cu tîmpeniile pe care le așteptau pentru ca să aibe cu toții conștiința împăcată și să uite de mine, ceea ce s-a și întîmplat, doamnele avîntîndu-se într-o discuție despre aprovizionare, rețete economice și femei de serviciu nerecunoscătoare, domnii lucrînd ca să intru în posesia timbrelor din Camerun și comentînd ultimele bîrfe de la serviciu. Totul era în ordine, cuburile de gheață sosiseră fără a fi prea deteriorate, cu gesturi mici dar precise Dumitreasca lua și ducea la gură saleurile puse la îndemînă. După cum mă așteptam, nimeni nu se mai sinchisea de mine, așa că m-am așezat pe covor și am început să-i studiez.

Întîi Dumitreasca. Neștiind cum o mai cheamă i-am zis fără șovăială Elvira și mi-am dat seama că numele i se potrivea, era în el un amestec de solemnitate și caraghioslîc pe măsura personajului care, evident, era o găină. Am fost tentat să verific, dar nu era nici o grabă.

Cu Dumitrescu-soțul lucrurile păreau mai complicate pentru că nu știam ce hram poartă, din pricina nasului ascuțit și a făpturii mărunte mă tot întrebam ce pasăre o fi și nu-l dibuiam, un bărzoi în miniatură, poate, dar avea picioarele prea scurte, sticlete nu, nici una dintre păsările de pădure mici și vioaie, și totul a devenit lim-

pede abia cînd am înțeles că nasul lui nu sugera un cioc, ci un bot, era un vulpoi, așa că l-am botezat liniștit Varlaam și, repetînd în gînd cele trei silabe, am convenit că numele fusese bine ales.

Împerecherea vulpoiului cu o găină poate părea neobișnuită, dar pe mine nu mă mai miră nimic. Știu demult că tata e un lup și mama o oaie, numele lor de altfel, Iulian și Aglaia, îi trădează, iar oamenii mari au chiar o predilecție pentru apropierile nefirești, uneori femeia fiind vietuitoarea de pradă ca în cazul tușii Aspazia, o bufniță, în timp ce nenea Gore nu-i decît un iepure mare și gras. O singură dată mi-a fost dat să întîlnesc o pereche potrivită, eram în vacanță la Cîmpulung și în odaia de alături stăteau o fată și un băiat abia căsătoriți cărora gazda le zicea turturele ce fac azi turturelele mele și așa erau, purtau guleraşe negre și paltoane de pene cenușii cu ape violete, iar cînd mi-am plimbat degetele pe obrajii lor parcă mîngîiasem o catifea de mătase.

În sfîrșit, acum știam cu cine aveam de a face și întrebarea era dacă și cînd să le îngădui să fie ei înșiși. Varlaam tocmai explica principiile viitoarei schimbări de cadre, tu Vidraşcule ești băiat bun dar nici Rîmaru nu-i rău și apoi se pare că-l sprijină te rog să mă înțelegi, așa că deocamdată, la prima avansare, dar e nou în minister zicea tata zîmbind, oare numai eu îi vedeam colții sau vulpoiul știa ce face, nou, nou, numai că ți-am spus, o să fie tare greu Vidraşcule, nu ne speriem noi de greutăți tovarășu Dumitrescu, se poate, și pe urmă oamenii de ce sînt oameni, să se ajute, nu credeți, asta așa-i, atunci încă un strop, dar numai unul Vidraşcule, ce-i drept, dacă nu ne-om ajuta noi între noi, hai să trăiți și să vă meargă toate după inimă, iar în privința ajutorului, dar îmi pierdusem răbdarea așa că mi-am îndreptat atenția spre Elvira care șușotea pot să-ți mărturisesc, doamnă dragă, pentru că știu că vei înțelege, un suflet de mamă, sufletul de mamă oftă îndatoritor scumpă doamnă Dumitrescu, dacă nici noi, după care n-am mai auzit nimic pentru că sufletele începuseră să-și vorbească la ureche.

E timpul, mi-am spus afișînd expresia cea mai desăvîrșită a nevinovăției și Elvira a cotcodăcit bătînd din aripi în fotoliu, mama a behăit, Varlaam a schelălăit și tata a clănțănit fără ca sunetele inumane să-i mire.

Nu era prima mea experiență de felul ăsta și dacă-mi afișam expresia nevinovată era numai pentru eventualitatea cu totul improbabilă în care vreunul dintre ei ar fi priceput cine-i silise să arunce măștile. Dar erau cu toții atît de obișnuiți cu adevărata lor natură și cu natura celorlalți încît ceea ce mi se părea o dare în vileag nu însemna pentru ei nimic nou, cel puțin așa îmi explicam lipsa lor de reacție cînd îi puneam să-și lepede deghizările și să apară aidoma animalelor din desenele animate, care nu se miră că vorbesc și se comportă ca oamenii.

Așa și acum, Elvira șopotea tot mai agitată la urechea mamei care behăia înțelegător, iar Varlaam vorbea cu tata dar își încreștea botul, amușinînd. L-am văzut apoi repezindu-se la Elvira care începuse să cotcodăcească desnădăjduit, împingînd-o de pe fotoliu, apucînd lacom oul ivit pe perna de puf și strivindu-l între măsele. Limba roșie lingea gălbenușul prelins pe bot și totul nu dură decît o clipă.

Acum înțelegi, doamnă dragă, oftă Elvira netezindu-și fusta și așezîndu-se din nou, pe cînd Varlaam își relua locul în fața tatii care urmărise scena aplecîndu-și capul și clănțănind totodată din dinți, pe o porțiune a umărului stîng, pînă strivi puricele care, probabil, nu-i dăduse pace.

Mor după ouăle crude, se scuză Varlaam.

De asta v-ați păstrat glasul atît de tînăr, spuse tata și am constatat că timbrele din Camerun erau ca și ale mele, sticla de whisky fiind golită.

Atunci m-am ridicat de pe covor.

Mămico, pot să mă duc să-mi fac lecțiile ?

Du-te, puișor. Spune frumos bună seara.

Am spus frumos bună seara și am zbughit-o ca din praștie. De la o vreme, nu știu de ce, mirosul de grădină zoologică mă scoate din minți.

UN CORNET CU ÎNGHEȚATĂ

Bătrînul aruncă moneda în sertarul căruciorului și urmări cu privirea legănarea șoldurilor înguste ale fetei care se depărta nepăsătoare sfidînd sfidînd, dar nici măcar nu sfidează își aminti, nu sfidau palmierii plantați lîngă bordura trotuarului sau florile pentru care atunci, demult, nu avusese nume, nu sfidau, nu, și se sili să-și înfrîngă valul de furie care-i înroșise obrajii ridați sub barba albă, de atît amar de vreme ar fi trebuit să știu că fata și palmierii și florile nu vădeau decît aceeași, da, aceeași inconștiență pentru care, de fapt, ar trebui să le mulțumesc, ha-ha, deși n-am să mă obișnuiesc niciodată, și efortul pe care-l făcu încercînd să se liniștească îi umplu ochii cu lacrimi pentru că plîngea tot mai des de la un timp încoace și tot mai ușor iar femeile din cartier clătinau din cap nu trebuie Don Pedro, de ce, și-și învățau copiii să cumpere numai de la el înghețată fiindu-le milă de bătrînul care la anii lui era nevoit s-o prepare singur și, împingînd căruciorul alb cu bare cromate, întotdeauna strălucitoare ca instrumentele unui chirurg, se instala de dimineață la umbra palmierului din dreptul chioșcului de ziare, lasă don Pedro, destul, mai bine dă-mi o înghețată de banane, și el umplea conștiincios cornetul pînă la fund și mai și împodobea apoi conul răsturnat cu una dintre florile căreia îi învățase numele în copilărie, iar dacă femeia întreba ce floare mi-ai făcut azi don Pedro răspundea invariabil una fără nume, după care, fără să-și dea seama, începea să plîngă.

Apărată de inatacabila ei inconștiență, fata se făcuse nevăzută și acum își lingea probabil înghețata de fistic pe una dintre străduțele lăturalnice unde călcai peste liniile șotronului desenat cu creta pe asfalt, limba roz îi țîșnea printre buze, limba roz, dar bătrînul nu putea stărui asupra imaginii pentru că se simțea încă umilit și buza de jos, vînătă și umflată, îi pulsa ca o inimă. Stări contradictorii și-l disputau. Insidioasă, nerăbdarea cunoscută îl făcea să tropăie mărunt.

Ridicînd cu amîndouă mîinile capacele celor două recipiente seamănă cu omul care, într-o fanfară, se pregătește să izbească talgerele. Îi rămăsese puțină înghețată, abia cît să umple vreo trei cornete. Făcea să mai aștepte ? Blestemata asta cu șolduri înguste. Și limbă roz. În urechile lui vuietul creștea și descreștea, de parcă vîntul ar fi purtat bătaia unor tobe ritmînd un marș. De nerăbdare își mozoli buza vînătă. Soarele începea să apună. Pereții albi ai căruciorului prinseseră reflexe purpurii și, întrebîndu-se încă o dată dacă merita să zăbovească pentru a vinde și ultimele trei porții de înghețată (de obicei nu pleca pînă nu răzuia bine pereții celor două recipiente, experiența îi dovedise că obținea așa încă cel puțin o porție, mai avea deci patru, nu trei) bătrînul privea sclipirile roșii, atît de fascinat de pîlpîirile lor pe zăpadă, fata, zăpada, fata, încît nu-l observă pe băiatul oprit în fața căruciorului și nu-l auzi cerînd o înghețată de fragi don Pedro, nici repetînd întrebător don Pedro ? și nu tresări decît atunci cînd băiatul ciocăni cu moneda în peretele căruciorului pentru a-i atrage atenția.

S-a terminat, gîfîi cu un glas spart și, aplecîndu-se, despiedică picioarele cromate care susțineau peretele rabatabil al căruciorului, îl ridică, mîinile-i tremurau și nu nimereau ivărele sclipitoare așa că începu să plîngă sub ochii băiatului care-l urmăreau, în mîna ridicată țîncul mai ținea cu două degete moneda, am plecat, n-auzi ? gîfîi din nou isprăvind în sfîrșit operația de închidere a căruciorului, apoi scuipă în palme și, opintindu-se, începu să împingă imaculata prăvălioară pe roate cauciucate.

Violent comprimată, nerăbdarea îl îmboldea deși faptul că se afla acum în mișcare îl făcea să suporte mai ușor tremurul suind din adîncuri. Capul îi bîțiia mărunt, pînă și omoplații se agitau făcînd să-i salte umerii, mîinile încleștate pe bara cromată umezeau metalul nu atît din pricina efortului cerut de împinsul căruciorului, cît pentru că trebuiau ținute din scurt, altminteri pe bara sclipitoare s-ar fi apucat să joace ca două maimuțe.

Șuierînd, respira cu gura deschisă și căruciorul zvîcnea în ritmul sacadat al răsuflării pe cînd femei cu fețe maronii sub tulpane colorate spuneau bună seara don Pedro și, grăbind pașii și străduindu-se să nu se gîndească la nimic, da, la nimic, le răspundea mecanic bună seara, hm, bună seara, deși fata, zăpada, dar mai avea de răbdat puțin, lacrimile-i curgeau în barba albă însemnată în jurul gurii cu cearcănul galben al nicotinei și buza de jos pulsa ca o inimă de pasăre, scurt scurt scurt.

Sub bolta de piatră era întuneric, dacă nu aprindea el nu se îndura unul dintre păduchioșii ăștia să întindă mîna, așa că lăsă căruciorul pe trotuar și făcu lumină, apoi se întoarse și-l împinse, prin gangul boltit, în curticica pe pietrele de rîu ale căreia hurducăi și se legănă pînă-l opri în fața porții pe care scria simplu don Pedro.

Ca de obicei la ora asta curtea era plină de mirosuri de mîncare și usturoiul se simțea în toate, pe frînghiile întinse între pereții acoperiți cu șerpii plantelor agățătoare spînzurau ciorapi și chiloți și cămăși colorate, cineva zdrăngănea la ghitară, printr-o fereastră deschisă năvăleau replicile fornăite ale actorilor din filmul american transmis la televizor, un bărbat înjură în falset, ceva hodorogi, un copil începu să plîngă și o femeie chemă răgușit Elisenda, unde ești Elisenda, dar bătrînul cunoștea toate astea, avea destulă bătaie de cap cu nerăbdarea lui pentru a nu se sinchisi de cei din jur și trebuia să mai și lege căruciorul, așa că-și văzu de treabă.

Lanțul zăngăni pe pietre cînd îl trecu mai întîi în jurul osiilor, apoi pe după bara cromată și, în cele din urmă, prin belciugul prins în tocul porții. Lacătul ță-

căni. Răbdare, răbdare, deși șoldurile înguste, Dumnezeule, și juca pe loc muncindu-se să descuie, cheia nu nimerea în broască și tobele mari bubuiau, bubuiau, așa că atunci cînd intră în încăperea duhnind a fum rece de țigară izbi poarta cu piciorul bizuindu-se pe închizătoarea Yale, dar fără să se gîndească la ea, ocoli pe întuneric masa și scaunele și se năpusti în cea de a doua încăpere, unde aprinse în sfîrșit lumina.

Ambele chițimii rămăseseră neînchiriate pentru că asta, în care se afla acum, nu avea fereastră și, o dată închisă ușa, îți dădeai cu degetele în ochi chiar în plină zi, dar cu ani în urmă don Pedro le arvunise pe loc după ce intrase pentru prima oară în curte (citise biletul care vestea la intrarea în gang Închiriem camere splendide. Discreție. Confort) spre bucuria proprietăresei, o mulatră între două vîrste, văduvă, grasă și guralivă, care află că noul chiriaș avea de gînd să-și instaleze acolo laboratorul. Bărbatul încă destul de tînăr, dar arborînd o mare barbă de pe atunci aproape sură, îmbrăcase curînd pereții cu faianță albă, pusese linoleum peste dușumelele care ar fi trebuit date la rindea, trăsese o țeavă pentru apă și instalase o chiuvetă, apoi de-a lungul unui întreg perete, o masă pe tăblia căreia fixase aceleași plăci de faianță albă și, într-un colț, un frigider. Totul sclipea de curățenie și inspectorul serviciului de higienă care-l vizitase înainte de a-i elibera autorizația se declarase mulțumit.

Acum însă două obiecte distonau în impecabilul laborator al lui don Pedro și, dacă prezența oglinzii înalte prinsă pe unul dintre pereți l-ar fi mirat probabil pe inspector fără să-i stîrnească obiecții, lada neagră cu ferecături și patru încuietori complicate l-ar fi intrigat cu siguranță, îndemnîndu-l să pună întrebări. Dar de ani de zile nimeni nu se plînse de înghețata lui don Pedro și inspectorul prefera să-și împartă orele de serviciu între birou și cafenea, așa că autorizația bătrînului era prelungită, spre satisfacția ambelor părți, fără discuții și mai ales fără noi controale, drept care, reaflînd de schimbările intervenite în inventarul laboratorului, inspectorul nu formulase în legătură cu ele nici măcar nedumeriri.

Dacă se mulțumise să închidă poarta cu piciorul, don Pedro se arătă mult mai grijuliu cu ușa care despărțea odăile : răsuci cheia și trase cele două zăvoare plasate deasupra și dedesubtul broaștei. După care, răsuflînd scurt și repede, se sprijini cu spatele de ușă așteptînd cu nerăbdare să-și epuizeze tremurul.

Închise ochii. Acum avea timp. Dar, pentru că imaginile care îl asaltaseră pe stradă continuau să-și perinde vechile ispite, îl încercă satisfacția rea a chinului autoimpus, nimeni și nimic din afară nemaiîmpiedicîndu-l să fie el însuși. Depindea în sfîrșit de bunul lui plac și urma să ia decizii fără drept de apel, chiar dacă nu era decît singurul vizat. Mai rabdă, porcule, rosti în șoaptă și, cu toate că vorbele nu fuseseră lipsite de o tandrețe în care intra un dram de admirație complice, zîmbetul îi era înverșunat și crud. Nu mai poți răbda, hai ?

Începu să plîngă. Și se îndreptă spre ladă pregătindu-și, din mers, cheile. Mișcările i se încetiniseră. Încuietorile cedară una după alta, mîinile nu-i mai tremurau, doar buza de jos își continua măruntul du-te vino de care nu era conștient.

În lada cu căptușeală de aluminiu totul era așezat cu grijă. Fără a-și lua ochii de la vechile obiecte își scoase halatul alb, pantofii, pantalonii, îi puse în ordine pe masa acoperită cu plăci de faianță, apoi, aplecîndu-se, apucă uniforma neagră. Ca de obicei, se străduí să nu înregistreze mirosul de naftalină. Acum toate gesturile ar fi trebuit să fie măsurate, pătrunse de demnitatea ritualului, dar inima-i zvîcnea precipitat și bătăile ei își încetineau ritmul pentru a se grăbi din nou, neașteptat. În ciuda eforturilor de a regăsi o dorită impasibilitate își simțea sudoarea fierbinte, apoi înghețată.

Cizmele erau lustruite, ca și insignele cu cap de mort și catarama centironului. Revolverul, chipiul.

Se privi în oglinda înaltă, îndreptă brasarda cu zvastică, după care bătu din călcîie și ridică brațul salutînd imaginea Hauptsturmführerului a cărui mare barbă albă tresări ca pentru a-și semnala prezența nereglementară. Dar bătrînul era atît de obișnuit cu ea încît n-o luă în seamă.

Răsufla șuierător pentru că, în sfîrșit, clipele făgăduite de imaginile care-l hărțuiseră soseau. Cînd apucă albumul gros și greu scoase un geamăt de satisfacție, așteptase într-adevăr prea mult și uite cum tremur, fir-ar să fie, întorcea repede paginile albumului pentru că știa ce caută și nu voia să piardă o secundă chiar dacă fiecare dintre prețioasele fotografii delimita o parcelă de timp meritînd să fie retrăită, dar altădată, acum avea nevoie de una anume, nu asta, nu, nu, nici, trecuse probabil de ea, da, trebuia să ia albumul de la capăt și nu se simțea în stare, așa că scîncea întorcînd în neștire filele groase, înainte, înapoi, calm, totul e să fiu calm, dar privirile i se încețoșară și degetele tremurau pe paginile de carton și-l năpădi brusc panica, nu dau de ea, a dispărut sau mi-au furat-o și două cuțite i se înfipseră în rinichi, nu se mai gîndise la *ei* de ani de zile știindu-se în siguranță, don Pedro, bătrînul cu barba albă, înghețată pentru tot cartierul, o înghețată bună, niciodată nu înșeală cînd umple cornetele și uneori dă și pe datorie, în siguranță, da, i se pierduse urma și pînă și *ei* îl uitaseră, n-avea nici un rost să-și facă griji, calm, trebuie să fie undeva pe aici, și scoase un strigăt chinuit pentru că fotografia era într-adevăr acolo, în colțul de sus din dreapta, pete negre pe cîmpul alb, albul zăpezii, în uniforma neagră, cu brațele încrucișate, și picioarele depărtate strînse în cizmele negre urmărește goana fetei cu șolduri înguste, schneller, strigă, schneller, și fata aleargă desculță pe zăpadă și cînd Müller o întoarce din drum e bineînțeles curvișțina care-și legănase șoldurile sfidîndu-l și lingînd înghețata cu limba ei roz, acum aleargă și lacrimile-i lasă dîre pe chipul care nu mai păstrează nimic din nepăsarea inconștientă cu care, în fața lui, apucase cornetul cu înghețată, cu înghețată, îți dau eu înghețată și, aplecîndu-se, ia un pumn de zăpadă și-i poruncește s-o lingă și-i privește buzele devenite vinete, dar limba rămîne roz și Hauptsturmführerul comandă ausziehen iar Müller se proptește în gulerul cămășii și trage și cînd pînza pîrîie dezgolind două merișoare prăpădite bătrînul geme și-și duce mîna la inimă

și Müller care dă să se repeadă spre cel prăbușit la picioarele fetei încremenește, privirea năucă a ochilor holbați nu i se poate desprinde de pe obrazul boțit, năpădit de o mare barbă albă.

Așa l-a găsit pe don Pedro și poliția atunci cînd, înștiințată de proprietăreasă că bătrînul nu se mai arătase de trei zile și că un miros suspect venea din laborator, spărsese cele două uși : într-o fotografie făcută cu patruzeci de ani în urmă și duhnind a hoit.

Se întețește, a spus bărbatul în uniformă, habar n-aveam dacă era motociclist sau aviator, sergent sau ofițer, eu și gradele, dar pantalonii și haina de piele mi s-au părut o uniformă, în uniformă deci, a spus se întețește și am tresărit, de cînd se suise la Feteşti instalîndu-se pe bancheta din fața mea, lîngă fereastră, nu scosese o vorbă și, cu palmele pe genunchii ușor depărtați, nu se clintise.

Chiar neobișnuită, haina de piele închisă la toți nasturii ar fi trebuit să-l facă să dispară ca individ, așa cum li se întîmplă de obicei purtătorilor de uniformă, dar, în ciuda tăcerii și imobilității lui, bărbatul era neliniștitor de prezent, ca un reper ce nu se lasă ignorat. Numai bilele decolorate ale ochilor amintind de cele mate din sticlele de limonadă de pe vremuri se tot rotiseră evitîndu-mi privirile, numai ele păreau vii pe fața lui cu piele maronie, ca tăbăcită, bilele ochilor, și ori de cîte ori cineva trecea prin fața compartimentului se îndreptau spre culoar, încolo priveau spre fereastră, deasupra capului meu spre reproducerea în culori a paftalei de aur a primului Basarab sau spre coloanele gheboase ale Babelor din Fotografia încadrată lîngă ușă, inspectau catifeaua roșie a banchetelor, perdelele decorate cu monograma C.F.R., scrumierele rabatabile, întrerupătorul electric, șalterul pentru reglarea temperaturii, totul părînd să le intereseze sau plictiseală în egală măsură.

Acum accentele neașteptatei voci de bas mă făcuseră să tresar. Am întors instinctiv capul spre fereastra păl-

muită de rafale și, cu colțul perdelei, am șters geamul aburit. De cealaltă parte lunecau bolțuri de zăpadă.

Nu-i frumos ? a spus din nou și peste șuierul vîntului cu care mă obișnuisem am auzit uruitul metalic subliniat la intervale regulate de fantasticele vîjîituri prompt retezate însoțind trecerea podului peste Dunăre.

Dar dincolo de fereastră nu se vedea decît o învolburare albicioasă. Viscolul începuse pe cînd străbăteam Bărăganul, poate chiar la Feteşti, unde urcase ciudatul meu tovarăș de drum. La plecarea din București ningea liniștit.

Să nu ne înzăpezim, am spus aruncîndu-i o privire intrigată.

Eram singuri în compartimentul de clasa a I-a. A zîmbit și fața lui de butaforie a prins viață. Obrajii supți scoteau în relief pomeții, dinții uimitor de albi. Pentru întîia dată bilele decolorate ale ochilor lui m-au privit și le-am întîlnit ciudata fixitate, buzele zîmbeau dar ochii degajau indiferența albastră a unei aure înghețate, poate nici măcar indiferența, doar oboseala unor zone abstrase din timp.

Să nu ne înzăpezim ?

Tonul interogativ cu care îmi repeta cuvintele avea ceva înduioșător, copilăresc.

Ați vrea să rămînem blocați în cîmp ?

Tăcere. Și numai ochii lui morți, tot ce mi se păruse viu în bărbatul încremenit din fața mea, numai ochii urmau să privească fără să vadă, imuni la zîmbetul buzelor.

Dar convorbirea părea încheiată. Străbăteam o invizibilă lume vuitoare, uneori răsunau pocnituri în geam, în peretele vagonului, pe acoperiș, alteori auzeam țipete prelungi, chemări ale unor păsări deznădăjduite, iar toată cutia gonind pe șine clănțănea și trosnea ca și cum ar fi ținut să participe la bacanala elementelor. Pentru că nu aveam impresia că larma suplimentară provocată de trenul și în special de vagonul în care mă aflam era semnul unei împotriviri, al rezistenței materiei la asalturile stihiilor, dimpotrivă, receptam amalgamul de hurducături și scîrțiieli ca o contribuție deliberată a metalului și lemnului la orgia albă și tocmai participarea asta mă înspăi-

mînta, desfrîu al anorganicului deconspirînd o nebănuită vitalitate a cărei agresiune îmi apărea mai primejdioasă decît cea a vîntului și zăpezii.

De la o vreme mi-am dat seama cît sînt de obosită, stăteam încordată, cu capul între umeri, atentă la fiecare zgomot, mai mult decît atentă, fără să vreau îmi repetam în gînd zgomotele așa cum reproduceam în noi sunetele atunci cînd ascultăm muzică și devenim muzică. Deschisă stridențelor din afară, le dăruisem propria mea substanță recreîndu-le și toate țîșneau acum asurzitor în mine, dezordonat, irepresibil, și nu mai știam dacă imit sau sînt imitată, devenisem larmă. Vacarmul nu-mi îngăduia nici imobilitatea încordată care mă istovise, cu gura deschisă gîfîiam și mă clătinam pe banchetă, zadarnic îmi astupam urechile cu palmele, de la foșnet la urlet totul era în mine, năprasnic, distrugător.

Nu te teme, a spus bărbatul din fața mea, nările fremătînd și zvîcnetul buzelor dovedeau poate că demența sonoră exploda și în făptura lui, deși ochi-i rămîneau străini în aura aceleiași înghețate, nu ești în cauză.

Ținea să mă liniștească tutuindu-mă, de parcă de data asta el ar fi văzut în mine un copil. Ceva se petrecea totuși, degetele i se încleștau pe genunchi, își mușca buzele, tot mai des privea pe fereastră. Apoi, ca și cînd un gînd neașteptat i-ar fi trecut prin minte, m-a pironit cu ochii lui lipsiți de expresie.

Doar dacă vrei...

Nu mai vreau decît să ajungem, am gemut, haosul sonor depășea limitele rezistenței mele și făceam eforturi supraomenești pentru a sili frînturile din care eram alcătuită să nu se descompună într-o risipă de urlete și țiuituri.

Cred că eu am ajuns, a vestit atunci simplu, cu același glas scăzut, apoi s-a ridicat de pe banchetă.

S-a întors cu tot trupul spre fereastră și, urmărindu-i privirile, am văzut prin vîrtejurile zăpezii capul și umerii călărețului aplecat peste grumazul calului, uneori dispărea în trîmbele albe dintr-odată vizibile prin geamul devenit limpede pentru ca apoi, din nou, o jumătate de față, un umăr să se ivească fulgerător, ca într-un fantastic joc de oglinzi cu torsionări în neființă pierea și se

recompunea săltînd în ritmul goanei care-l menținea în cadrul metalic al ferestrei și în mine iureșul sonor încetă brusc cînd recunoscui gluga ascuțită din care răsărea un chip bărbos cu ochi piezișî și, ca o prelungire a umărului, capătul arcului de lemn a cărui coardă trecea peste pieptul călărețului.

El și-a răsucit brațul și, ca și cum sticla ar fi fost o pînză de apă, mîna i-a pătruns în compartiment, cu palma în sus și degetele desfăcute.

M-am retras îndărăt cît am putut, lipindu-mă de spătarul învelit în catifea roșie.

Ei bine ? a mai întrebat bărbatul în haină de piele și întrebarea suna ca o invitație.

Am scuturat din cap.

A prins atunci cu amîndouă mîinile mîna care, la nivelul ochilor mei, sălta în ritmul galopului celui de afară și, uluitor de firesc, într-un avînt eliberat de greutatea ființei, a zburat prin geam cînd călărețul l-a tras în lumea viscolului așezîndu-l lîngă el, în șa.

L-am mai văzut o clipă, vălătucii de zăpadă s-au ridicat dezvelind hoarda călăreților alergînd spre cei doi și din pricina albului uniform mi s-a părut că galopau prin văzduhul răscolit de pale furioase, dar, ciudat, totul se petrecea acum într-o mare tăcere, apoi cortina albă s-a interpus din nou și geamul a redevenit opac.

L-am atins cu palma. Era dur, ud și rece.

Revelatorul

— A venit spuse tatăl cînd soneria țîrîi scurt de trei ori.

Deschise și Bogdan se scuză:

— N-am decît un film alb-negru.

O clipă contrariat, tatăl ridică din umeri :

— Păcat. Dar important e să rămînem cu cîteva poze.

Încăperea era împodobită cu flori și ghirlande de hîrtie colorată, pe masă trona tortul străjuit de lumînarea albă. Micul Ilarion ședea cuminte într-un fotoliu florentin a cărui catifea aurie părea un fundal de icoană.

— Ai zice că a împlinit abia un an ? întrebă mama împreunîndu-și palmele. Ne privește ca un om mare.

— Vedem noi acum, zîmbi Bogdan, dar micul Ilarion se lăsă fotografiat în fotoliu, pe covor, în brațele mamei, suflînd în lumînare, îmbrăcat, dezbrăcat, în toate pozițiile în care le plăcu să-l așeze.

Calmi, ochii lui albaștri urmăreau obiectivul aparatului.

*

Într-adevăr, un băiețel grozav, își spuse Bogdan cînd se uită în recipientul unde, sub acțiunea soluției revelatoare, imaginile începeau să răsară pe cartonașe albe.

Neantul secreta viață, forme nesigure, apoi, pe măsură ce contururile li se precizau, formele dobîndeau semnifi-

cație și mărunte universuri încremeneau în coordonate definitive, ca tot atîtea clipe oprite în loc.

Pe dreptunghiurile de carton imaginile în alb-negru se stabilizaseră, dar revelatorul continua să lucreze asupra fotografiei care îl înfățișa pe Ilarion. Sub ochii neîncrezători ai lui Bogdan pruncul deveni băiețel, adolescent, tînăr. Se maturiză, îmbătrîni. Îngrozit, Bogdan apucă fotografia udă și o scoase din cadă, dar era prea tîrziu.

În fotoliul florentin ședea un schelet. Ochii albaștri, calmi, erau ochii micului Ilarion.

Cele două lumi

Aveam opt sau nouă ani, își amintea Ilarion, și lumea era a culorilor ce nu-și disputau întîietatea pentru că, blînde deopotrivă, se integrau în imensa tapiserie în care pătrundeam încredințat că eram pată de culoare ca și celelalte, nu știu cum să vă fac să înțelegeți armonia bidimensională a lumii curbelor imprecise, a contururilor încețoșate, gîndiți-vă la Debussy mai degrabă decît la pictorii impresioniști, era lumea fluidității acordînd fanteziei repere destul de vizibile pentru a o stîrni și destul de imprecise pentru a-i îngădui să prefacă banalul în feerie, o lume de basm, dacă vreți, cu minuni zilnice dăruind încîntări și spaime, nimic dulceag însă, pomul de crăciun și moartea se întîlneau, totul era sărbătoare și mister, pînă și chipurile părinților, patul, scaunele, nu mai vorbesc de șotronul vrăbiilor, astăzi parcă nici mie nu-mi vine să mai cred că lumea a fost cîndva într-adevăr așa.

— Dar copilul ăsta nu vede cum trebuie, a spus într-o bună zi învățătoarea și, neliniștită, mama m-a dus la un oculist.

— De ce plîngi, prostule ? m-a întrebat, săraca, atunci cînd doctorul mi-a potrivit pe nas primii ochelari.

Prea mic pentru a-i putea spune cît mă îngrozise lumea cu muchii și țepi, precizie și urîțenie, plîngeam cu sughițuri.

Vrabia

Unul dintre băieții de pe strada noastră, povestea Ilarion, făcuse rost de o praștie și, fără să știe că de fapt avea acum nevoie de un Goliat de mărime potrivită, ca pentru începători, se apucă să tundă frunzele salcîmului și să decapiteze lujerele din scuar. Precizia tirului i se îmbunătățea constant, dar din păcate nici unul dintre noi nu era de față.

O vrabie se așeză apoi pe craca jumulită a salcîmului și băiatul nu trase decît după ce ochi îndelung. Vrabia căzu. Din penele ei cenușii crescu o bilă de sînge cît o cireașă.

Atunci, cum se făcuse de prînz și nici un cîine, nici măcar o pisică nu se arăta, urcă în fugă cele trei etaje, sună și se așeză la masa din bucătărie unde mama îi spuse bravo, un băiat punctual face cît doi.

În timp ce mînca ducea din cînd în cînd mîna la buzunar pipăind praștia, o muscă bîzîia prin bucătărie dar era o țintă a dracului de mică și pe urmă nici nu făcea să tragă cu praștia în bucătărie pentru că se putea pomeni cu un ordin de confiscare, o mamă e în definitiv și ea femeie și femeile, se știe, nu respectă nimic.

Absent, duse la gură o cireașă, dar scoase un strigăt și, speriat, scîrbit, desfăcu degetele.

Vrabia ucisă căzu pe masă. Penele-i erau îmbibate cu sîngele cireșei strivite.

Marele zbor

Ultimii au plecat cocoșii de tablă pe care vîntul îi învîrtea pe acoperișuri, pînă și porumbeii de lemn și de piatră i-au întrecut, să fi văzut cît de ușor s-au smuls de pe stîlpii caselor și și-au luat zborul, dar ploile și zăpezile sudaseră aripile cocoșilor de tablă și desprinderea lor a fost un chin, povestea Ilarion în satul ce

căpătase înfățișarea lucrurilor menite să rămînă neterminate.

Stăteam amîndoi în pragul atelierului și peste capetele noastre firma REPAR AVIOANE se legăna și scîrțiia în vînt.

Fereastra

Era îngrozitor de cald, începu Ilarion, nu se clintea o frunză și din mlaștina asfaltului urcau aburi otrăviți. La capătul puterilor, strada pustie agoniza între bordurile de ciment ale trotuarelor și numai eu mă clătinam între pereții încinși, trebuia să ajung undeva dar nu mai știam unde pentru că deasupra capului meu soarele strivea încercările umbrelor de a salva măcar o palmă de spațiu în care gîndurile să poată respira.

Cum mă împleteceam, ca să nu cad am apucat cu amîndouă mîinile burlanul care se prelingea pe fațada în dreptul căreia mă aflam și în care cristale infime scăpărau orbitor. Am țipat, tabla era încinsă ca o plită și, sărind într-o parte, m-am pomenit în fața unei ferestre.

Prin geamul limpede am văzut pe peretele opus o imensă oglindă năpădită de arborescența mată a ferigilor cultivate de ger. În încăperea înaltă ningea. Pe mobile mari și grele zăpada era de un lat de palmă, țurțuri de gheață spînzurau de lampa cu cinci brațe. Fulgii coborau vertical.

Ca și cum ar fi înaintat pe patine, o fată a străbătut încăperea, n-am știut dacă era frumoasă, șopti Ilarion închizînd ochii pentru a o vedea, nu știu nici acum. Am bătut cu degetul în geam. M-a zărit, s-a apropiat parcă tot plutind și și-a îndreptat spre mine zîmbetul, ne despărțeau doar două rînduri de sticlă dar încă mă întreb dacă zîmbea cu milă, cruzime sau indiferență, apoi, neînchipuit de încet, a ridicat brațul și, cu o violență neașteptată, a tras de șnurul care comanda închiderea perdelei.

Soarele mi-a explodat între tîmple. Am căzut sub fereastră și nu mi-am venit în fire decît tîrziu, seara, cînd o boare cu miros de iarbă udă a străbătut strada în lung.

Mă prăbușisem la poalele unui zid dincolo de care se întindea un teren viran. În tencuiala veche un copil zgîriase conturul naiv al unei case cu o singură fereastră.

Obolul

Ilarion se afla de mai bine de o lună în universul de beton și sticlă mirosind a ulei mineral și vopsea neuscată cînd îl încercă senzația, mai mult neliniștitoare decît dureroasă, că emisferele creierului tind să-i crească în înălțime și apasă asupra calotei craniene. Nu era o presiune uniformă, ar fi zis că din creierul lui se ridica o mînă ale cărei degete încercau să împingă bolta osoasă într-un efort nelipsit de blîndețe, atent să nu devină supărător.

Deși intrigat, se culcă la ora prescrisă. Iar cînd țîrîitul soneriei îl deșteptă știu că visase pentru prima dată de cînd se afla în universul de beton și sticlă și, cu toate că nu-și aminti nici una dintre nălucile care-i cutreieraseră somnul, se simți la fel de bine ca în diminețile ciripitoare cînd soarele îl trezea așezîndu-i pe față o mască de aur.

Mai apoi, în oglindă, văzu că în părul lui verde răsăriseră, sori cu raze imaculate, cinci margarete.

Al treilea

Eram tînăr, vîntul îmi sufla prin buzunare și lumea mi se părea mică, așa cum îi apare poetului în ochii amintirii, mărturisește Ilarion, eu încă n-aveam amin-

tiri, totul era nou și prea ușor de înghițit pentru a-mi potoli foamea de locuri, de oameni și de întîmplări, nu eram bineînțeles decît un prostănac care se credea grozav de deștept și de asta lumea mi se părea mică, dar într-o zi am intrat în Palatul Oglinzilor, pe un maidan se instalase un bîlci unde minciuni și adevăruri se vindeau pe doi bani jumate și așa stătea scris cu litere de o șchioapă deasupra intrării croită într-un perete de scînduri acoperite cu foiță de staniol, Palatul Oglinzilor, am intrat și, după ce m-am văzut pe rînd șui, turtit, filiform, am ajuns într-o galerie cu oglinzi normale și paralele care mă multiplicau la nesfîrșit sugerîndu-mi o viziune a viitorului în care mă zăream tot mai nesigur, pînă dispăream în neant.

Cum n-aveam deocamdată în față decît un spectacol pentru că, pocinog rezervat celorlalți, moartea era încă o vorbă fără ecou, mă uitam doar curios la trupurile mele tot mai evanescente pe măsură ce depărtarea (sau acumularea anilor) le încețoșa, nici o spaimă nu mă înfiora la gîndul că mă aflam în carne și oase acolo și totodată jalonînd drumul spre propria mea neființă, iar pentru că eram singur în galerie și începusem să mă plictisesc în tovărășia tăcutelor mele imagini încremenite mi-am ridicat brațul drept salutîndu-mă, m-am aplecat într-o reverență, mi-am trimis bezele, mă rog, am parcurs gama tuturor clovneriilor care mi-au trecut prin minte.

Supuse, replicile din spațiul (și poate și timpul) oglinzilor îmi repetau scălîmbăielile populînd grotesc un infinit căruia nu-i percepeam decît latura fictivă.

Deodată am observat însă că al treilea eu din oglindă refuza să mă mai imite. Dacă toți ceilalți se maimuțăreau odată cu mine, el își încrucișase brațele pe piept.

Rămăsesem îndoit din șale, cu capul ridicat, așa cum mă aflam în clipa cînd îl surprinsesem, și tot așa rămăseseră nenumăratii eu lipsiți de vlagă pe care-i vedeam alcătuind un șir de spinări plecate, dar el mă înfrunta cu brațele încrucișate, neîncovoiate, și nu-mi dădeam seama dacă în privirile lui era milă sau silă.

Cînd s-a răsucit pe călcîie şi a ieşit, prin stinga, din cadrul oglinzii întinsă pe tot peretele am alergat după el, l-am căutat peste tot, în jurul barăcii, prin forfota bîlciului răscolit de chemările oamenilor şi ale trîmbiţelor peste care pluteau mirosuri de mititei şi vată de zahăr, dar se făcuse nevăzut.

De atunci, încheie Ilarion, viaţa mi-a fost o lungă căutare. Uneori, totuşi, sper că m-am regăsit.

Ultima fază

Cînd au început să bată tobele ne-am adunat cu toţii în piaţă, a mai spus Ilarion, pentru că dacă nu veneam noi ne aduceau cu sila. Cerul era vînăt să-i plîngi de milă şi altădată am fi încercat să-l oblojim, acum însă fiecare îşi număra vînătăile şi nu se mai putea gîndi la alte dureri. Închişi în noi aşteptam în piaţă, iar boturile armelor pe care uniformele negre le ţineau în mîini rînjeau, gata să scuipe întuneric.

Comandantul a făcut un semn şi tobele au tăcut.

— Pămîntul vostru ne aparţine, a amintit ridicîndu-se pe vîrfurile cizmelor şi lăsîndu-se apoi pe călcîie, întotdeauna cînd ne convoca se legăna aşa în timp ce vorbea, îşi ţinea mîinile la spate şi mişcarea trupului în sus şi în jos ni se transmitea silindu-ne să-i urmărim cuvintele care, altminteri, închişi în noi cum eram, s-ar fi pierdut fără să izbutească să ne străpungă, de azi înainte va trebui să plătiţi pentru îngăduinţa de a călca pămîntul, dar cum legile noastre sînt drepte ologii de un picior vor plăti doar jumătate din impozit iar ologii de amîndouă picioarele un sfert, atît cît să răscumpere autorizaţia de a atinge pămîntul cu cîrjele.

Tobele au răpăit, comandantul ne-a întors spatele şi am plecat spre case.

Iar bani nemaiavînd demult, am început să ne tîrîm pe burtă.

Monștri de metal încremeniseră în sinistra diorama de care Ilarion se apropia încet. Nu lipsea nimic, pe cerul nopții cu nori apocaliptici era agățată o lună sulfuroasă, zidul știrb străpuns de golul ferestrei străjuia romantic movila de moloz și cărămizi sparte sau încă unite în bucăți de zidărie din care porneau tije metalice răsucite în unghiuri nefirești, pînă și coroana salcîmului rămas prin minune în picioare era potrivit întunecată, iar craca ruptă, atîrnînd dizgrațios, făcea din copacul schilod un supraviețuitor cu zile numărate. Nu se clintea nimic, șobolanii emigraseră.

Cînd oblonul cernit acoperi luna Ilarion se afla la poalele movilei peste care o lumină moale pîlpîi ca bătaia scurtă din aripi a unui imens fluture fosforescent. O dată și încă o dată.

Venit de nicăieri, un cal alb galopă atunci pe culmea colinei, copitele îi băteau neauzit mormanul de moloz și cărămidă, coama lungă unduia dar calul nu prea părea să înainteze, iar cînd o șină îndoită îl străpunse nici nu se sinchisi și pieri la fel de neașteptat cum se ivise pentru ca o galeră să-i ia locul, valuri potolite se clătinau peste dărîmături, vîntul umfla pînzele și flamura cu cap de mort se zbătea în vîrful marelui catarg deși nimic nu tulbura noaptea, doi tineri se plimbau acum pe strada unui oraș anonim, deodată scenele începură să se schimbe fulgerător încălecîndu-se, alungîndu-se, pilotul din carlinga deschisă urmărea cu privirile un avion care cădea răsucindu-se și trăgînd după el o coadă de fum, doi gangsteri țineau sub amenințarea revolverelor un bătrîn, amîndoi scăpau armele, duceau mîinile la piept și se prăbușeau, mumia se ridica amenințător în sarcofagul ei pictat, un zid de călăreți împlătoșați înainta și, aplecate, sulițele lungi tresăreau în ritmul trapului, Tarzan plutea cu mîinile încleștate pe funia de liane, într-un amfiteatru un uriaș bărbos înfrunta cu mîinile goale un ditamai leul, trei ofițeri din legiunea străină se tîrau printre dune și în timp ce imaginile tremurătoare se succed Ilarion înaintează fără să-și

dea seama, ca-n transă se cațără pe movilă, alunecă, picioarele i se afundă în moloz, fata în lungă rochie albă îi întinde un trandafir, iar cînd dă să-l apuce un sălbatec cu fața violent vopsită își încordează arcul.

Ilarion cade pe spate și capul îi izbește firma de tablă bolită pe care scrie, cu litere mari, roșii, CINEMA BUCEGI.

Încă mă întreb dacă

Ajunsesem totuși la limita de rezistență, cînd clopotul din piept începe să bată fără ca sunetele să mai evoce imaginea unei coame de deal pe care, prin nori de praf înroșiți de răsfrîngerile apusului, turma în drum spre sat se profilează idilic, dimpotrivă, din capul locului neliniștitoare, frecvența dangătelor transmite o exasperare sonoră a cărei intensitate, mai întîi simplu gîfîit, atinge repede paroxismul unei apocalips.

Pline de speranță, privirile mi s-au îndreptat spre pereți în căutarea primelor crăpături și mi-am dus instinctiv palmele la urechi ; dar tunetele nu veneau *și* din afară.

Așteptam clipa asta demult. Tot ce mă înconjoară e decrepit, eu însumi, bătrîn posac, seamăn acum cu ce am adunat în ani de scotocire prin poduri pecetluite cu pînze de păianjeni, printre ruinele caselor bombardate și, mai tîrziu, ale celor surpate cu buldozerul pentru a face loc noilor blocuri. Cîntărindu-le gradul de uzură cu scrupulul scenaristului atent la infimele detalii ale recuzitei, cu precizia fizicianului dornic să-și instaleze laboratorul, duceam acasă obiecte găsite (pentru a înlocui treptat cu ele tot ce agonisisem în vremea cînd mai credeam în trăinicie) numai după ce le calculam cu grijă șansele de a se descompune odată cu mine, atunci cînd va fi sosit timpul să evadez.

Existența de sfîrșitul căreia mă apropiam nu fusese cine știe ce, obscură viață de arhivar la o mică societate de transporturi, nici speranțe dar nici ambiții, condici,

mînecuțe negre și praf, beția de sîmbătă seara și meciul de duminecă, sarbede legături cu femei obosite, plictiseala vacanțelor, singurătate prin anotimpuri și ani. Așa am îmbătrînit. Urît. Și totul acum era urît, mult mai urît decît fusese pentru că vedeam cum mă dărăpănez și doctorii spuneau artrită și cataractă și prostată ridicau din umeri. Totul se distruge, spuneau, e incalculabilă forța de distrugere și într-o bună zi am ajuns să mă întreb dacă. Părea o nebunie, dar în timpul războiului văzusem destule case țîșnind spre necunoscut.

Treptat m-am convins. Și în vederea evadării am început să-mi organizez încăperea, atît de șubredă și ea încît nu putea deveni decît o aliată.

De ce rămîne atunci revoltător de calmă, indiferentă ? Cu brațele întinse, chincit pe vine, bătrînul vrăjitor înțepenit sub străvechea husă vărgată afișează stupida inocență a unui fotoliu, iar pe perete spărtura în golul căreia se înscrie peisajul unei alte lumi, poarta care ar trebui să-mi îngăduie evadarea, mai e acoperită, în pervazul aurit, de luciul transparent al unei foi de gheață.

Am fost trădat, scrîșnesc, dar nu, totul se petrece altfel decît am sperat, decorul n-a atins limita rezistenței pentru a se prăbuși odată cu mine îngăduindu-mi trecerea prin poarta de pe perete și propulsarea acolo unde totul poate reîncepe, ba nu, începe altminteri. Vacarmul vine numai din adîncuri. La intervale imperceptibile fiecare celulă a trupului meu plesnește din aproape în aproape declanșînd o singură și nesfîrșită explozie al cărei impact sonor mă proiectează în mijlocul încăperii, unde mă frîng și mă zvîrcolesc știind că n-am încotro fugi. Departe de peisajele devastate de focul fără flăcări lumea trupului meu vești, nu cu ajutorul încăperii voi evada, al puterilor rezultînd din prăbușirea ei în neființă, concomitent cu propriul meu sfîrșit. Iar, cînd înțeleg asta, larma încetează odată cu ultimul spasm care mă alungă din propria-mi piele.

Ca niște cărți de joc țîșnind din mîna unui prestidigitator nevăzut, nenumărați eu curg din mine, imagini bidimensionale în mărime naturală, rigide, și în jurul lor se încheagă curînd un decor, de parcă fiecare ar secreta fotografia din care a fost desprinsă. Acum văd scene

uitate și altele păstrate în memoria, instantanee cu și fără semnificație, succesiune de chipuri încremenite care nu-mi cer socoteală, nici explicații, mulțumite doar să *fie* în spațiul dintr-odată îngust al încăperii, prezențe tăcute prin dreptul cărora trec din nou și din nou nici măcar curios, abia stingherit de etalarea megalomană a vieții pe care mi-o știu cenușie ca banalele bucurii, păcatele meschine, nesuferințele mediocre care i-au colorat spectrul. Dar pînă și neplăcerea e vagă, diluată ca și cum imaginile irumpte din mine și-ar fi însușit cîte o fărîmă din simțirea cu care am fost înzestrat, lăsîndu-mă infirm în ipostaza mea cea mai recentă.

Sigur, evit să mă privesc în chiar toate momentele timpului întepenit. Evit, de pildă, scena din parc. Nu o refuz. Refuzul e o opțiune clară și eu nici de cel mai elementar act deliberat nu mă mai simt în stare. Pe dinaintea imaginilor care-mi restituie un lamentabil trecut umblu ca prin fața tablourilor dintr-o expoziție și, parcă fără să vreau și să știu, peste imaginea parcului privirile mele alunecă pieziș.

După larma de adineauri tăcerea în care nu-mi aud nici pașii pare o binefacere, dar nefirească, mascînd pregătiri suspecte. Încordat, pîndesc semnul vestind ce va urma, ce știu că trebuie să urmeze. Și iată, ca niște protozoare în picătura de apă întinsă pe lamela de sub microscop imaginile se însuflețesc, gesticulează în perimetrul fotografiilor, incapabile să iasă din cadrul lor, din fericire îmi spun fără să știu de ce, uluit de efortul pe care toate îl depun pentru a declara / contesta / convinge, cîtă vreme irosită, dar regretul e din nou palid, mai degrabă constatare, ca și cum scenele timpului pierdut nu m-ar implica sau nu m-ar implica destul pentru a declanșa regrete, deși întreaga mea viață e un regret și tot ce mi-am dorit pînă adineauri a fost s-o părăsesc evadînd.

Oriunde. Nu mai știu unde. Împărțit în imagini, mă întreb dacă și cea de acum, care privește filmele mute derulate pentru ea, își va lua cîndva locul lîngă celelalte, la fel de vie sau la fel de moartă ca și ele.

Acum, cînd în mine s-a făcut liniște, husa vărgată tresare. E numai o părere sau chipurile mele ies din

rolurile ce le-au fost încredințate în spațiul, totodată un timp, al fotografiilor, dezinteresîndu-se de firul întîmplărilor în care au fost prinse ? Toate fac dintr-odată semne identice, toate mă cheamă cu o stăruință a disperării și nu înțeleg de ce s-au întors cu spatele spre ceilalți actori care se poartă ca și cum nimic n-ar tulbura desfășurarea acțiunii în care s-au pomenit implicați. În pervazul aurit de pe perete poarta și-a pierdut luciul de gheață. Încă puțin și, simt, se va deschide. Numai că eu nu mai doresc nimic. Am fost stors, tot ce eram a fost extras și simt doar un gol, o vagă disponibilitate. Sînt numai așteptare.

În tăcerea încăperii, în tăcerea din mine dangătul se face din nou auzit. Dar de data asta lent, ca și cum mi-ar lăsa un ultim răgaz, bang, bang, și imaginile pier.

În parcul cu alei năpădite de frunze bolnave, galbene, roșii, Glafira plînge pe banca de lemn cu picioare de fontă și eu îi repet pentru a nu știu cîta oară că lacrimile ei nu mă impresionează, o spun plin de convingere deși știu cu cîți ani în urmă am făcut-o să plîngă pe banca asta, într-o toamnă umedă cînd, silind-o să sufere, mă răzbunam pentru suferința pe care Dora mi-o pricinuise. Tot ce am spus / spun urmărește să umilească o ipostază a feminității, vulnerabilă pe cît de orgolioasă și de agresivă o cunoscusem prin Dora, iar Glafira plînge cerîndu-mi iertare, rugîndu-mă să-i îngădui să mă iubească, făgăduind să nu mă mai întrebe nimic, deși îi atrag atenția că noapte de noapte am nevoie de o nouă femeie pentru că ea nu-mi ajunge, mă plictisește și, da, mă dezgustă.

Fie-ți milă, șoptește, numai să nu știu, și fața ei udă și roșie e atît de urîțită de lacrimi încît nu-mi vine greu să strig de ce nu, iubește-mă așa cum sînt, nici nu mă mir cînd geme te iubesc, vorbe și lacrimi, rînjetele și lacrimile unei melodrame în care totul e penibil și de prost gust, chiar așa să-i fi vorbit, dar rostesc din nou cuvintele de atunci, apuc brațele cu care Glafira încearcă să mă cuprindă și le smucesc pentru a scăpa de sărutul ei.

Ca atunci sar în picioare și mă depărtez pe aleea pustie, iar după cîțiva pași aleea dispare, totul dispare, co-

pacii și cerul. În urma mea, pe banca de lemn cu picioare de fontă, Glafira plînge. Și, fără să înțeleg cînd și cum, mă pomenesc lîngă ea și-i repet pentru a nu știu cîta oară că lacrimile ei nu mă impresionează
nu mă imp
nu mă i
nu mă
nu
și totodată, bătrîn, la capătul puterilor, mă întreb dacă.

Cu toate că pereții și cupola de pînză a circului se înălțau departe, în spatele lor, vîntul gonea pe cîmpia de la marginea orașului și nu foșnea printre trestii, risipind treptat aburii de pe luciul lacului, decît după ce aducea pînă la ei mirosul familiar de menajerie, ca pentru a-i împiedica să-l uite. Din cînd în cînd căscatul bătrînului leu răsuna ca un tunet înăbușit. Dimineața mai era violetă.

— Dacă m-ai iubit, șopti Ilarion evitînd s-o privească și vorbind mîinilor pe care și le frămînta cu înverșunare, mi-aș da drumul de pe trapez și zburînd, zburînd m-aș tot da peste cap în salturi mortale, aș țîșni sub cupolă ca, nu știu, o flacără, m-aș răsuci o dată și încă o dată și...

— ...ai cădea în plasă, îi tăie vorba Tina cu rîsul aducînd a scîncet prin care parcă-și cerea iertare că rîde.

La sfîrșitul numărului ei, în picioare pe iapa albă, dădea ocol arenei și împărțea bezele cu o seninătate aproape trufașă, dar descălecînd în culise se regăsea lipsită de vîrstă și neajutorată. Obișnuită cu glumele fără perdea și înjurăturile (i se întîmpla și ei să înjure, dar cuvintele cele mai deșănțate deveneau atunci naive sau simple exclamații), cînd i se spunea o răutate, cînd i se vorbea răstit i se înroșeau nu numai obrajii, ci și gîtul și umerii, și clipea des și repede, atît de fragilă dintr-odată că te așteptai să se facă țăndări.

— Aș lucra fără plasă, oftă Ilarion, iar ea se simți năpădită de milă pentru că părul lui blond, mereu ciufulit, îl făcea să pară și mai tînăr decît era.

Ar fi vrut să-i spună te cred și ar fi vrut să-i spună știu ce simți, numai că, dar tocmai asta fiind greu de spus, încurcată, îi puse mîna pe braț și el ridică privirile spre ea cu o speranță a cărei violență o înspăimîntă. Dădu să-și retragă mîna.

— Nu, zise Ilarion acoperind-o cu mîna lui căreia îi simți dureros fierbințeala, stai...

O strîngea prea tare și Tina nu îndrăzni să i-o spună. Își auzea bătăile inimii. Erau singuri pe lume la malul lacului, nimeni n-o putea ajuta, știa că ar fi trebuit să vorbească, să ridice între ei un morman de cuvinte care, fără să-l rănească, să-i spulbere speranța hrănită acum din tăcerea și din contactul fierbinte al mîinilor, dar deși simțea tensiunea dintre ei crescînd, sau tocmai din cauza tensiunii care o împiedica să gîndească, nu găsea în ea nici un cuvînt. Buimăcită, privea tivul de pămînt umed de la picioarele peretului de stuf și toată lumea se concentră pentru ea în două nuanțe, cafeniu și verde, deopotrivă de indiferente.

Ivită de nicăieri, o broască răsări pe petecul de pămînt care-i furase privirile, gușa verde se mișca ritmic, ochii bulbucați se ațînteau asupra Tinei. Era o broască mare, un broscoi își spuse fără să poată ieși din amorțeala în care-și repetă mecanic cuvîntul broscoi, un broscoi, refugiindu-se în silabele tot mai goale de înțeles pînă ce sunetele se transformară într-o incantație năucitoare și ea nu-și mai simți mîna, nici bătăile inimii, și uită că stă pe trunchiul unei sălcii prăbușite. Ilarion rostea în șoaptă cuvinte pătimașe care n-o ajungeau și se contopeau cu fîșîitul trestiilor pentru a alcătui un culcuș sonor în care se cuibări, nici trează și nici adormită. Acum se simțea bine, demult nu se mai simțise atît de bine, împăcată, lipsită de griji, buzele-i schițau un zîmbet, ochii i se închiseseră. Fără să-și dea seama își lăsase capul pe pieptul lui Ilarion. Cînd buzele lui îi atinseră buzele nu tresări și gemu ușor, cu un fel de răsfăț.

Dar în tăcerea subliniată de discretul foşnet al trestiilor broscoiul orăcăi scurt înainte de a se arunca în apă, fără veste aşa cum apăruse. Speriată, Tina sări în picioare.

— Ce-i... ce-a fost ?

Ilarion începu să rîdă.

— Nimic. Un broscoi. Stai jos, iubito, şi încercă s-o apuce din nou de mînă pentru a o trage lîngă el, pe trunchiul salciei.

Un val de sînge învăpăie faţa şi gîtul, pieptul şi umerii Tinei. Pleoapele îi bătură repede cînd îşi feri mîna.

— De ce ? întrebă el nedumerit. Ne şi întoarcem ?

Înspăimîntată de felul firesc în care i se adresase cu vorba pînă atunci nerostită, fata se depărtă de malul lacului. Şi se închise într-o muţenie a neliniştii cît timp străbătură cîmpul cu iarba păscută şi tăcu şi cînd ajunseră lîngă vagoanele dispuse în semicercul încadrînd marele cort ce adăpostea arena, deşi, fericit, Ilarion sporovăia şi glumea fără să-şi dea seama că exuberanţa lui o înspăimîntă, mulţumit şi numai că-i aude din cînd în cînd scîncetul descumpănit pe care îl lua drept felul ei de a rîde.

— Trebuie să mă pregătesc, iubito, îi spuse la despărţire în faţa scăriţei ducînd la uşa vagonului şi, nebăgînd de seamă cum se zgribuleşte, adăugă : Acum, că *ştiu*, am să-ţi dovedesc ce pot. Ai să vezi diseară.

*

Era ultima reprezentaţie la N. şi rămăseseră destule locuri goale pe băncile cu numere albe, aproape şterse de trupurile care se frecaseră de lemnul atît de lustruit încît părea dat cu ceară. Trecuse de ora anunţată pe afişele acum învechite, pe alocuri sfîşiate, dar în ciuda tropăielilor şi aplauzelor care izbucneau la intervale tot mai scurte, neîndurîndu-se să dea semnalul de începere, directorul expedie clovnii în arenă pentru a potoli exploziile de nerăbdare ale publicului.

Răsunară fluierături, apoi rîsetele copiilor. În frac şi cizme roşii, directorul stătea cu ochii pe ceasul dolo-

fan moștenit de la părintele care-i lăsase în grijă și circul.

— N-o mai putem lungi, șopti clovnul muzical Tonino vîrîndu-și prin deschizătura perdelei ce despărțea culisele de arentă nasul-ciupercă în care ardea un bec, după care se întoarse la datorie făcînd să răsune cele două acordeoane prinse de tălpile uriașilor lui bocanci scîlciați.

— Dracu să-i ia, mormăi directorul strecurînd o privire în sala unde cîțiva întîrziați tot mai lăsaseră costul biletelor la casă și-și căutau acum locurile. Apoi, îndesînd ceasul în buzunarul vestei, apucă biciul și poruncind : Dați-i drumul, știu că făcuse tot ce-i stătea în putință pentru a spori modestele încasări ale serii.

Trompetiștii suflară primele măsuri ale marșului. Iar numerele se înșiruiră ca de obicei, poate cu ceva mai puțină însuflețire, era ultimul spectacol și toți se gîndeau la plecare. Iluzionistul Rafael nu găsi în joben decît doi din cei trei iepuri albi pe care trebuia să-i scoată de urechi iar cîinii savanți se încurcară la al patrulea exercițiu, fără însă ca spectatorii să-și dea seama. Tina călări cu grație, dansă pe spinarea iepei albe și împărți bezele.

— Iar acum, celebrii oameni zburători Anton și Ilarion, vesti directorul pocnind din bici.

Împreună cu „prinzătorul" scund și vînjos, Ilarion sări în arenă și amîndoi se cățărară pe frînghiile legate de trapeze. Pantofii, pantalonii, tricourile albe îi făceau să pară spoiți cu var, pînă și trăsăturile feței le dispăreau, estompate de distanță. Înălțarea celor doi era urmărită de public cu destulă indiferență, dar, cum Ilarion anunțase la masa de prînz că renunța la plasă și avea de gînd să prezinte un număr senzațional, trupa înghesuită îndărătul perdelei, mascînd intrarea în arenă, privea prin spațiile laterale și ochiurile anume amenajate în bătrîna catifea roșie. Tulburată, Tina tropăia mărunt lîngă Rafael, care n-avusese răgazul să-și schimbe fracul.

Orchestra cînta liniștitor cîtă vreme cei doi se cățărară și se legănară pe trapeze, apoi tobele răpăiră și tăcură brusc. Ilarion își dăduse drumul în văzduhul are-

nei. iar Anton atîrna acum cu capul în jos, cu brațele spînzurînd, gata să-l prindă. Numai că, răsucindu-se sub cupolă, Ilarion se întoarse la trapezul de pe care se desprinse și, în picioare, oscila acum zîmbitor pe bara de metal.

Rumoarea și aplauzele pornite de pe băncile spectatorilor se stinseră cînd acrobatul se avîntă din nou și cînd, uluit, Anton se legănă încă o dată, pregătit să-l prindă. Dar membrii trupei dăduseră perdeaua în lături și, masați la intrarea în arenă, încremeniseră.

Ilarion trecu pe lîngă Anton, trupul îi descrise o curbă și lunecă dintr-odată cu strania încetineală a deplasării în vis, drept, cu brațele lipite de coapse, plutind de parcă ar fi scăpat de propria lui greutate. Colegii omului zburător nu-și credeau ochilor și tăcerea așternută sub cupola care fremăta ușor răsună scîncetul Tinei, hohot de rîs și hohot de plîns, care păru un semnal.

Ilarion își adună genunchii la piept, se destinse cu o putere care-l făcu să țîșnească printre cele două trapeze și, ca și cum tot ce făcuse n-ar fi fost decît un exercițiu de încălzire, pregătirea marii demonstrații pe care o făgăduise, se dădu de nenumărate ori peste cap lăsîndu-se să cadă pînă aproape de solul arenei, ridică brațele și se înălța în văzduh cu o ușurință ținînd de însușirile unei alte specii decît cea omenească, se culcă în aer ca pe o invizibilă materie densă, ca pe o apă care-l ținea la suprafață, înotă străbătînd de cîteva ori spațiul dintre pereții de pînză, apoi, începînd să dea din mîini, cu trupul întins ca o coardă, descrise mari opturi și totodată se învîrti în jurul propriei sale axe părînd că se înșurubează în nevăzuta substanță care-i îngăduia să sfideze legile naturii.

Publicul urla în picioare, aplauzele nu încetau, dar circarii păliseră. Anton se lăsă să lunece la sol, îngenunche și-și acoperi capul cu brațele.

Iar fantasticul zbor continua. Tot mai neașteptate erau evoluțiile celui care, nemaiavînd nevoie de trapez pentru a se propulsa, se lansă în salturi a căror viteză descreștea pe măsură ce trupul se înălța pentru a rămîne o clipă suspendat înainte de a coborî cu grația reținută

a unei balerine, cu lenta revenire spre pămînt a unei jerbe de artificii. Ilarion pluti pe spate descriind cercuri tot mai largi. Realiză imposibilul. Trupul lui sugera construcții evanescente, desena arabescuri, evoca ogive. În atitudini statuare închipuia compoziții împodobind frontoane nevăzute, mereu altele. Deasupra arenei era pretutindeni, spiriduș inventiv, armonios. În cele din urmă, ca într-un film derulat de-andoaselea, se înălță vertical aterizînd în picioare pe bara trapezului, drept și cu brațele desfăcute într-un triumfător gest de salut.

În clipa următoare dispăru.

Spectatorii care mai priveau legănarea trapezului gol amuțiră brusc, ca și cum o cortină de tăcere ar fi căzut peste arenă. Cei din trupă se ciocneau unii de alții, alergau prin culise căutîndu-l. O femeie începu să strige, publicul se tălăzui spre ieșire, dar Anton rămase în mijlocul arenei, în genunchi. Nu-și dădu seama că Tina nu se afla printre cei ce se învîrteau bezmetic, dar o văzu apoi apropiindu-se de director, clătinîndu-se și vorbind întretăiat.

— Un doctor, strigă omul în frac stacojiu rotindu-se cu biciul în mînă, se află vreun doctor în sală ?

Un bărbat între două vîrste sări cu destulă greutate peste balustrada care înconjura primul rînd de bănci. Urmat de oamenii circului și de o parte din public se lăsă condus de director pînă la vagonul în care, pe un pat îngust, Ilarion se trîntise pe o rînă. Doctorul se aplecă să-l cerceteze.

— Era cardiac ? întrebă. Băiatul ăsta e mort de cel puțin cinci ore.

Ilarion o văzu de departe, strălucitor de albă în bătaia soarelui și inima începu să-i bată atît de tare încît își duse mîna la piept. Pe marea liniștită, Kalypso îl aștepta, spera că de-a lungul multelor luni de singurătate îl aștepta fără să se simtă părăsită, dar dacă, alungă gîndul, îl aștepta sub cerul prietenos pe care, aproape sferic, un pui de nor alb dormea toropit de căldură îl aștepta încrezătoare, la fel de frumoasă ca în amintire Sigur, nu numai cala i se afla acum sub apă, literele numelui nu se mai vedeau pentru că marea depășise bordajul și clipocea probabil pe puntea inferioară, dar asta și voise, planul fusese bun, Kalypso era acolo, pe patul pregătit de el.

Pat nupțial, își spuse în timp ce barcazul înainta în păcănitul ritmic al motorului și, cu mîinile pe roata cîrmei, rîse privind silueta albă care se apropia de-a latul, din ce în ce mai impunătoare. N-avea nevoie s-o vadă de aproape pentru a o recunoaște, era toată în el. După multă vreme, pentru prima dată simțea că respiră.

Doi pescărușI patrulau solemn pe acoperișul comandei, cîțiva delfini țopăiră la pupa și se pierdură în larg. Ce-ar zice Spiru să mă știe aici ? se întrebă în timp ce barcazul pufăia indiferent, iar fericirea clipelor care-l apropiau de răscolitoarea întîlnire nu fu întunecată nici de amintirea singurului om de care se simțise legat, pentru că se dezlegase de toate. Fără să vrea, revăzu fața smolită a tînărului și-și aminti cum stătuseră de vorbă în mica tavernă din Pireu unde comandaseră cîte o porție de kalamaraki, pe lîngă vinul ghiurghiuliu pe

care cîrciumarul cu lungi mustăți pleoștite îl recomandase sărutîndu-și buricele degetelor de la mîna dreaptă și plescăind din buze. Atunci totul abia se terminase și, curios, neliniștit, Spiru izbucni de îndată ce se așezaseră la una dintre mesele acoperite cu pătrate de pînză sîngerie :

— Ce dracu ai căutat acolo ?

Ilarion șovăi o clipă, încă nehotărît dacă să-și deschidă inima, dar pe Spiru aproape că-l adoptase după ce nemții îi uciseseră părinții.

— Bancul pe care trebuia să rămînă, răspunse într-un tîrziu, evitînd totuși privirile tînărului.

— Ai făcut-o dinadins !

Șoapta neîncrezătoare cerea explicații. Erau singuri în mica tavernă cu pereții acoperiți de rogojini bătrîne pe care spînzură, la loc de cinste, pînza întunecată și pătată de muște cu eternul vapor în luptă cu furia valurilor. Ilarion îl văzuse de la intrare și, așezîndu-se, își alesese locul în așa fel încît să-i întoarcă spatele. Fețele de masă roșii nu erau foarte curate. Șuvița de alamă înconjurînd muchia tejghelei nu mai fusese frecată demult și lucea trist, dar Ilarion se surprinse acceptînd aici ceea ce n-ar fi îngăduit la bord.

— Dinadins, repetă Spiru.

Oftînd, Ilarion își îndreptă spre el privirile albastre.

— După Elefteriadis, Kalypso nu mai era în stare să țină marea și compania avea nevoie de un nou cargou, spuse dintr-o suflare, mirat și el de ușurința cu care găsise cuvintele.

— Asigurarea.

— Dar ce credeai ? întrebă Ilarion. Era noapte, cunoșteam bancul și furtuna ne-a deviat exact cu cît aveam nevoie.

Tînărul dădu de cîteva ori din cap. Dar tresări cînd Ilarion mai întrebă cu un glas pe care nu-l recunoscu și care-l făcu să se înfioare :

— Crezi că știa ?

Cine ? ar fi vrut să strige, dar era limpede că Elefteriadis știa. Cîrciumarul sosi atunci cu farfuriile pe care abureau grămăjoarele tentaculelor îmbucătățite și tăiate în pesmet auriu.

— Kalamaraki de două ori, lămîie și pîine. Vinu-i pe masă. Mai doriți ceva ?

— Nu, nu, e bine, spuse repede Spiru.

Și-l fură cu coada ochiului pe Ilarion. Atent, storcea o jumătate de lămîie peste farfuria din fața sa, apoi vîrî furculița în semisfera turtită și apăsă cu putere coaja pentru a-i smulge și ultimele picături. Cîrciumarul se depărtă, trecu îndărătul tejghelei și, așezîndu-se, deschise un ziar.

— Cînd am auzit că ai eșuat, reluă vorba Spiru, nu mi-am crezut urechilor. Oricare altul, dar tu... și mi-am spus că nu-i lucru curat.

Avea gura plină și parcă mesteca și cuvintele, dar ochii-i rămîneau neliniștiți.

— Așa au zis întîi și deștepții de la asigurări, se învioră Ilarion îndeplinind parcă o datorie atunci cînd regăsi, fără voie și fără chef, semnele unei veselii uitate. Pînă la urmă n-au avut încotro și au plătit. Elefteriadis mi-a dat o primă și am cumpărat cu ea un barcaz.

Cîrciumarul învîrti butonul aparatului de radio pe care-l ținea pe tejghea, unul vechi, cu lămpi și cutie de lemn prevăzută cu o ferestruică sub care era prinsă țesătura decolorată acoperind difuzorul. În surdină, sunetele nostalgice ale unei orchestre de buzuki plutiră între pereții întunecați.

— Un barcaz ?... De ce ? Ți-a luat comanda ? se înspăimîntă Spiru.

Rămăsese cu furculița în aer, cu gura deschisă. Liniștit, Ilarion umplu paharele, ciocni, gustă vinul.

— Am plecat eu. E bun, adăugă punînd paharul pe masă, a avut dreptate, și înclină capul arătînd spre cîrciumar.

Spiru încuviință absent. Și, neînțelegîndu-l din nou pe bărbatul din fața lui, bîigui :

— Ai lăsat comanda...

— Parcă pe barcazul meu n-am să fiu tot căpitan, glumi Ilarion, dar expresia feței nu i se potrivea cu vorbele și Spiru se pricepu doar să repete :

— Ai lăsat comanda... Apoi, căutîndu-și cuvintele și negăsindu-le, rosti împiedicat : După ce ai fost în stare... vreau să zic, cu sînge rece...

Aparenta nepăsare a lui Ilarion se spulberă.

— Și ce-ai fi vrut, izbucni aplecîndu-se peste masă, s-o văd la fiare vechi ? Cîrciumarul ridică privirile peste pagina ziarului, Ilarion răsuflă adînc, iar cînd pufni golindu-și plămînii, aerul șuieră printre buze. Pe Kalypso m-am îmbarcat acum douăzeci de ani și mai bine, urmă coborînd glasul. Ca secund. După trei ani eram căpitan. Și de atunci... cu ochii pironiți pe fața tînărului se opri din vorbă, dor Spiru se înfioră din nou simțind că ochii albaștri nu-l mai vedeau. N-am apucat să-i spun, adăugă Ilarion în șoaptă. Dar cred că știa. Sper.

— Cine ? Ce ?

Șoptise și Spiru, încordat ca și cum s-ar fi pregătit să facă față unei primejdii. Ilarion vorbea acum potolit, visător.

— Am ales locul cu grijă, spuse, iar Spiru avu încă o dată impresia că nu i se adresa lui, că-și amintea cu glas tare, glasul care-l mai tulburase pentru că venea de foarte departe și purta în el un amestec deznădăjduit de încrîncenare și duioșie și de încă ceva, care i se păru înspăimîntător, deși n-ar fi putut spune de ce, radioul continua să transmită în surdină un clipocit nostalgic evocînd nesfîrșite întinderi de apă, fundal sonor pe care cuvintele lui Ilarion se depănau ca un recitativ lent, puțin monoton. Un pat de nisip... Nici măcar nu s-a aplecat, doar s-a cuibărit pe salteaua de nisip și i-am slăbit hublourile ca apa să aducă mereu alte straturi de lest. Am citit undeva că lui Alexandru Macedon i-au pregătit o raclă din cristal de stîncă și, după ce l-au întins în raclă, au umplut-o cu miere pentru ca trupul să-i rămînă nevătămat. Dar Alexandru murise. Eu am păstrat-o vie în nisip.

Glasul i se frînse și Ilarion rămase nemișcat, cu fața încremenită și ochi ce nu vedeau pentru că-i ațintise asupra unei siluete albe, imobilizată între imensități albastre. Incapabil să înțeleagă, temîndu-se să pună întrebări, Spiru îi respectă tăcerea. Împărțit între teamă și milă, simți nevoia să rostească o vorbă de îmbărbătare, n-o găsi, atunci întinse stîngaci brațul și strînse mîna lui Ilarion, lăsată moale pe fața de masă de culoarea sîn-

gelui. Iar celălalt se întoarse în încăperea cu rogojini pe pereți. La radio se transmiteau acum știrile. Le ascultară amîndoi în tăcere, apoi Ilarion îl chemă pe cîrciumar, plăti și, în fața tavernei, orbiți de lumină, se despărțiră.

...Barcazul ajunsese acum destul de aproape pentru ca să-i poată opri motorul. Cum Kalypso se scufundase mult, nu-i fu greu să arunce parîma în jurul uneia dintre babalele de pe puntea inundată, dar amarînd mica ambarcație cu care venise își dădu seama că-i tremură mîinile.

Nici un semn. Și atîta tăcere.

De aceea, poate, cînd peste o clipă se pomeni la bord i se păru că totul se petrecuse prea repede și prea ușor, în neașteptata indiferență a albei Kalypso. Lunile cît alergase de colo colo străduindu-se să rezolve nenumărate probleme, să adoarmă bănuieli, să-și joace rolul de pașnic căpitan de barcaz, lunile în care luptase pentru atingerea visului, desfășurat în singurătatea nopților ca un brocart de preț destăinuind la fiecare cercetare noi frumusețí ale lucrăturii, se reduseseră la saltul infim de pe o punte pe alta, aproape un pas. Și certitudinea faptului că pasul însemna trecerea dintr-o lume într-alta era pusă la îndoială de banalitatea gestului, ridicol și dezamăgitor în raport cu gravitatea semnificației pe care i-o atribuia.

Dar cîtă tăcere.

Mai apoi, cînd cu picioarele în apa ce-i ajungea pînă la glezne se opri pe punte, un nou simțămînt se insinuă în el alternînd bucuria întîlnirii și împiedicîndu-l să se regăsească, de parcă n-ar fi ajuns în sfîrșit acolo unde dorise. Privirile îi alergau peste suprastructura albă, punțile, cabina, coșul, troliul, și ea părea neschimbată și totodată altfel, ca și cum ar fi pierdut ceva din aerul atît de familiar, nu știa ce, diferența era insesizabilă și-și dădea totuși seama de infima schimbare. Ce s-a întîmplat ? întrebă cu glas tare, iar răspunsul i se impuse de îndată ce-și auzi cuvintele.

Puntea nu i se legăna sub tălpi.

Cabina, coșul, troliul nu se balansau, deși chiar în apele închise ale danelor urmau neîncetata clătinare a mării.

O sudoare înghețată îi lipi cămașa de șira spinării cînd se năpusti spre scara ducînd la comandă. Urcînd val-vîrtej treptele cu margini întărite de benzi metalice care nu mai străluceau, o amintire pîlpîi în mintea lui, dar n-avu timpul s-o aducă în planul conștiinței. Deschise ușa.

Cabina era pustie.

Strigă, și strigătul i se izbi de ferestrele găinățate de peșcărușî, țîșni pe ușa deschisă, alergă pe punțile pustii, apoi mai departe de mișcătoarele întinderi ale apelor jucînd cioburi de soare.

Dar Ilarion nu le vedea. În el era frig și întuneric. Închizînd ochii, se prăbuși pe vechiul scaun fixat în dușumea.

În bezna pleoapelor lăsate revăzu atunci fantoma care-i bîntuise visele, alba siluetă pe care sperase s-o păstreze pentru el. Pletele negre îi fluturau ca în noaptea furtunii, cînd alerga pe punțile bătute de valuri și vînt și el nu izbutise să-i spună ce avea de gînd să facă, iar privirile îi erau grele de tristețe și reproș. Ea își duse arătătorul la buze și Ilarion se întrebă dacă-i cerea să tacă sau îi trimitea un ultim sărut.

— Cum ai putut să te îndoiești ? o întrebă paralizat de dragoste și remușcare. Am făcut tot ce mi-a stat în puteri...

Și în vreme ce Kalypso se depărta afundîndu-se, tot mai mărunță, în bezna pleoapelor, înțelese că, îmbălsămînd-o în nisipul patului pe care cu atîta grijă i-l pregătise, o ucisese cu mîna lui. Poate că trupul i se odihnea acum sub munții de nisip ce țintuiau pentru totdeauna cargoul, pe locul ales de el, dar Kalypso nu-i îngăduia s-o vadă altfel decît în picioare, cu pletele fluturînd.

Atunci auzi bufniturile care nu erau bătăile inimii lui și-și dădu seama că, nerăbdătoare, marea izbea de epavă micul barcaz cu care venise.

N-aș fi crezut, își spuse Ilarion închizînd ochii și oftînd cînd în dreptul ferestrei se lăsă pe spate în fotoliu cu sentimentul rotund al împăcării, așa-l simți, rotund, nici în el și nici între el și lume nu rămîneau interstiții în care dureri sau regrete să-și poată strecura colțurile, sub foița botită a pleoapelor soarele ardea îmblînzit, iar faptul că dispozitivele trupului uzat mai erau în stare să reducă imensa vatră incandescentă a unui sistem planetar la dimensiunea nasturelui de aur întipărit pe retină i se păru uimitor și propulsă în el un val de recunoștință lipsit de adresă, cît e de bine, n-aș fi crezut că mă pot mulțumi cu atît, dar rotirea antebrațului și palma ridicată cu degetele tremurînd imperceptibil nu exprimau numai nedumerire, înglobau însuși miracolul existenței, pentru că, iată.

Razele alcătuiau un cocon fierbinte în care se simțea îndemnat la nemișcare, ca și cum aș fi prins într-o baie de miere. Triumf al vieții vegetative. Dar nu regreta absența furtunilor intelectuale pe care cîndva le stîrnise, nici junglele sau deșerturile în care mari iubiri îl azvîrliseră. Toate rămăseseră pe celălalt mal al vieții, unde mișcarea deplasa liniile, pe cînd el se ridicase la prețuirea eternității în imaginile ei trecătoare și încerca să li se adapteze, mîini ale frunzelor, aripile musculiței, ropotul ploii, sticlirea luceafărului. Uneori izbutea și se simțea frunză sau aripă, ploaie sau luceafăr. Alteori, închizînd ochii așa cum îi închisese acum, devenea însăși eternitatea.

Dar o eternitate care se gîndea pe sine, Ilarion nu era atît de naiv încît să uite asta şi, dacă se simţea recunoscător, recunoştinţa provenea tocmai din faptul că i se îngăduia *trăirea* eternităţii, utilizarea stropului de viaţă care-i rămăsese pentru perceperea precarului echilibru tradus prin calmul ce ţinea de miracol. Eternitatea înfăţişîndu-i-se sub forma unei absenţe, un nimic rezultat din echilibrul contrariilor, resimţea încremenirea ca pe o stare ideală cînd încetau ghiorăiala şi şuierul învechitelor măruntaie obişnuite de la o vreme să împungă, să roadă sau să-şi întrerupă neaşteptat lucrarea pentru a naşte cu sălbatecă inventivitate noi şi noi chinuri. Cunosc fericirea, îşi spuse, abia acum o cunosc, şi descoperirea faptului că fericirea era o absenţă îl făcu să zîmbească, altădată, mai mult ca sigur, ar fi pus-o pe seama unui exces.

Ceva tresări în spaţiul interior care, lipsit de repere, nu cunoştea perspectiva şi Ilarion simţi o vagă nelinişte. Ar fi putut deschide ochii, dar nu se îndura să se întoarcă între pereţii albi ai camerei de spital, cu cele două paturi albe, al doilea ocupat de bărbatul înspăimîntător de slab care zăcea pe spate cu ochii deschişi, zi şi noapte deschişi, fixînd acelaşi punct din tavan. Nu vede şi nu aude, spusese doctorul, iar Ilarion se întrebase ce film se derula în mintea cuiva definitiv despărţit de toate şi aflat poate mai aproape decît el de adevărata eternitate, cea lipsită de conştiinţă şi care deci nu se gîndeşte pe sine. Dar în mintea bărbatului cu ochi mereu deschişi nu se mai derula atunci nici un film.

O nouă tresărire, ca şi cum un aluat în clocot ar fi răbufnit. Din pricina nasturelui solar totul părea fastuos întomnat, pînă şi neliniştea se drapa în strălucirea bizantină a unor brocarturi aurite şi vişinii, dar Ilarion simţii căderea în temporal. Înfiorarea unei prezenţe străbătea spaţiul impasibil pe care se obişnuise să-l asimileze cu eternitatea şi, în ciuda feeriei la care nu rămînea insensibil, neliniştea i se nuanţă cu o spaimă încă incertă, lipsită de obiect dar discernabilă, o aprehensiune.

Totul se precipită apoi. Modestul aluat bulbucind deveni un sol muncit de fantastice puteri, convulsie, apariţie de cocoaşe flasce, succesiune de clătinări, răstunări

și iar tumefieri ale substanței opaline. Un vulcan explodă și Ilarion urmări fascinat cavalerii în armuri incandescente țîșnind pe gura vulcanului pentru a se grupa în șiruri paralele și a face față monștrilor cu trei, cu șase, cu nouă picioare și trupuri filiforme, sferice, aberante. Prelingîndu-se din cocoașele ce crăpau, agitau vindicativ trompe, coarne, brațe și cozi, erau vineți, galbeni sau verzi și pe trupurile lor diforme culorile se înghesuiau în pete. Din pricina platoșelor și armelor incandescente ale cavalerilor caii păreau că poartă făpturi de jar ce despicau drumuri scrumite prin colcăiala monștrilor, dar pe măsură ce înaintau, călărețiii își pierdeau strălucirea, se întunecau și, pînă la urmă, chirciți, căzeau de pe cai și piereau sub vînzoleala neobosită a jivinelor. Ilarion nu auzea larma bătăliei, dar nările-i erau asaltate de efluvii pestilențiale.

Pierd eternitatea, își spuse, dar nu deschise ochii.

În camera albă doar bărbatul care nu vedea rămase cu ochii deschiși.

Am văzut cerul întunecîndu-se, cu o clipă înainte mai fusese senin și pescărușii planau ca de obicei, totul de altfel era ca de obicei, marea și nisipul și stîncile joase, dar cerul s-a întunecat de parcă în aparatul de proiecție al lumii s-ar fi schimbat diapozitivul înfățișînd aceeași porțiune de plajă surprinsă acum după apusul soarelui, soarele dispăruse deși adineauri încă, în ciuda pleoapelor lăsate, exploziile lui de aur lichid mi se întipăriseră pe retină, un nor ? m-am întrebat dar vîntul începuse să spulbere nisipul și frigul instalat deodată necompensînd arsura miilor de șfichiuri care-mi înroșeau pielea am început să mă îmbrac împreună cu cei aflați, ca și mine, la malul mării.

Fetele cărora abia le admirasem trupurile se împleticeau țipînd și nu izbuteau să-și adune lucrurile, pletele li se zvîrcoleau sau, acoperindu-le fețele, le transformau în viziuni de coșmar. Speriat de furtuna dezlănțuită din senin, băiețelul vecinilor țîșni dintre ai lui și o luă la fugă plîngînd, se împiedică și nisipul îl acoperi de parcă cineva ar fi zvîrlit peste el o pătură. Părinții se repeziră să-l smulgă de sub stratul care vibra schimbîndu-și forma cu o repeziciune evocînd tatonările haotice ale unei făpturi oarbe. Cu mîini scurmînd febril apucară de brațe copilul și-l ridicară, urla înecîndu-se și se zbătea și ei întîrziau să se îmbrace pierzînd iremediabil clipele, vedeam scena cu coada ochiului și peste mugetele mării auzeam țipetele pescărușilor incapabili să țină piept vîntului care smulgea acum țărușii corturilor întinse pe nisip, pînzele se prefăcuseră în sinistre zmeie și-i izbeau

cu spetezele pe cei ce se învălmășeau pe plajă, se înfășurau în jurul lor și-i orbeau, le interziceau să se miște, îi trînteau oferind nisipului simple trupuri pe care se grăbea să le înghită.

Ca într-un film derulat cu viteză dementă secvențele se încălecau. Rotind felii colorate, mingile săreau (goneau) cădeau și țîșneau din nou spre înălțimi tulburi, se izbeau în văzduh de pescărușii amețiți, pe plajă de oameni neajutorați și, pînă la urmă, plutind peste malul de pămînt ripsat ce străjuia plaja, se grăbeau să ducă pînă cine știe unde mesajul solar al veseliei lor inconștiente, în timp ce lumea solară agoniza și la doi pași de mine un bărbat scund, chel, dădea din mîini și vocifera, vîntul smulgea cuvintele pe care mi le adresa și împroșca poate cu ele perechea în vîrstă pe care o știam de ani de zile, erau amîndoi înalți și zvelți și sub pielea uscată și subțiată mușchii le rămăseseră netezi, părul alb contrasta cu trupurile bronzate, an de an îi regăseam singuri pe plajă și-i părăseam acolo, tot singuri, la sfîrșitul vacanței, se spunea că ar fi biologi dar nimeni nu-i cunoștea pentru că nu vorbeau cu nimeni, măcar că singurătatea nu le era orgolioasă, nici disprețuitoare, dimpotrivă, îi salutam, răspundeau zîmbind și nimic n-ar fi fost mai firesc decît să intru în vorbă, n-am făcut-o, nimeni n-o făcuse, cred, și poate că asupra lor se năpusteau acum cuvintele chelului de lîngă mine (îi vedeam fața chinuită și mișcarea buzelor), pentru că amîndoi îl priveau cu îngrijorată nedumerire în vreme ce făceau eforturi să se îmbrace luptînd cu rafalele vîntului care, după paie și crenguțe uscate, smulgea acum de pe nisip și scoicile pe care le proiecta cu o putere ce le preschimba în arme, mi-am dat seama de asta pe pielea mea cînd am simțit o arsură între omoplați și, ducînd mîna la locul dureros, mi-am văzut degetele însîngerate.

Omul de lîngă mine blestema, se ruga sau cerea ajutor, dar nu mai era decît un element de recuzită pe scena apocaliptică a plajei, nu-l înțelegeam și nu-i puteam acorda nici măcar atenție : o concentrasem toată asupra pantalonilor mei de doc și a cămășii roșii, atît de decolorată de soare și apă încît luase nuanțe albăstrui și tonuri de sangvină subtil încețoșate pînă la limita unde

părcau trandafirii. Cindva fusesem mîndru de culoarea nesperată, proclamînd vechea mea relație cu marea, dar odată cu plaja care invadase văzduhul, făcînd aerul dens și zgrunțuros (ca să pot respira mi-am fixat pe față costumul de baie ud), se răzvrăteau acum zbătîndu-se, lovindu-se, lovind și încercînd să-mi scape din mîini în neașteptate tentative de a revendica demnitatea inițiativei.

Mînecile se refuzau brațelor, picioarele nu-mi puteau pătrunde în cracii pantalonilor îngustați sau atîrnînd neînchipuit de greu. De îndată însă ce, istovite, mîinile mele încetau să tragă de ei, fluturau brusc pentru a încerca să evadeze și să se alăture, în haosul văzduhului, mingilor colorate și corturilor devenite zmeie. Vijelia înțepa vacarmul, șuierăturile vîntului și țiuitul nisipului însoțeau țipetele oamenilor și scîrțîitul pescărușilor, iar contrabașii mării vuiau atît de profund încît îmi simțeam osul frunții vibrînd.

Nu știu cum am reușit să mă îmbrac. Începuseră să zboare și primele pietre, da, bucățelele dure și dumnezeește lustruite pe care le adunam cîndva și le ungeam cu cremă pentru a le păstra culorile deveniseră proiectile, așa cum cochiliile sparte ale midiilor își prefăcuseră marginile în tăișuri. Omul de lîngă mine, care nu încetase să strige neauzit, fără a se clinti totuși, ciudat, de pe locul lui, încremeni deodată cu ambele brațe întinse și ușor îndoite din coate. Sîngele îi curgea pe obraz și el nu făcea nimic, nu schița un gest, o imensă stupoare îi crispase trăsăturile. I-am arătat prin semne că trebuie să-și părăsească locul pentru a-și căuta un adăpost, dar a rămas în bătaia vîntului, biciuit de nisip, izbit de pietre sfîrtecat de bricele scoicilor.

— Mișcă-te, am strigat înfășurîndu-mi capul în prosop și îndreptîndu-mă în cele din urmă spre el, apoi l-am împins cu umărul, mîinile mi-erau încleștate pe capetele prosopului, și el s-a clătinat fără să mă privească.

Amestecat cu sîngele, nisipul începea să-i alcătuiască o mască pe fața rigidă, cu gura deschisă.

Nisipul îi intra în gură.

Îi mitralia ochii.

Am scos un urlet, apoi mi-am auzit dinții clănțănind. Mînat de vînt am alergat împleticit spre faleza sfredelită de cuiburile lăstunilor în care, amețiți, cei mai mulți nu mai nimereau. Săgetau bezmetic prin fața malului de pămînt pînă cînd o rafală mai puternică îi repezea în peretele cafeniu, la poalele căruia se prăbușeau și dispăreau sub stratul tot mai gros de nisip. Aflate în bătaia vîntului, cuiburile, de altfel, le fuseseră probabil astupate, mi-am spus, și gîtul mi s-a încleștat din nou pentru urlet și am văzut nisipul invadînd gura omului care încercase zadarnic să-mi comunice ultimele lui gînduri sau ultima lui disperare și rămăsese pironit la malul mării, și i-am văzut ochii orbi.

— Nu vă opriți, striga un bărbat în care l-am recunoscut pe presupusul biolog, nu vă opriți ! apoi, alături de calma lui însoțitoare, începu să urce poteca ce ducea spre sat.

Ca și cum efortul făcut pentru a ajunge acolo i-ar fi stors de puteri, ca și cum nu și-ar fi dat seama că nu se aflau încă la adăpost, cei ce izbutiseră să părăsesc plaja șovăiau în fața falezei. Erau cu toții desfigurați de spaimă, murdari și buimăciți și m-am întrebat cîți dintre ei lăsaseră în urmă ființe cu gura plină de nisip, cu ochii deschiși, mitraliați de infimele alice ale siliciului.

Cerul era negru. Ne mai puteam vedea doar mulțumită luminii spectrale pe care o emana marea, o fosforescență pîlpîitoare. Tocmai îmi dăduse prin minte că vibrația verzuie se datora oscilațiilor neîntrerupte ale valurilor, licărul crescînd și descrescînd în ritmul răsuflării lichide căreia îi auzeam huietul, cînd cineva a strigat :

— Marea... fugiți ! și am apucat să aud zgomotul năruirii frontului de zgîrîie-nori translucizi înălțat într-o clipă și să văd asaltul muntelui de apă cucerind plaja într-o fantastică revărsare fosforescentă ale cărei ultime tentacule se apropiau de noi.

După care n-a mai fost decît panica.

Febril, ne cățăram pe poteca șerpuitoare și pe lîngă ea, ne împiedicam tîrîndu-ne de-a bușelea călcam unii peste alții sau ne întindeam cîte o mînă de ajutor și vîntul nu înceta să ne mîne din spate și nisipul ne biciuia

și vacarmul părea însuși spațiul pe care ne chinuiam să-l străbatem, un spațiu al violenței și haosului. În urma noastră marea înainta în salturi tot mai lungi și bănuiam că în puțină vreme va începe să bată malul pe care-l suiam. M-am împiedicat de un trup căzut, cred că era o femeie. Un colț al cearceafului de plajă în care se înfășurase ca într-un giulgiu se zbătea în vînt.

— Scoală, am strigat sau mi s-a părut că strig, urletele vîntului erau atît de sălbatece încît nu știam dacă silabele răsunau în mine sau izbuteau să străpungă vacarmul, am încercat să trag de brațul pe care-l simțeam sub cearceaf, dar, revelator de greu, trupul nu s-a clintit.

Cineva m-a împins din spate. Dacă n-aș fi înaintat aș fi fost călcat în picioare, nimeni nu mai avea puterea să se abată din drum. Clătinîndu-mă, am trecut peste trupul căzut și, după cîțiva pași, izbit de furia reînoită a rafalelor, ajunsesem pe cîmpul cu iarbă săracă pe care nu creșteau decît scaieți cu țepoase flori violete și tufe de imortele. Acum picioarele mi se afundau în nisipul adus de vînt. Pînă la primele case mai erau cîteva sute de metri, dar nu se vedea nici o lumină. Ferindu-mi ochii cu palmele am întors capul pentru o fracțiune de secundă, mai mult nu puteam rezista violenței abrazive a jeturilor de nisip, și imaginea mării mi-a apărut atît de înspăimîntătoare încît am început să alerg spre sat.

Frîntura de clipă îmi îngăduise se înregistrez nemărginirea cu munți clătinători de apă fosforescentă. Plaja dispăruse. În larg munții lichizi se înălțau cu mult peste buza malului și numai faptul că se năruiau în dreptul stîncilor îi împiedica deocamdată să năvălească asupra uscatului. Dar ceea ce m-a făcut să gonesc spre sat cu toate puterile a fost făptura pe care o zărisem șezînd pe cel mai înalt munte de apă, legănîndu-se pe imensul jilț al muntelui de apă, spun făptura și mă cutremur amintindu-mi trupul inform, umflat, cu pîntec proeminent și cap minuscul, brațele, cel puțin patru, care se agitau necoordonat dar arătau mereu și mereu spre mine, n-am putut vedea dacă se sfîrșeau în mîini și degete, deși unul dintre brațe învîrtea un obiect alungit, mă tem să spun un trident, în scurtul răgaz cît am privit spre

mare am reținut destule amănute pentru a nu trebui să mai născocesc, firește, putea fi un trident și aveam atunci de-a face cu o teribilă mutație, dar ceea ce pe moment m-a înspăimîntat mai mult a fost goliciunea făpturii, pielea ei afișînd roșul tragic al anumitor alge, al cercurilor roșii din jurul ochilor unor pești monstruoși, un roșu agresiv a cărui aură sîngerie se transmitea apei fosforescente, așa cum apa împrumuta homunculului sclipiri verzui, șopîrle fluide lunecîndu-i pe pielea lucioasă.

În clipa cînd l-am văzut se răsturna pe spate și picioarele i-au bătut de cîteva ori în gol și cele patru brațe s-au rotit în efortul de a reașeza trupul în uriașul jilț de apă, era grotesc și scîrnav, dar înspăimîntător mai presus de toate, ca un imens vierme cu brațe.

Pe cîmpul invadat de nisip am început să fug, deși cred că goana era o iluzie, cheltuiam o energie cu ajutorul căreia aș fi alergat altădată și îmi închipuiam de aceea că alergam și atunci, cu toate că, mai probabil, la capătul puterilor, mă tîram doar și horcăiam izbutind să inhalez o infimă cantitate de aer, mă tîram și siluete lamentabile se clătinau lîngă mine silind să ajungă la adăpostul caselor întunecate cărora le ghiceam formele în sepulcrala lumină emanată de mare. Deasupra satului cerul era negru și mi-am amintit înfiorat că nu putea fi mai tîrziu de ora 11 dimineața.

În fața primului gard de scînduri se înălțase o dună de nisip în care picioarele mi se afundau, dar am trecut peste ea pentru a regăsi în curte o ușoară denivelare după care duna continua proptindu-se în peretele casei și ajungînd pînă în dreptul acoperișului, unde se învîrtejeau trîmbe șuierătoare. Olanele clănțăneau. Cîte una se desprindea și începea să joace peste celelalte pînă se prăbușea neauzit în pătura de nisip.

Am căutat cu privirea salcîmul din mijlocul curții, sub coroana lui ne strînsesem în serile atîtor veri, îi luase însă locul o imensă cocoașă întunecată a cărei formă perfectă trăda arhitectura nisipului. Prietenul verilor calme urma să se mumifice ca un faraon în inima piramidei.

— O să murim, spuse cineva lîngă mine și i-am auzit cuvintele, deși abia le șoptise.

— Încă nu, am răspuns, fără s-o recunosc în mogîldeața înfofolită pe una dintre fetele care-și instalaseră cortul lîngă cortul meu, cu secole în urmă, pe o plajă devenită amintire.

— Eu mor acum, aici.

Am simțit-o gata să se prăbușească pe panta dunei mereu asaltată de valuri de nisip și am întins brațele. Cearceaful mi-a scăpat din mîini. Pulsînd ca o mare meduză fantomatică s-a năpustit peste culmea acoperișului. Cu mii de guri infinitezimale, nisipul m-a mușcat de ceafă, de urechi, de pielea capului. Îmi supraapreciasem puterile. Ne-am rostogolit amîndoi pe pantă, dar am ajuns în curte și nu dincolo de gard.

— Inutil, a spus din nou. Lasă-mă.

Și aș fi părăsit-o, poate, dacă nu mi-ar fi cerut s-o fac. Nu-l părăsisem la malul mării pe cel ce se străduise să-mi spună ceva, căruia nisipul îi astupase gura și-i arsese ochii? Dar nu mai aveam puterea să replic.

I-am înconjurat trupul cu brațele și am tras-o după mine, bălăbănindu-mă mereu să cad și necăzînd, ca și cum greutatea la care mă înhămasem ar fi fost totuși pe măsura forțelor de care mai dispuneam. A durat probabil mult pînă am ocolit casa, timpul se scurgea după alte legi sau încremenise, oricum nu mai eram în stare să evaluez durata, mult pînă ne-am tîrît de-a lungul pridvorului spre care dădeau ușile și ferestrele celor cîteva încăperi, dar ușile și ferestrele erau pe trei sferturi astupate de nisip și nu puteau fi deschise, așa că ne-am oprit pe latura dinspre șosea, unde vîntul nu mai ajungea decît prin vîrtejurile ce scăpau de după colțurile casei și unde pătrunserăm într-o oază.

Trimbele se învolburau peste capetele noastre. În sticlirea verzuie pe care șuvoaiele lor o antrenau vedeam pe șosea fragmentele, încă neînghițite de nisip, ale unor mașini răsturnate. O dună acoperea gardul și fațada casei de peste drum, luminile erau peste tot stinse, nu se zărea țipenie și văzduhul colcăia de șerpi de nisip, țiuind, șuierînd, dar, rezemat cu spatele de peretele casei alături de cea pe care o tîrîsem după mine, inert, cu brațele căzute, îmi trăgeam sufletul fără să simt nevoia să pun întrebări, nici măcar să gîndesc. Vîscoasă, oboseala mi

se scurgea prin vîrfurile degetelor, prin tălpi, făcînd loc unei moleşeli stupide, indiferente, aproape plăcute. Îmi smulsesem de pe faţă costumul de baie scorţos, prin care aerul abia mai trecea. Vînătăile şi zgîrieturile mă dureau vag, ca atunci cînd efectele unui analgezic încep să slăbească, trupul nu-mi reintrase în posesia simţurilor, creierul buimăcit era încă incapabil să distileze altceva decît limitata satisfacţie a fiinţei dintr-odată apărată de formele cele mai violente ale agresiunii.

— Şi acum ?

Am întors capul încercînd să deslușesc faţa celei ce nu se mulţumea cu clipele de răgaz de care aveam parte şi am recunoscut-o în sfîrşit pe una dintre cele trei fete, sosite de cîteva zile pe plajă, cea mai tăcută dintre ele. Îi urmărisem graţia calmă contrastînd cu exuberanţa prietenelor ei care vorbeau şi rîdeau fără încetare. Mi se păruse tristă şi-mi explicasem vivacitatea celorlalte prin dorinţa de a o face să uite ceva, o moarte sau o despărţire, la vîrsta ei mai degrabă o despărţire, îmi zisesem. Avea pielea neobişnuit de albă. Părul negru, lung îi acoperea spatele. Stătea mai tot timpul sub cort. Şi o surprinsesem o singură dată rîzînd şi atunci mi se păruse că nu mai era ea.

— Odihneşte-te. E greu să faci planuri.

N-am întrebat de soarta prietenelor cu care venise să-şi petreacă vacanţa, era o întrebare primejdioasă. Ca şi cum mi-ar fi citit gîndurile a spus cu un glas tremurător, care răsună neaşteptat de clar în oaza menajată de peretele orb :

— Au rămas acolo, amîndouă. Una chiar pe plajă. Am trecut pe lîngă ea. A doua pe potecă. Şi pe lîngă ea am trecut.

— Nu puteai face nimic.

— Nu ?

— Nu. Încetează. Şi deşi nu-mi aminteam faţa celui căruia nu-i puteam înţelege ultimele cuvinte i-am revăzut gura deschisă în care intra nisipul şi ochii mitraliaţi de nisip, am revăzut trupul femeii peste care flutura un colţ de cearceaf şi am simţit o undă de uşurare la gîndul că nu erau decît doi necunoscuţi, în timp ce

fata părăsise două prietene. Apoi mi s-a făcut silă de mine și m-am răstit : Ce-ai fi putut face ?

Nu mă așteptam la răspunsul scurt, plin de o indiferență posacă :

— Să mor.

Fără emfază, cuvintele bătrînului Corneille. Ființa de lîngă mine le redescoperise la capătul calvarului, în pustiul din ea.

— Dar nu m-ai lăsat, a continuat, atunci cînd totul ar fi fost atît de ușor. De ce ?

— Pentru că n-ai făcut-o la timp, acolo, pe plajă. Sau pe potecă. Înțelegi ? Gestul devenise inutil.

Strigam fără rușine, voiam să fiu rău, era ușor și cred că izbutisem. Dar m-a surprins din nou printr-un singur cuvînt rostit cu voce joasă, lipsită de timbru :

— Știu.

Era în el disperarea faptului ireversibil. Fata cîntărise totul și se condamnase definitiv. Vorbele nu mai puteau schimba nimic, nu murise util și o împiedicasem să moară inutil.

Am tăcut amîndoi.

Era tot mai frig.

Nisipul. Vîntul.

Atunci cînd gîndurile, tot felul de gînduri pentru o vreme amorțite au început să-mi dea tîrcoale, am întrebat :

— Cum te cheamă ?

— Dana.

În clipa aceea pămîntul ne-a zvîcnit sub tălpi și am auzit o bufnitură urmată de ecouri în lanț. Mugetul mării răsuna acum cu o nouă putere, implacabil, triumfător.

— Malul ? a întrebat fără să ridice glasul.

— S-a prăbușit. Marea se apropie.

Nu mai puteam rămîne în adăpostul iluzoriu. Am încercat să reconstitui în minte topografia satului, dincolo de șosea mai erau cîteva case îndărătul cărora se ridica un gorgan, apoi urma cîmpia.

— Vino, am spus așteptîndu-mă să se închidă în cercul îndărătnic din care o mai smulsesem, dar s-a dezlipit de peretele casei și și-a vîrît capul între umeri pregătindu-se să întîmpine șocul rafalelor.

Am făcut cîțiva pași spre stînga pentru a regăsi panta de nisip, apoi am urcat-o trecînd peste gard, am coborît în șosea și iar am urcat, în dreptul gardului de peste drum, duna acoperind o mașină răsturnată pieziș căreia i se mai vedeau doar roțile, două dintre ele se învîrteau în bătaia vîntului. După clipele de răgaz de care avusesem parte suportam parcă mai greu violența vîrtejurilor de nisip. Ținîndu-ne de mînă orbecăiam, ne împiedicam de trunchiurile copacilor răsturnați, ne sprijineam unul de celălalt, cădeam și din nou, împleticindu-ne, porneam fără să schimbăm vreun cuvînt. La un moment dat sub stratul de nisip am călcat peste ceva moale și totodată consistent, nu știu dacă era într-adevăr un trup, așa cum mi s-a părut, dar am făcut un salt și m-am prăbușit, trăgînd-o și pe Dana după mine. Eram numai spaimă și milă și oroare, nu-mi puteam stăpîni tremurul, nisipul îmi scîrțiia dureros între dinți.

Dana m-a ajutat să mă ridic și am făcut un popas la adăpostul casei, atît de asemănătoare celei de lîngă peretele căreia plecasem încît am fi putut crede că visasem traversarea șoselei și tot ce urmase sau că ne învîrtisem pentru a ne întoarce de unde pornisem. Ca și acolo, ușile și ferestrele erau blocate cu rampe de nisip. Am urcat totuși cîteva asemenea rampe și am bătut în porțiunile rămase neacoperite, poate doream pur și simplu să auzim un glas și să ne convingem că nu rămăsesem singuri, dar nimeni nu ne-a răspuns sau n-am auzit răspunsul celor dinăuntru.

După popasuri identice în dreptul unor pereți ce ne fereau de furia vijeliei am ajuns la ultima casă, dincolo de care, mai întunecată decît văzduhul întunecat, se profila silueta gorganului.

— Și mai departe ? a întrebat Dana subînțelegînd că zbuciumul nostru era inutil și că nu mă urmase decît pentru a-mi demonstra asta.

Am ridicat din umeri. S-a urnit din nou fără să protesteze, dar știam că mă urmează cu indiferența pe care ți-o dă pierderea ultimei speranțe.

Ajunsă în dreptul gorganului, a dat să-l ocolească. Am tras-a după mine și am început să urcăm. Pe la ju-

mătatea drumului nu m-am putut stăpîni și, ferindu-mi fața cu mîinile, așa cum mai făcusem, am aruncat o privire îndărăt, spre mare.

Cred că izbutise să înghită jumătate din cîmpul sterp care o despărțea de sat. Valurile fosforescente se zbuciumau atît de aproape încît monstrul care se legăna pe culmea celui mai înalt val părea gata să sară pe uscat. Ca atunci cînd îl zărisem pentru prima oară și asemenea căpeteniei unei hoarde își rotea brațele, mai curînd tentaculele, într-o continuă mișcare întreruptă doar pentru o clipă, atît cît să indice uscatul. Lucioasă, goliciunea lui roșie era obscenă.

Frîntă de mijloc, Dana icni lîngă mine.

— Nu trebuia să te uiți, am spus.

Cînd s-a liniștit i-am cuprins umerii cu brațul și am coborît, ocolind gorganul. Nu mă așteptam să descopăr două siluete ocupînd una dintre vanele de piatră. Dana a avut o instinctivă mișcare de dare îndărăt și s-a lipit de mine.

— N-ai mai fost aici ?

— Nu. Ce... ?

— Un mormînt. Dublu. Vechi. Elenistic, parcă. Mi-am spus că ne-ar putea adăposti.

Cîte cuvinte. Dana mi-a aruncat o privire scurtă.

— Un mormînt. Te-ai gîndit bine.

— Lasă prostiile, am izbucnit, numai că tonul nu mi se potrivea cu vorbele, fusese aproape blînd.

N-a mai spus nimic și a luat-o înainte. Cei doi ne-au văzut abia cînd ne-am ivit în fața lor, dar n-au părut mirați.

— Mai e loc, a zis bărbatul, iar femeia și-a înălțat brațul într-un salut care-i repeta, în tăcere, invitația.

Era perechea pe care o regăseam, an de an, pe plajă. Umăr lîngă umăr ședeau acum într-unul dintre vechile morminte. Rochia femeii și cămașa bărbatului erau sfîșiate, murdare, dar amîndoi păreau că se odihnesc după o excursie și nu după calvarul prin care, ca și noi, trecuseră.

Dana și cu mine am sărit în mormîntul neocupat. Îmi aminteam cum admirasem cu un an în urmă blocurile de piatră, perfect șlefuite, ale căror suprafețe

se îmbinau fără mortar. Mormintele alăturate fuseseră acoperite cu o boltă de piatră alcătuită din aceleași blocuri peste care, pentru a înălța gorganul, se îngrămădiseră pietre nefasonate și apoi pămînt. Tot vechiul acoperămînt dispăruse. Cei ce-și duraseră casa veșnică erau pulbere demult.

— Mă bucur că ați putut ajunge aici, spuse bărbatul întorcînd capul spre noi peste măruntul zid despărțitor.

Eram apărați de vînt. Pe fundul mormîntului, un subțire strat de nisip. Ședeam cu spatele lipit de perete, cu picioarele întinse. Dana își cuprinse genunchii cu brațele. Cei doi ședeau în poziția lotusului, cu picioarele strînse sub ei și mîinile lăsate pe genunchi, cu palmele în sus. În ciuda părții neatinse a gorganului, care ne adăpostea, lumina verzuie era destul de puternică pentru a ne îngădui să ne vedem. Dar ne dădea de pe acum un aer cadaveric sporind nedorit culoarea locală.

— N-am întîlnit un om de cînd am ajuns în sat.

— Unii au apucat totuși să intre în case, a spus femeia și în tăcerea așternută am avut timpul să medităm la implicațiile cuvintelor ei.

— Și acum, a întrebat Dana.

— E prematur să ne considerăm salvați, a răspuns bărbatul. Mașinile nu pot circula, ați văzut probabil cîteva răsturnate pe șosea. Mă tem că nici trenurile. Linia ferată urmărește destul de aproape coasta și malul trebuie să se fi surpat peste tot. De avioane nu poate fi vorba, de vapoare cu atît mai puțin. Să așteptăm.

— Sînteți foarte calm.

— Calmul e o disciplină. E preferabil să mori demn.

— A fost la un pas de a muri nedemn, a spus Dana.

Se uita drept înainte și am preferat să nu-mi închipui ce vedea.

— Ești tînără, a rostit cu blîndețe femeia.

Dana își încleștă degetele pe brațul meu. O bucată de tablă zbură peste capetele noastre, căzu pe cîmp, săltă de cîteva ori și se opri în dreptul unor tufe. Sau era tot ce mai rămăsese din coroana unui copac? Am

auzit un timp zuruitul nisipului pe metal, apoi, din nou, doar șuierul vîntului.

— Un sfîrșit al lumii, spuse bărbatul. Ni s-au propus atîtea, vă amintiți ?

— Dacă n-ar fi speranța, am început, dar ceva s-a prăbușit atunci lîngă picioarele mele.

Un pescăruș.

Mort.

— Dacă ar fi după tine ai trăi într-o anticărie și ai muri într-un muzeu, spuse Sonia înțelegînd că, o dată mai mult, Ilarion refuza s-o însoțească la cinema.

Ședința se prelungise, risca să nu mai poată intra în sală și cumpărase încă de dimineață bilete pentru amîndoi. În jurul lor colegii zăboveau pe trotuarul din fața băncii, aprindeau țigări și schimbau impresii, dar, năucit de cuvintele Soniei, Ilarion tăcea.

— Te hotărăști ? mai întrebă ea. Apoi, văzînd că se mulțumea s-o privească, ridică din umeri. Cum vrei. Mă duc singur.

O lăsă să plece fără a schița un gest și, descumpănit, se despărți și el de colegi pentru a se afunda în întunericul umed al toamnei. Mergea cu băgare de seamă, amalgamate cu praful devenit noroi frunzele căzute se prefăcuseră într-o mîzgă groasă pe care tălpile lunecau, dacă ridica privirile vedea perdele de ceață ondulînd în lumina becurilor. Dar înregistra absent tot ce-l înconjura pentru că auzea mereu cuvintele Soniei și, dincolo de uimirea pricinuită de neașteptata ei intuiție, blestema din nou, pe lîngă încăpățînarea de pe vremuri a tatălui care-l condamnase să vegeteze în dreptul unui ghișeu, slăbiciunea care-l făcuse să accepte pînă la urmă, în ciuda unor vagi proteste, destinul pe care nu se mai pricepuse să-l schimbe.

„Sîntem oameni de bancă", afirma omul aspru care gîndea în cifre și invoca realitatea și bunul-simț ca pe niște divinități pe care Ilarion învățase să le urască refugiindu-se din fața lor în lumile plăsmuite ale cărților

și în imprevizibilele catacombe ale trecutului. „Eu nu, strigase din ce în se mai slab, sub privirile dispreţuitoare ale tatălui, eu nu, nu". Dar își plecase capul și, funcționar de bancă, suportase trecerea anilor cu zile de cenușă, numai datorită nopților. Acum însă refugiul nopților fusese descoperit.

Ajuns acasă, renunță să mănînce, grăbit să pregătească întîlnirea. Și dintr-odată știu că e *acolo* și fericirea, da, liniștea și încîntarea care alcătuiau fericirea explodară în el cînd pașii începură să-l poarte pe strada ce descria o curbă, era o stradă anonimă, cu case banale, dar numai ea ducea spre marea piață mărginită în dreapta de malul pietruit pe care se profilau cupolele unor bazilici, în parte ruinate. Și, deși trecuse de nenumărate ori printre pereții cu varul și tencuiala căzută, poate cu marmora jefuită, nu știa dacă războiul sau numai vremea îi mutilase (cîteodată drumul sfîrșea între pereții de cărămidă din labirintul cărora nu putea evada și unde, nesemănînd cu nici una cunoscută, se desfășurau slujbe obscure la care participa ocupîndu-și locul, mereu același, pe banca de lemn întunecat de vreme și păstrîndu-și culoarea doar pe curburile brațelor lustruite de nenumărate palme, și de ale lui, dar neobișnuitele slujbe alcătuiau o paranteză fără ieșire, atît de lungă încît devenea de sine stătătoare ca o poveste extrasă din cadrul adevăratei povești în care trebuia să reprezinte un simplu episod) și de fapt abia dincolo de piața străbătută de șirurile mașinilor vuitoare ocolind statuia din centru începea Orașul.

Încercase să-l identifice într-o vreme, dar filmele nu-i îngăduiau măcar situarea într-un spațiu lingvistic, nu pentru că ar fi fost scrise într-o limbă necunoscută, ci pentru că, de îndată ce încerca să le descifreze, literele li se estompau în forme imprecise. Tot așa, dacă cerînd lămuriri se adresa vreunui trecător, nu obținea de la el decît sunete distorsionate în registre grave de felul celor produse de o bandă magnetică derulată cu o viteză inferioară celei de înregistrare. Cînd i se părea că recunoaște un grup de clădiri, întîlnit în vreuna dintre puținele capitale pe care le vizitase, tot ce le în-

conjura contrazicea prima impresie și, comparînd imaginea atît de vie în amintire cu înfățișarea locului, așa cum apăreau pe ilustratele turistice, trebuia să constate că nu coincideau.

Înțelese astfel în cele din urmă că Orașul îi aparține, conglomerat de construcții detașate din contexte arhitecturale reale și chiar din vechi gravuri înfățișînd, poate, peisaje imaginare (gîndul era de natură să-l încinte), repetata lor revenire impunîndu-le locuri fixe în spațiu și ajungînd să configureze ansamblul urbanistic pe care sentimentul fericirii îl saluta la fiecare reîntîlnire, ca și cum, după ani de pribegie, s-ar fi întors în locurile îndelung visate ale copilăriei.

De multe ori însă nu i se îngăduia să ajungă nici pînă la anticăria care constituise prima revelație a Orașului privilegiat. Se încurca atunci în străzile pornind din piață și începea să alerge de pe un trotuar pe celălalt, repezindu-se pe străduțe transversale în speranța de a ieși în strada inaccesibilă, vitrinele defilau și le cerceta nerăbdător pentru că, nedîndu-le niciodată atenție, nu le recunoștea și după fiecare dintre ele se putea ivi cea în care cărțile se îngrămădeau în neorînduiala savantă, menită să pună în valoare o copertă sau numai un cotor cu titlu atît de elocvent încît atrăgea atenția în ciuda spațiului infim pe care-l ocupa, dar căutarea era inutilă, știa, și tristețea descurajării îi îngreuna pașii, dacă din piață nu nimerea direct în strada potrivită nu-i mai era dat s-o descopere, trecătorii întrebați ridicau din umeri sau, incapabili să se facă înțeleși, scoteau sunete grotești.

Atunci însă cînd căile de acces se deschideau cu incredibilă ușurință și străzile și-l treceau una alteia ca și cum nimic n-ar fi fost mai firesc, se pomenea curînd în fața Anticăriei. Vitrina era plină de cărți din toate timpurile, de la fabuloase incunabule la ultimele titluri ale colecțiilor de buzunar, însăși alăturarea lor improbabilă desconspirînd caracterul secvenței și acordîndu-i girul.

Chiar în plină zi Anticăria era scăldată în lumina aurie a zecilor de becuri fixate în tavanele celor trei mari încăperi dînd una într-alta. Din pereții acoperiți

în întregime cu rafturi îl întîmpina dumnezeescul miros de hîrtie tipărită și praf. Doi vînzători palizi, cu scurte bărbi negre, se învîrteau prin încăperile cu lume puțină (Ilarion încetase să se mire de faptul că îi revedea în Anticărie doar pe aceiași bărbați gravi și tăcuți, pentru totdeauna incluși în spațiul ei imuabil) și vorbeau în șoaptă, pentru a fi deosebiți de cumpărători (dar Ilarion nu asistase niciodată la cumpărarea vreunei cărți), purtau amîndoi halate, iar cum pe ambele erau imprimate șiruri de cotoare suprapuse, vînzătorii se confundau cu rafturile înfățișînd cotoarele unor cărți veritabile, așa că lui Ilarion i se întîmplase să întindă mîna după un tom care se retrase odată cu o întreagă porțiune de rafturi deasupra cărora o față bărboasă zîmbea stingherit, cerîndu-și iertare.

Pătrunzînd în aria fermecată a cărei amintire îl mai urmărea mult timp după ce părăsea Orașul, primul lui gest era unul de mîngîiere. Cu ochii închiși, mulțumindu-le că există, își trecea palmele peste cărțile de lîngă intrare. Apoi, fără grabă, cerceta rafturile pe rînd, perete după perete, mai întîi cele situate la înălțimea privirilor, după aceea rafturile inferioare (pentru a scotoci prin cel de jos se așeza pe vine deplasîndu-se lateral, ca un crab) și lenta lui perindare prin fața peretelui, înainte și înapoi, semăna cu parcurgerea unor rînduri așternute în bustrophedon. Pînă la urmă lua una dintre scările ușoare prevăzute cu cîrlige agățate de bara metalică prinsă sub tavan și trecea în revistă rafturile superioare bucurîndu-se cînd, alegînd cîte o carte, începea s-o răsfoiască așezat pe ultima lamelă metalică a scării, la o înălțime de cîțiva metri, în aurul topit al becurilor.

Scrise numai în limbi pe care le cunoștea, cărțile erau rareori cele pe care le citise și mai ales cele pe care de ani de zile le căuta. În lumea unde vegeta în dreptul ghișeului de la bancă nu-și amintea niciodată cuprinsul cărților citite în oaza Orașului, acolo însă ele se dovedeau fascinante, romanele erau cele mai extraordinare care-i căzuseră sub ochi, versurile cîntau uluindu-l cu șocul imaginilor și, în mai multe rînduri, recitind în lumea amorfă o operă care-l încîntase *acolo* o

găsi plicticoasă, fără să poată evoca nimic din prima versiune, în afara certitudinii că atunci constituise o revelație.

Nimeni nu-l împiedica să stea ore întregi pe scară în poziția incomodă în care se afunda în lectură și de aceea se minuna întotdeauna cînd, fără să știe cum, se pomenea din nou în stradă. Mai ales că strada nu mai era aceeași, deși o recunoștea și știa încotro avea să-l poarte.

Greoaie în ciuda încercării de a simula grația unui templu grecesc, a coloanelor susținînd frontonul în triunghiul căruia vînzoleala trupurilor atletice părea că abia încremenise, clădirea Muzeului îi era familiară. Nici acum, urcînd mulțimea treptelor de piatră ducînd spre poarta monumentală, nu se întrebă de unde transportase palatul flancat de imensii lei culcați și în sălile căruia, știa, nu îl așteptau numai opere extrase din toate marile muzee ale lumii, ci și relicve cu posesiunea cărora nici un muzeu nu se putea mîndri.

Ca de obicei, bătrînul portar îl recunoscu și zîmbi făcîndu-i semn să împingă ușa turnantă. În dreapta se înșirau sălile egiptene, dar Ilarion o luă de astă dată la stînga pentru a străbate din cîțiva pași cele cinci milenii care-l despărțeau de bărbații și femeile stînd în picioare, cu imensi ochi întunecați și brațe încrucișate, cu mîinile încleștate una peste alta și trupurile încordate ca și cum ar fi fost supuse unui efort suraomenesc sau ar fi așteptat o lovitură. În penumbra bolților de cărămidă luminate erau doar vitrinele înfățișînd vase, unelte și podoabe, din pereți ieșeau din loc în loc coloane masive ornate cu mozaicuri geometrice colorate în negru, în alb și roșu.

Treptele începeau brusc. Din cavitatea spre care duceau venea un suflu de aer rece și Ilarion coborî încet pînă în dreptul scheletelor ostașilor ale căror cranii mai erau apărate de țuguiatele căști de aramă lîngă care zăceau vîrfurile de aramă ale lăncilor, trecu pe lîngă scheletele boilor dincolo de care se aflau rămășițele carelor la care fuseseră înjugați, din nou pe lîngă țestele și oasele unor ostași, lăsă în stînga osemintele cîntărețelor, una dintre harfele lor fusese reconstituită și, ca

și altădată, capul de taur turnat în aur de pe cutia de rezonanță i se păru viu din cauza bărbii și ochilor lui albaștri de lapis-lazzuli, neglijă încăperea ofrandelor, deși știa ce comori adăpostește și, înaintînd pe culoarul mărginit de o parte și de alta de șirul scheletelor unor înalte doamne lîngă care luceau diademe, cercei și inele, se opri în fața criptei, acum deschisă, a celei de bună voie urmată în moarte de femeile și bărbații care-i alcătuiseră convoiul funebru.

Dar în clipa cînd pătrunse în criptă, Șub-ad se ridică în sicriul depus pe catafalcul la picioarele și la căpătîiul căruia căpățînele a două schelete urmau să rînjească.

Arăta întocmai cum o închipuise cea care îi modelase chipul pornind de la craniul aflat în mormînt, reconstituirea se afla de altfel într-un colț al criptei, dar acum, căutînd-o cu privirea, Ilarion constată că dispăruse.

Șub-ad purta vestita diademă de aur, panglica de metal prețios împodobită cu cununa de frunze și inele peste care se înțălțau lujerele florilor stelate. Bananele de aur ale cerceilor îi atingeau umerii, gîtul îi era încins cu o întreită salbă de perle, mărgele de cornalina și lazurit. Sub ampla coafură întunecată, pe ovalul feței albe, ochii mari și verzi, conturați cu negru sub pleoapele îngreunate de fard, priveau cu o tristețe nelipsită de mîndrie, de sfidare, poate. Gura mare, cu buze arcuite, părea hotărîtă să nu lase să-i scape nici un sunet, dar Ilarion începu să tremure la gîndul că i-ar putea auzi glasul.

— Regină, șopti fără voie plecîndu-și fruntea și evitînd să privească sînul tînăr pe care rochia albă, acoperind doar umărul stîng, îl lăsa dezvelit.

Nepierzîndu-l din priviri, Șud-ab ieși din racla de lemn. Mișcările-i erau de o grație sălbatecă atunci cînd, apucînd de mînerul răsucit în sus o cupă de aur, cu pereți canelați, o umplu cu lichidul dintr-un mare vas, aflat lîngă raclă, și o întinse spre Ilarion în fulgerarea inelelor ce-i împodobeau degetele. Tristețea ochilor făcuse loc unei priviri poruncitoare, aspră și totuși neliniștită.

— Știu că toți cei ce te-au petrecut pe ultimul drum aveau la ei pahare de aur, argint, obsidian sau alabastru, spuse Ilarion.

Tăcută, cu nările fremătînd, Șud-ab rămăsese cu brațul întins.

— E și ultimul meu vis, mai spuse Ilarion apucînd cupa și golind-o în timp ce regina ofta ușurată și se îndrepta spre racla din roșu lemn de cedru, fără a întoarce capul nici cînd răsună zgomotul înfundat al căderii trupului pe podeaua dată cu var.

*

— Trebuie să i se facă autopsia, spuse doctorul.

Privirile nu i se dezlipeau de pe cupa de aur strălucind lîngă patul lui Ilarion.

În picioare, cu mîna la gură, Sonia plîngea.

E încă atît de devreme, își spune Ioana urmărind cu dureroasă mirare balansul lalelelor roșii în poiana care țiuie, zumzăie și ciripește sub răscolitoarele degete solare, pentru cît e de devreme ar trebui să fie abia primăvară, o lume de muguri și mîțișori plutind în străvezii taftale de ceață, lume incertă formulînd speranța unor viitoare forme și culori biruitoare pe care nici nu cutează să și le mărturisească, tot atît de greu de citit în stîngacele tentative de a străpunge oprelişti mohorîte cît încercarea de a reconstitui ulterior, în opulența coloristică și volumetrică a împlinirilor, naivele începuturi incapabile să se situeze dincolo de cenușiu și verde, e încă devreme, devreme, și se simte descumpănită de decalajul dintre ora crudă a trupului ei și ora solară a poienii și, stingherită, nu-și poate lua privirile de la balansul îmbietor al lalelelor.

Așa cum stă în umbra trandafirilor albi, dreaptă, cu mîinile atîrnînd și capul plecat pe umărul stîng, pare fotografia poetic începețoșată a unei adolescente de demult, la fel îi curg într-o parte pletele blonde, netede, sub rochia albă de pînză subțire, la fel i se ghicesc sînii abia mijiți, e încă prea slabă și brațele îi par prea lungi, dar privirea ochilor cenușii e de pe acum a unei alte vîrste, în stare să-și dea seama că pentru ea e încă prea devreme.

Cînd fluturele alb punctat cu negru, ca o piesă de domino, bate rar din aripi la nivelul privirilor ei, Ioana zîmbește absent. Prostuțule, ar spune zîmbetul de care nu-și dă seama, ești un fluture mare și prost, dar vorbele nu se încheagă pentru că în ea e încă ispită, rușine

și regret, de parcă ar fi privit pe gaura cheii și ar fi zărit ceva necuviincios de atrăgător, și-i e puțin frică, nici sila nu-i departe, și nu și-ar dezlipi totuși ochiul de mărunta deschizătură, dincolo de care misterul se lasă descris fără a înceta să radieze fascinație cînd schimbă o ambiguitate pe alta.

Nehotărît, zîmbetul îi stăruie pe buze. Fluturele își tremură aripile ca și cum ar aștepta ca fata să ia într-adevăr act de prezența lui sărbătorească, pentru o clipă cosașii încetează să țîrîie, bondarii nu mai zumzăie și păsările nu mai ciripesc, poiana își ține răsuflarea iar cerul, cerul nu mai e decît imensa aripă ocrotitoare sub care Ioana *recunoaște* fluturele, ești un fluture mare și prost, spune, și o liberă bucurie o spală făcînd-o să se simtă deodată limpede, atît de curată încît atunci cînd întinde brațul poate vedea prin el iarba și florile.

Pentru mine e devreme, șoptește, dar tot ce fusese tulbure părere de rău e acum încîntare și se simte ușurată, clădirea neprecisă în care misterul se ascunde a dispărut în legenda unui viitor atît de îndepărtat încît devine improbabil și clipa se dilată fastuos pentru că devreme înseamnă dintr-odată o nesperată comoară de timp, avalanșă de zile strălucitoare, intacte, în care totul e doar posibilitate fluidă, joc, explozie de artificii. Nu se află doar în fața unui răgaz, nici o limită nu strivește imperiul descoperit pe neașteptate. Cuvîntul devreme deschide peșterile căptușite cu oglinzi în care se va pierde cu ochii plini de curcubee, cu palmele întinse din care panglici multicolore țîșnesc unduind. Devreme, fluture mare și prost, înțelegi ?

Fluturele înțelege, înțelesese chiar înaintea Ioanei și zăbovise numai pentru a-i îngădui să revină ea pînă a se face străvezie ca o libelulă, acum e străvezie, uite, fluturele și-a făcut datoria, deci fluturele poate să plece, așa că nu-i rămîne decît să se mai învîrtească de trei ori în jurul fetei înainte de a se avînta cu certitudinea că toate drumurile duc la cîte o floare, iar Ioana îi urmărește zborul zigzagat. Din nou poiana țiuie, zumzăie și ciripește, dar ora ei solară bate departe, dincolo de munții nevăzuți ai atîtor zile. Aș fi în stare să zbor,

gîndește Ioana cînd închide ochii, sînt numai fulg, și dacă nu se desprinde din umbra trandafirilor e doar pentru că, mînjiți cu pămînt, pantofii ei atîrnă neînchipuit de greu. I-ar scoate din picioare dar un sunet înfioră văzduhul, de parcă aerul înghețat brusc ar fi izbit de o baghetă cu vîrful înfășurat în vată. Sunetul cristalin crește în intensitate, vibrează acoperind haosul sonor al orei solare și singura lui notă prelungă, dominatoare, devine de argint.

Ioana deschide ochii.

Deasupra poienii s-a oprit o mare corabie albă și corabia coboară, alcătuire de ceață din care răsar trei uriașe lumînări pe care se află pînze de funigei și sclipesc otgoane de beteală, pînă și flamura despicată din vîrful celui mai înalt catarg de ceară albă e o fîșie de apă pe care enigmatica emblemă de argint viu n-are astîmpăr și scapără.

În peretele de ceață se deschide o poartă și o scară de gheață unește corabia cu iarba poienii.

Ioana zîmbește. Din cîțiva pași ajunge în dreptul primei trepte și se vede tulbure în oglinda frîntă a scării de gheață pe care suie fără grabă, în timp ce sunetul de argint încetează. A pătruns în corabie. Scara de gheață se retrage, ușa se închide, corabia pornește.

Pentru Ioana acum va fi mereu devreme.

Sîrma pe care n-o văzusem m-a izbit mai jos de genunchi. Pămîntul s-a rotit, trunchiurile proptite în stele s-au dat peste cap și n-am mai auzit fluierăturile. Clopote roșii au început să bată. Stîrnit de ploaie, mirosul de buruiană și moarte care nu fusese decît răsuflarea pămîntului a răbufnit lipindu-mi-se de obraz ca o cataplasmă cînd, prăbușit cu fața în jos și capul înainte, palmele mi-au alunecat pe panta jilavă. Gura mi se umpluse de noroi și frunze mucilaginoase. Simțeam în tot trupul împotrivirea întunericului nevrînd să mă primească, apărîndu-se totuși blajin cînd printre labe de dinozaur am început să cobor tîrîș în lumea de roșu și negru din care suferința părea abolită : bicele și colții vegetali nici măcar nu zgîriau, locul de la picior unde mă lovisem de sîrmă nu durea, pînă și vuietul clopotelor din sînge descrescuse și lunecam doar, biruind fără să vreau împotrivirea lipsită de convingere a lumii tot mai puțin roșii, din ce în ce mai neagră.

Atunci m-am oprit în dreptul unei buturugi și s-a făcut liniște, de parcă s-ar fi închis o poartă. E bine, mi-am spus și nu m-am mirat că, sub muta clătinare a crengilor care năștea și ucidea stele, sîrma providențială îngăduia nopții să se întoarcă la ceea ce pînă adineauri încetase să fie.

Cucuveaua pornită la vînătoare țipă liniștitor. Stropi răzleți mai cădeau din coroanele foșnitoare, dar ploaia încetase. Nici incendiul meu nu mai zvîcnea printre nori. Încă un roșu care dispare, mi-am spus, deși nu era cu putință să fi fost stins atît de repede, vedeam pro-

babil o altă porțiune de cer decît cea pe sub care fugisem cu timpanele sfredelite de fluierările polițiștilor, imaginile erau încă proaspete pe retină și am clipit repede privind spre stele ca și cum ar fi putut cauteriza viziunea pereților de cărămidă netencuită și a trotuarului plin de hîrtoape (din nou, pentru o clipă, clătinarea panicii), dar luna aproape rotundă a ieșit dintre coroanele întunecate și a alungat norii într-un plan neverosimil, unde au tîrît și imaginile întîrziate sub pleoape.

O oază.

Am repetat cu fervoare cuvîntul pentru a insufla realitate silabelor și a mă pătrunde de adevărul lor, o oază, mă aflam într-o oază, dar nu era decît triumful oboselii. Ochii începeau să mi se închidă. O altfel de oază mă ispitea cu moliciunea uitării, fără vlagă pendulam între somn și trezie buimacă și doar la intervale din ce în ce mai lungi izbuteam să mă întorc în realitatea nopții cu iz de pămînt.

Într-una din clipele de revenire sub cerul stelelor dureros de scăpărătoare m-am surprins tremurînd. Hainele ude și teama de boală (cu o ciudată precizie a lucidității, decurgînd, paradoxal, din echivocul amestec de planuri, m-am văzut zguduit de friguri la adăpostul unei tufe cu boabe roșii, era uluitor cît de roșii puteau fi și cît de amănunțit le distingeam, fiecare cu virgula ei de lumină atent desenată pe învelișul lucios) m-au smuls de pe pămîntul cu frunze ude în care nervii mei se înfipseseră (din nou, neobișnuit de limpede, îi vedeam prelungindu-se în albe filamente subțiri descriind volute, ca niște cîrcei) și m-am ridicat într-un cot. Atunci am zărit, la cîțiva pași, silueta unui bărbat.

Liniștea oazei, am rînjit, totul redevenea dușmănos și trebuia să mă întorc pe șosea, dar, gata să mă ridic de la pămînt, mă sileam încă să răsuflu neauzit, ca pentru a liniști partea din mine care urma să se agațe de visul imposibilei oaze.

Deși luna intrase din nou în nori, ghiceam încă silueta celui ce nu se mișca. Mă văzuse? Privea malul de pămînt pe panta căruia, de o veșnicie parcă, lunecasem, deși se uita bineînțeles la mine și aștepta să fac o mișcare, să-mi justific poate intruziunea în domeniul

apărat de sîrma întinsă, ciudat, atît de jos. O singură sîrmă.

Mai tîrziu, mi-am spus, nu era momentul să mă opresc la nedumerirea pe care gardul mi-o provoca, în bătaia lunii avusesem răgazul să văd că bărbatul purta un tricorn, surtuc cu brandemburguri, pantaloni strînşi pe pulpe şi cizme, iar întrebările pe care prezenţa lui mi le punea cereau răspunsuri mai grabnice decît cele legate de alcătuirea gardului.

Hainele lui mi le aminteau pe ale surugiilor din secolul trecut, dar bărbatul neclintit părea o sentinelă (fiorul care mi-a strîns umerii nu mai era consecinţa umezelii), o sentinelă în post. Nu apucasem să văd dacă e înarmat şi m-am întrebat ce fel de armă se potrivea cu hainele lui neobişnuite, un pistol, desigur, lung şi cu mînerul uşor curbat, un pistol căruia trebuia să-i înalţe cocoşul pentru a presăra praf de puşcă şi a potrivi un glonte în lăcaşul de unde urma să fie expulzat pe ţeava de fontă, prinsă în teacă din lemn de cireş. Un singur glonte.

Părea caraghios, dar asemenea piese de muzeu îşi făcuseră datoria şi erau în stare să şi-o mai facă. Pe de altă parte, omul nu trăia în trecut şi putea avea o armă modernă, sau să nu fie decît un paşnic rîndaş ieşit să ia aer după ploaia torenţială care abia încetase. Ciudata pălărie în trei colţuri îi ascundea faţa.

M-am întrebat din nou dacă mă văzuse. Declanşase poate un semnal de alarmă şi aştepta întăriri. Dar mă văzuse oare ?

Am auzit zgomot de paşi. Un al doilea bărbat s-a apropiat de cel ce privea întruna malul de pămînt şi, în întunericul cu care ochii mi se obişnuiseră, am constatat că purta aceeaşi bizară uniformă.

— Mara s-a culcat, vesti plictisit de parcă rostea cuvinte învăţate.

— Cu cine ?

Dar întrebarea părea să nu ceară răspuns sau noul venit n-avea chef să răspundă. Oricum, ivirea lui nu era legată de prezenţa mea, cei doi rămîneau liniştiţi, chiar indiferenţi. Rezemaţi de cîte un trunchi, nu fumau, nu

vorbeau, nu schițau un gest. Și nu erau, cu siguranță, sentinele, sau armele lor, dacă le aveau, rămînau ascunse. Aidoma copacilor se mulțumeau să existe, figurînd pur și simplu în peisajul întunecat.

Atunci, ridicol, am strănutat și necunoscuții și-au întors spre mine capetele împodobite cu tricornuri. La dracu, mi-am spus sărind în picioare.

Dar n-au reacționat nici acum. Grotești, se mulțumeau să mă privească, presupun că mă priveau, fețele le erau umbrite și ochii nu li se deslușeau. Tacticos, un trunchi scîrții de două ori.

M-am proțăpit în fața bărbaților. Mai tare decît ar fi trebuit, am rostit sfidător :

— Bună seara.

Cel pe care îl zărisem mai întîi s-a întins nepăsător. Cu pumnii încleștați, își desfăcea brațele într-o mișcare lentă, fără sfîrșit, pieptul i se bombase și mă așteptam să-l aud scîrțiind ca, adineauri, copacul. S-a mulțumit să caște. Apoi, continuînd dialogul început cu celălalt, a întrebat în silă :

— Și Tiberiu ?

Abia atunci mi s-a făcut frică, o altă frică decît cea din clipa cînd mă știusem descoperit.

— N... nu... mă vedeți ? am șoptit.

— În nopțile cu lună Tiberiu se plimbă.

Al doilea bărbat răspunsese plictisit, însoțind vorbele cu o ridicare din umeri și, de parcă i-ar fi așteptat cuvintele, luna se ivi din nou. Surtucele celor doi erau roșii, ca și cizmele lor.

Am înaintat cu un pas, eram sigur că mă vedeau, nu puteau să nu mă vadă pentru că nu erau orbi, felul cum se mișcaseră printre trunchiuri spulbera ori ce îndoială, dar nu voiau să-mi vorbească. Nedumerit am trecut pe lîngă ei și, călcînd cu fereală peste bălăriile înalte, m-am depărtat. Aș fi vrut să înțeleg. Îmi era tot mai frig și nu-mi puteam aduna gîndurile, imagini fulgerau în noapte, asfaltul ud al șoselei, prăbușirea în vîrful dîmbului pe care mă cățărasem, stelele, mergeam clătinîndu-mă și, cu toate că-i lăsasem în urmă, bărbații în surtuce roșii se iveau mereu lîngă mine pierzîndu-și contururile într-un tremur care-i dilata monstruos pen-

tru a-i reduce apoi la dimensiuni liliputane. Ştiam că îi lăsasem rezemaţi de trunchiurile ude (din nou, ca pe şosea, tăcerea nopţii ascundea capcane), dar oboseala mă făcea nepăsător. Mi se închideau ochii. Peste tot ferigi, smocuri de coada-calului şi bolovani acoperiţi cu un muşchi lăţos fiind ca o cergă îmbibată cu apă.

Nu ştiu cum n-am căzut. N-am întîlnit nici o potecă. Fără să prind de veste, copacii dispăruseră. Atunci am văzut o bancă făcută din trunchiuri subţiri de mesteacăn şi m-am apropiat sperînd să mă prăbuşesc pe stinghiile jilave, dar dincolo de bancă se înălţa un soclu pe care o femeie albă şi goală îşi aduna braţele peste sîni şi zîmbea nopţii.

Buimac, am privit-o lung, ţin minte cum mă clătinam pe loc fără să izbutesc să înţeleg ce vedeam, un glas stins repeta statuie statuie şi eram incapabil să fac legătura dintre cuvîntul şoptit şi femeia cu zîmbet nefiresc, în cele din urmă s-a produs un declic, alba arătare a devenit statuie, între mine şi ea aleea sclipea sub lună. Cînd m-am pomenit pe pietrişul de marmoră, umbra mi s-a întins la picioare ca un ţipăt.

Am auzit pietrişul scrîşnind şi am întors capul spre bărbatul înalt, slab, care venea din dreapta. Ţinea mîinile la spate şi în mers îşi îndoia nefiresc picioarele, ridicînd genunchii. Peste cămaşa lungă purta o dulamă descheiată, cu guler şi tivitură de blană, era încins cu un şal petrecut de mai multe ori pe după mijloc iar căucul care-i apăsa fruntea era de trei ori mai înalt decît faţa lui. O faţă ciudată, dar eram prea istovit ca să înţeleg de ce.

— Vă plimbaţi la lună, domnule Tiberiu ?

Nu ştiam ce să spun.

— Ca de obicei, mi-a răspuns amabil şi, fluturîndu-şi cu graţie mîna îngustă, a trecut pe lîngă mine în pas de cocostîrc.

Poate pentru că, spre deosebire de bărbaţii pe care-i luasem drept sentinele, îmi răspunsesese, m-am simţit uşurat de parcă ivirea lui sub luna lumii de poveste ar fi avut darul să risipească spaimele. Ca să mă încălzesc am început să sar într-un picior, apoi, imitînd mersul domnului Tiberiu, am făcut cîţiva paşi caraghioşi şi, în-

torcîndu-mă spre statuia care urma să zîmbească nopții, m-am aplecat într-o adîncă reverență.

— Luna vă invită la bal, domnișoară. Îmi faceți grația primului menuet ?

Nu m-ar fi mirat s-o văd coborînd de pe soclu, dar a rămas nemișcată și m-am simțit dezamăgit. Noaptea, totuși, își păstra strălucirea atunci cînd am pornit pe alee în direcția din care se ivise domnul Tiberiu, căci totul în mine era exaltare. Zadarnic îmi spuneam că nimic nu se schimbase și că primejdia rămînea pe șoseaua de care nu mă despărțea decît pîlcul de fagi apărat de o singură sîrmă, întinsă atît de jos. Printr-un fel de balans compensatoriu teama pierise. Nici fiorul care mă mai zguduia din cînd în cînd în hainele ude și reci și grele nu era în stare să-mi domolească aținarea care aducea cu un început de beție. Amintirea bărbaților neliniștitori se estompa odată cu ciudățenia hainelor unor alte vremuri, pînă și domnul Tiberiu părea un personaj de balmascat, dar faptul nu mai avea importanță, pe aleea bătută de lună mă clătinam într-o oboseală plăcută, era o noapte de dragoste, acum mă miram că n-o recunoscusem mai degrabă și gîndeam de dragoste ca un atribut de excepție, la fel cum aș fi gîndit o noapte înstelată, era o noapte de excepție în care făcusem dragoste cu femeia goală ce-și acoperea sînii cu brațele și zîmbea împăcată. Cînd aleea descrise un mare arc de cerc trecînd printre masive de regina-nopții, mireasma lor nu împlini numai certitudinea nopții de gală, ci și simțămîntul că pătrunsesem într-o oază unde războiul nu mă mai putea găsi și unde nu mai exista amenințare.

Nu mi-am dat seama că aleea ocolea coloana turnată în plumb a unui fag imens, de fapt înregistram tot mai puține amănunte ale decorului, totul în mine era cețos și privirile mi se tulburaseră conferind spațiului prin care treceam o odihnitoare incertitudine, dar n-am putut să nu înregistrez clădirea de culoarea untului, adevărat palat cu două etaje și acoperișuri bulbucate, de tablă, date cu roșu. Împreunîndu-se deasupra grotei în care susura un izvor ale cărui ape umpleau un bazin circular înainte de a se pierde sub pămînt, aripile scării de piatră duceau spre poarta deschisă, cu ornamente de bronz aurit. Fe-

restrele erau întunecate. Spînzurat deasupra intrării, felinarul cu ochiuri de sticlă mată transforma într-o boare aurie aburii suind din treptele albe.

Ca în transă am ocolit clădirea descoperind alte două porți mai mici, dar încuiate, așa că m-am oprit din nou în fața intrării principale. Domnul Tiberiu lăsase poarta deschisă, dorea să intru. Am urcat treptele. Izvorul susura.

Un vestibul podit cu marmoră roșie, pereți acoperiți cu marmoră neagră. Urma o încăpere mare din care pornea o scară de lemn. Balustrada lucea stins. Doi negri de bronz cu capete și mîini de abanos străjuiau treptele, înălțau ciorchini de sticlă în care ardeau becuri ce nu izbuteau să lumineze decît zona scării. Dincolo de ea ghiceam amîndouă părțile mobile, poate un pian cu coadă și, pe pereți, portrete în rame grele a căror stucatură aurită prindea pe alocuri sclipiri de jăratec.

— Nu-i nimeni ?

Întrebasem fără convingere, cu speranța că nimeni nu-mi va răspunde. Nimeni nu mi-a răspuns. Am bătut la două uși închise, le-am încercat clanțele de bronz închipuind animale ciudate, poate balauri, și una s-a deschis spre tristețea unui culoar cu false lambriuri vopsite în ulei cafeniu pe care dîre mai închise încercau să sugereze grosolan fibrele lemnului, o tristețe atît de contrastantă cu tot ce văzusem pînă atunci încît am avut deodată senzația că respir aerul cu iz de creolină al unui internat sau al unei cazărmi. Cimentul, pe jos, era cenușiu, un glob de sticlă lumina lînced.

— Nu-i nimeni ? am întrebat din nou gîndindu-mă că ar fi trebuit să urc scara și nu să mă afund în ceea ce nu puteau fi decît dependințele clădirii, dar exaltarea care mă amețise cădea ca o haină de bal în zorii zilei, cînd în subsoluri și mansarde universul se recompune cenușiu, tristețea culoarului îmi era prea familiară pentru a nu mă readuce la dimensiunile primejdiei.

Nici de data asta n-a răspuns nimeni, dormeau probabil cu toții. Mara, mi-am amintit. Și Tiberiu se plimbă. Dar ceilalți ? în afara bărbaților neliniștitori care refuzaseră să-mi adreseze cuvîntul trebuiau să mai fie destui. Din pricina oboselii, poate, un val de greață mi-a răscolit

stomacul. Cimentul mi se legăna sub tălpi. M-am rezemat de peretele cafeniu. Trebuiau să mai fie destui. Umbre diforme răsăreau din lambriurile false, la capătul culoarului. Lumina globului se stingea și se aprindea de la sine. Deplasîndu-mă lateral, cu spatele frecînd peretele, am început să înaintez. Strîngeam din dinți.

Am dat de o ușă, fără să bat am deschis-o cu băgare de seamă, am intrat și m-am închis în întunericul în care stăruia un miros dulceag. Nu auzeam nimic, nici măcar foșnetul unei respirații. Atunci, pipăind peretele, am găsit întrerupătorul și, cînd singurul bec atîrnat la capătul unei sîrme lungi s-a aprins, am descoperit o încăpere mare și înaltă, cu pereți văruiți și paturi de metal vopsite în alb, dispuse lîngă pereți, paturi goale, prevăzute cu cearceafuri, perne și pături cenușii, în chenare albastre. Lîngă fiecare pat, o noptieră de tablă. Lipsită de perdele, fereastra m-a înspăimîntat. Am stins repede lumina și geamul s-a întunecat, luna intrase din nou în nori sau, de afară, ceva acoperea fereastra.

Bîjbîind, m-am îndreptat spre patul cel mai apropiat. Cu fața în sus, îmbrăcat și fără să am puterea de a-mi scoate măcar pantofii, m-am prăbușit pe pătura cazonă. Amintindu-mi că nu încuiasem ușa am dat să mă ridic, dar am căzut din nou pe spate.

*

Și m-am trezit cu soarele în ochi. Nimic nu acoperea fereastra. Din fericire, aleea nu trecea prin fața ei, se aflau acolo numai niște tufe cu frunze lucioase, dincolo de care începea o rîpă. Puteam spera că nimeni nu văzuse becul arzînd, dar faptul nu mai agrava greutate pe care i-o atribuisem cu ore în urmă. Somnul mă limpezise și, odihnit, înțelegeam că prezența mea fusese înregistrată, de vreme ce trei dintre oamenii domeniului (denumirea mi se părea cea mai potrivită, mă aflam desigur pe domeniul cuiva care-și putea îngădui capricii bizare) apucaseră să mă vadă. Era ciudat că nici unul nu se împotrivise pătrunderii mele într-o proprietate particulară, nici măcar nu se mirase la apariția mea, dar domnul Tiberiu, probabil stăpînul, trebuie să fi avut destule

ciudățenii în afara celor vestimentare (dovadă felul în care decursese și scurta noastră întîlnire), iar oamenii lui se vor fi obișnuit cu ele într-atît încît doar o comportare firească i-ar mai fi descumpănit, poate. Considerînd totuși că pînă și neobișnuita nepăsare cu care fusesem întîmpinat va fi avut limite, mă puteam aștepta ca personalul să încerce să afle dacă mă mai aflam acolo, și unde. Cercetarea clădirii, încăpere cu încăpere, părea iminentă.

Ajunsesem la concluzia asta îngrijorătoare, dar perfect logică, bănuiam, cînd am auzit glasuri de cealaltă parte a ușii.

— ...binefacere, spunea un bărbat.

— Poate, dar orice vagabond...

Un glas de femeie. Mi-am amintit fulgerător că ușa rămăsese descuiată și am început să mă apropiu în vîrful picioarelor.

— N-ai înțeles nimic. De atîta vreme și...

— Nu că aș avea ceva împotrivă, îl întrerupse femeia, dar crezi...

— Cine are nevoie de părerea ta ?

— Nimeni, într-adevăr. Nimeni.

— Și nu vrei să terminăm mai repede ?

— Nu mai vreau demult nimic.

— Mă plictisești, spuse bărbatul. Mă descurc și singur.

— Hai, oftă femeia.

Ajunsesem la ușă și întindeam mîna spre cheia aflată în broască, dar ușa s-a deschis în afară și m-am tras, fără voie, îndărăt.

Femeia nu mai era tînără, cam atît puteam spune, încolo trăsăturile ei aveau o ciudată lipsă de fermitate. De cum mi-am întors privirile mi-am amintit doar ovalul unei fețe incerte. De ce mi se părea că deslușisem pungi sub ochii ei, cărora nu le puteam preciza culoarea ? M-am uitat din nou la obrazul femeii, cu sentimentul că ne despărțea o sticlă groasă. Nu ochii mei erau totuși vinovați, vedeam limpede că purta un halat de pînză albă încheiat cu nasturi de sidef, dar fața rămînea incertă.

— Bună dimineața, tinere, spuse jovial bărbatul care intră și el închizînd ușa. Am dormit bine, da ?

— Foarte bine, mulțumesc. Vă rog să mă iertați...

— ...că am venit nepoftit, rîse bărbatul. Asta voiai să spui, nu ?

Am încuviințat dînd din cap. Purta și el un halat alb, dar neîncheiat, așa că-i vedeam cămașa cu dungi vîrîtă în pantaloni cenușii, mototoliți. Era scund, burta i se revărsa peste curea. Și nici din trăsăturile lui nu puteam reține decît sugestia unei mustăți roșcovane.

— Unde mă aflu ?

A rîs din nou.

— Auzi ce întreabă ? pufni și se așeză pe pat în vreme ce femeia rămase în picioare, proptind ușa cu spatele. Nu știe unde se află, mai spuse, parcă mulțumit, apoi se întoarse spre mine : Nu-i nimic, nu-i nimic, nimeni nu ți-o ia în nume de rău. Ce zici, Valentina ?

— Termină, se răsti Valentina punînd într-un singur cuvînt atîta lehamite încît am privit-o mirat, dar roșcovanul nici nu se sinchisi.

Îmi făcu semn să mă apropii și să mă așez pe pat, lîngă el. Apoi se plecă spre mine ca și cum ar fi simțit nevoia să mă convingă atunci cînd mă asigură că Valentina era o femeie de nădejde.

— Te rog să mă crezi, ți-o spun eu. Pe Valentina te poți bizui.

— Bineînțeles, am răspuns prostește. Dar unde mă aflu ?

Încăperea era plină de soare. O muscă mare se lovea de sticla ferestrei.

— Unde ? Dă-mi voie, a zis roșcovanul cu o hotărîre neașteptată, te rog foarte mult să-mi dai voie...

Și, ca pentru a-și sublinia cuvintele, își apăsă palma pe genunchiul meu. Neîncrezător, îi priveam fața și nu izbuteam să-i prind trăsăturile, de parcă ar fi fost maleabile și și-ar fi schimbat forma sub ochi mei, nasul se lungea și se scurta, bărbia era cînd rotundă și cînd ascuțită, buzele mai groase sau mai subțiri, pînă și ochii parcă își schimbau culoarea fără să-mi pot da seama în ce fel se petreceau toate. De fapt, și era lucrul cel mai ciudat, diferitele înfățișări păreau să coexiste, dînd impresia că omul era rezultatul unor stranii suprapuneri.

Acum scotea din buzunarul halatului o pungă de hîrtie din care luă cu trei degete un fel de fulgi pe care-i zvîrli spre mine. Erau albi, dar se învîrteau nemaipomenit de repede, ca niște sfîrleze minuscule, poate că albul nu era decît o iluzie rezultînd din viteza lor de rotație și erau, de fapt, multicolori. Pufoși, se topeau cînd îmi atingeau fața și degajînd mirosul dulceag pe care-l simțisem cu o seară înainte, cînd pătrunsesem în încăperea scăldată în beznă.

— Încetați, am strigat trăgîndu-mă îndărăt, dar roșcovanul a spus jignit :

— Te-am rugat să-mi dai voie...

Din ce în ce mai repede scotea fulgii din pungă și-i zvîrlea cu mișcări sacadate. Îndoindu-și brațele din coate, Valentina se plecase înainte, gata să se repeadă, cînd am sărit în picioare izbindu-l pe roșcovan, care scăpă punga și strigă :

— Ține-l.

Valentina se năpusti. M-am ferit în ultima clipă și, nemaiputîndu-se opri, căzu peste bărbatul care se răsturnă pe pat. Totul se învîrtea cu mine, odaia își schimba înfățișarea, un brad imens țîșni din lamelele parchetului și sub tavan începu să plouă. Totodată vedeam cum, pe patul ondulînd ca și cînd s-ar fi reflectat într-un ochi de apă, cei doi dădeau să se ridice. Atunci m-am repezit împleticit spre fereastra care părea de ceață, am trecut prin stînca ivită în fața ei, totul trosnea și țiuia, lumina și bezna alternau la intervale neregulate, am ajuns la fereastră și deschizînd-o am sărit peste pervaz.

Aerul curat era o sărbătoare. Nimerisem în tufele dincolo de care rîpa îmi tăia drumul. Peste priveliștea cunoscută se suprapuneau altele, ca niște fotografii încălecate și nu-mi dădeam bine seama în care din ele mă mișcam. Incapabil să judec, simțind încă în nări mirosul dulceag al fulgilor rotitori, m-am pomenit dînd ocol clădirii și fugind în soare, pe aleea cu pietriș de marmoră. Cu gura deschisă alergam auzind cum gîfîi, dar amețeala se risipise și tot ce mă înconjura căpăta consistență, din ce în ce mai rar surprindeam cu coada

ochiului o porțiune de peluză fluturînd, un fag destrămîndu-se în șuvițe de neguri.

Într-un tîrziu m-am întrebat încotro alerg. Am început să păşesc în lumea reconstituită, singur pe aleea mărginită de brazi. Trebuia să ies la şosea, nu înțelegeam unde nimerisem, dar nu mă vedeam rămînînd printre cei care nu puteau fi decît nebuni, o oază mi-am amintit şi m-am înfiorat, oaza era un ospiciu.

Acum se lămurea totul, costumele extravagante şi nepăsarea pensionarilor, pînă şi cei doi de care scăpasem trebuiau să fie nebuni, profitaseră de neatenția personalului şi îmbrăcaseră halatele doctorilor, s-au mai văzut nebuni imobilizîndu-i pe cei puşi să-i îngrijească şi luîndu-le locul. Dar pînă să se restabilească ordinea, încurcătura îmi putea fi de folos, în zăpăceala domnind acum în ospiciu aveam toate şansele să mă strecor pînă la şosea, unde cei ce mă urmăriseră îmi pierduseră, cu siguranță, urma. Totul trebuia să înceapă apoi, să reînceapă în lumea bîntuită de cealaltă nebunie generalizată, a războiului, dar puteam spera, cel puțin de data asta, că scăpasem.

Atunci am încremenit în soare, ca o sălbăticiune. Aleea mă scosese pe o pajişte unde se înălța un chioşc alcătuit din trunchiuri subțiri de mesteceni, ca şi banca din fața statuii zîmbind nopții. În chioşc se aflau doi bărbați şi o femeie. L-am recunoscut, în dulama lui îmblănită, pe domnul Tiberiu. Femeia purta o amplă perucă albă cu bucle tubulare şi o rochie cu crinolină de culoarea lămîii, cu mîneci largi. Celălalt bărbat era aşa-zisul doctor de care fugisem..

Toți trei mă văzuseră, de fapt roşcovanul şedea cu fața spre mine şi el le artăsese atenția că mă ivisem pe alee iar ceilalți doi îşi întorseseră capetele şi mă priveau, deloc mirați. Am avut impresia că nu simt, nu gîndesc. Nemişcați, nu făceau decît să privească şi lipsa lor de reacție m-a înspăimîntat mai mult decît ar fi izbutit s-o facă simpla manifestare a mîniei sau un gest de amenințare. Iar roşcovanul, cînd avusese vremea să ajungă în chioşcul unde şedea la fel de țeapăn ca nefireasca pereche, dar cu halatul de astă dată bine încheiat ? Era nebun, incidentul cu ciudații fulgi amețitori nu putea fi decît

maimuțăreala vreunui tratament la care asistase sau care-i fusese aplicat chiar lui. Nebuni, desigur, erau și domnul Tiberiu și femeia cu perucă, deși păreau liniștiți, prea liniștiți, mi-am spus, în hainele lor din alte vremuri, odată ce acceptau tovărășia celui ce se dădea drept doctor.

— Cafea ? Ceai ? a zîmbit atunci femeia ridicînd spre mine două căni de metal strălucitor și, fără a mai sta pe gînduri, am făcut cîțiva pași oprindu-mă în dreptul intrării în chioșc.

— Cafea. Mulțumesc.

Zîmbeam descumpănit.

Pe fața de masă impecabilă se aflau fragile cești de porțelan, patru, am băgat de seamă și m-am întrebat dacă nu cumva ciudații amfitrioni mă așteptau, dar nu, Valentina lipsea, pe ea o așteptau bineînțeles, apoi cafetiera și ceainicul, zaharnița, tacîmuri, unt, miere și un morman de cornuri la a căror vedere am simțit o înțepătură sub maxilar ca și cum glandele salivare ar fi zvîcnit, apoi gura mi s-a umplut cu apă.

M-am așezat pe singurul scaun liber.

— Dar noi ne cunoaștem, spuse domnul Tiberiu.

— Și noi, rînji roșcovanul.

— Numai pe doamna Mara n-am avut plăcerea s-o întîlnesc.

— Dezamăgit ? zîmbi ea ridicînd o sprînceană, pentru a întreba apoi cu același ton : O bucată de zahăr ? Două ?

— Una, mulțumesc. Cred că uluit e cuvîntul. Mă numesc Ilarion.

— Un nume mai puțin obișnuit, constată doamna Mara.

— Un nume de zurbagiu, spuse roșcovanul, dar m-am făcut că nu-l aud și, învîrtind linguriță în ceașcă, am întrebat privind spre domnul Tiberiu :

— Unde mă aflu ?

Nu puteam reține trăsăturile nici unuia dintre cei adunați în jurul mesei, deși izbuteam să-i identific datorită amănuntelor vestimentare. Mi-a dat prin minte că dulama îmblănită, peruca înaltă și halatul alb fuse-

seră anume alese pentru a îngădui celor trei să se recunoască și să fie recunoscuți.

— Oriunde, spuse domnul Tiberiu. Dar singurul loc unde nu te afli încă e aici.

Întindea o bucățică de unt pe cornul despicat. Mara zîmbea. Cu toate că un răspuns absurd era singurul la care mă puteam aștepta, am stăruit fără să ridic glasul :

— Și totuși ?

Roșcovanul își mai turnă o ceașcă de ceai.

— Dacă n-ai fi fugit, începu veninos, dar doamna Mara îi tăie vorba :

— Puțină miere ?

Nu m-am putut stăpîni și am strigat :

— De ce nu-l lăsați să-mi răspundă ?

Mîna ei se opri la jumătatea gestului prin care îmi oferea chiseaua cu miere.

— Așa-i, mai cauți răspunsuri...

— Nu-i puteam desluși culoarea ochilor.

— Dumneavoastră nu ?

— Le cunosc pe toate, șopti cu un fel de tristețe blîndă care m-a tulburat făcîndu-mă să-mi dau seama cît eram de tînăr.

— Nu suport să-l văd agitîndu-se, spuse cu gura plină roșcovanul, dar domnul Tiberiu aminti blajin :

— Secolul, dragă, secolul e agitat... Mara, puțină cafea, te rog.

Mara umplu o ceșcuță albă pe porțelanul căreia înfloreau peisaje albastre. Pe acoperișul chioșcului țipă o pasăre.

— Nu vreau să vă supăr, am spus cît puteam mai potolit. Ajutați-mă să înțeleg. Dacă doriți, plec.

Pe acoperiș pasărea țipă din nou.

— Vrea să plece, constată roșcovanul, mă măsură lung și ridică din umeri.

— Păcat, spuse domnul Tiberiu. Ar fi fost plăcut să-l avem aici, nu ?... Excelentă cafea, draga mea, și aplecîndu-se sărută mîna doamnei Mara.

Cu grija de a nu face zgomot mi-am împins scaunul. Nu mai puteam rămîne în chioșc, a zăbovi acolo, simțeam, devenea necuviincios.

— Sper să te întorci, a spus doamna Mara, nu mă privea și dădea impresia că se gîndește la cu totul altceva.

M-am înclinat tăcut, domnul Tiberiu și-a fluturat mîna, dar amîndoi păreau absenți, pentru ei încetasem să exist. Roșcovanul m-a apucat de braț cînd am dat să pornesc pe alee și mi-a arătat cealaltă ieșire din chioșc. Din fața ei pornea o potecă mărginită de adevărați pereți de lemn-ciinesc, mai înalți decît mine

— Du-te, prostule, a adăugat împingîndu-mă de la spate și așteptînd să pun picioarele pe cea dintîi lespede albă din șirul celor aliniate între pereții vegetali.

*

De cîți ani și de cîți grădinari a fost nevoie pentru ca masivele tufe să devină atît de compacte ? m-am întrebat, apoi am întors capul și am văzut chioșcul surprinzător de departe, la capătul galeriei verzi peste care cerul se întindea, ultramarin. Parcă priveam printr-o lunetă întoarsă. Aveam totuși senzația că făcusem doar cîțiva pași. M-am uitat la ceas, se oprise, uitasem probabil să-l întorc. Încercam să înțeleg ce se petrecuse, dar nu era nimic de înțeles, fără să-mi dau seama mersesem repede și ajunsesem mai departe decît credeam. Nu vedeam soarele, trebuia să fie încă devreme și în culoarul dintre pereții verzi era răcoare. Întorcînd definitiv spatele celor trei pe care abia îi mai distingeam în chioșcul jucărie m-am afundat în teritoriul îngust spre care fusesem împins.

Două rînduri de lespezi pătrate se aliniau pe potecă, dacă desfăceam brațele atingeam frunzele și crenguțele alcătuind pereții atît de groși și de deși încît zăream prin ei. N-am dat nicăieri de porțiuni uscate, nici măcar rărite. Mergeam repede, dornic să ies din culoarul în care auzeam doar zgomotul tocurilor mele izbind în lespezi. Nici o pasăre nu mai ciripea. N-am văzut fluturi.

Culoarul a început să descrie curbe domoale, apoi a cotit de cîteva ori brusc, de fiecare dată poteca se desfăcea atunci în două sau trei poteci identice și, după o scurtă ezitare, apucam la stînga sau la dreapta lăsîndu-mă în voia instinctului, de la o vreme însă m-am în-

trebat dacă nu greşisem, ar fi trebuit poate să las semne pe unde treceam. Mi-am amintit că nu te poţi descurca într-un labirint, de ce nu-mi dădusem seama din capul locului că mă aflam într-un labirint şi mă încăpăţînasem să-l numesc culoar, decît menţinînd o singură direcţie, luînd-o invariabil la stînga, să zicem, şi neglijînd toate celelalte poteci. Amintirea venea cam tîrziu, dar nu prea tîrziu, speram, şi în definitiv cît de mare putea fi parcul ospiciului ? Nebunii din chioşc se bucurau, probabil, de încurcătura în care mă vîrîseră, înţelegeam abia acum ultimele cuvinte ale roşcovanului şi m-am oprit furios întrebîndu-mă cui putuse să-i dea prin minte să construiască un labirint într-un ospiciu. Doar unui nebun. Îndată însă mi-am spus că pereţii vegetali avuseseră nevoie de zeci de ani pentru a ajunge la înălţimea lor apăsătoare şi la grosimea unor ziduri de cetate. Fuseseră probabil plantaţi într-o vreme cînd nimeni nu bănuia că palatul avea să fie transformat în ospiciu o vreme a serbărilor galante în care perechile de îndrăgostiţi ţineau să se ascundă o vreme a jocurilor, nedispreţuind micul fior de spaimă ce trebuia să-i cuprindă pe cei care nu mai găseau ieşirea şi erau căutaţi cu facle la orele nopţii pentru a fi întîmpinaţi cu rîsete şi aduşi la masa îmbelşugată unde spaima devenită amintire căpăta culorile aventurii.

M-am surprins asupra imaginilor unei lumi liniştitoare în care mi se părea că găsisem explicaţia labirintului, simţeam nevoia să descopăr un element raţional în confuzia împrejurărilor, dar nici el nu era menit să dureze : pereţii verzi demonstrau pînă la evidenţă că labirintul se bucura de o îngrijire atentă. Într-un ospiciu.

Să mă fi înşelat, deci ? Comportarea celor pe care-i întîlnisem părea aberantă, ignorarea unui singur amănunt însă era în stare să arunce o lumină falsă peste fapte şi reacţii pe care le interpretasem, poate greşit. Am încercat să-mi reamintesc tot ce mă intrigase, începînd cu înfăţişarea personajelor, cu felul lor de a se purta. Ce nu cunoşteam ? Nu cunoşteam nimic. Nu le cunoşteam motivările.

Descurajat, am pornit din nou. Atunci am descoperit lespedea săltată de puterea unei rădăcini şi crăpătura în formă de potcoavă care-mi atrăsese atenţia cu puţin

timp în urmă. Mă învîrtisem în cerc. Am spus cu glas tare m-am rătăcit, dar știam că nu mă mir atît cît ținea să proclame tonul cu care rosteam cuvintele, vremea să mă obișnuiesc cu gîndul labirintului nu-mi lipsise, chiar dacă recunoașterea nu avusese lor la nivelul conștiinței. Adusă la lumină, constatarea era neplăcută datorită unui simțămînt de nesiguranță înfiorat de nelămurita presimțire a unei primejdii, deși, la fel de vagă, labirintul îmi apărea și drept ascunzătoare ideală. Aici nu mă mai găsește nimeni. Și au trecut cîteva clipe bune pînă să înțeleg că greșeam din nou, pînă să-mi amintesc că labirintul nu era o construcție în sine, ci implica prezența Minotaurului.

*

Deasupra mea, neschimbat, cerul unei nesfîrșite dimineți. Soarele ar fi trebuit să apară de mult în spațiul dintre egalii pereți vegetali care-mi prescriu rătăcirea, e greu de crezut că nu s-au scurs încă puținele ceasuri care, la pornire, mă despărțeau de amiază, dar timpul a încremenit albastru.

Acolo unde poteca se ramifică am încercat să nu mă mai abat de la direcția aleasă la întîmplare. Din loc în loc am avut grijă să frîng cîte o crenguță, fără să reîntîlnesc nici unul dintre semnele trecerii mele prin galerie. Nu mă simt obosit. Înaintez. Culoarul cotește.

*

Și mă aflu în încăperea cu miros de ierburi uscate pe care o cunosc, în spatele meu ușa închisă, sub lumina lămpii cu abajur de mătase roșie prea multe mobile de lemn gălbui, acum patinat, sumedenie de macramé-uri și, pe pervazul celor două ferestre, ghivece cu plante pline de frunze, dar fără flori, alături de cactuși cu trupuri butucănoase, plate, sferoidale, colțuroase, e o încăpere în care ferestrele se deschid rar, știu, doamna Gheorghiadis a murit de mult, dar stă din nou la masă, iar lîngă ea sînt eu, corijent la franceză și condamnat să-mi irosesc vara pentru a afla că o vază devine în Franța obiect mas-

culin, mais oui, mon Dieu, oui, *le* vase, comme *Le* vase brisé, ce chef-d'oeuvre de la poésie française, am paisprezece ani şi sexul fluctuant al obiectelor mă lasă rece, nu ştiu cum să-i spun că n-am bani să-i plătesc luna de meditaţie pentru că tata n-a luat chenzina sau era mai mică decît se aştepta sau a trebuit să achite o datorie pe care n-o mai putea amîna, n-am înţeles. aseară era furios şi se făcea că nu pricepe de ce stărui, ai să-i dai luna viitoare, dar nu el stă acum lîngă doamna Gheorghiadis care-şi sprijină capul pe mîna dreaptă de parcă ar şti că-i gata să se desprindă de gîtul a cărui piele cafenie atîrnă moale şi mototolită, nu el a ascultat de atîtea ori încît o poate spune pe din afară povestea anilor sclipitori ai doamnei Gheorghiadis petrecuţi la Paris, alături de soţul ei, consulul Greciei, un om atît de delicat, fotografia de pe noptieră arată într-adevăr o faţă blîndă, cu ochi trişti la adăpostul lentilelor ovale ale pince-nez-ului, cărarea perfectă împarte egal părul negru, lipit cu înverşunare pe creştet şi numai mustaţa cu vîrfurile sfidător răsucite pare o încercare naivă şi dinainte compromisă de arborare a unui aer cuceritor, la belle époque, mon petit, au fost amîndoi de partea lui Dreyfuss şi l-au idolatrizat pe Zola manifestînd sub ferestrele lui avec tous les hommes de bonne volonté de Paris, dar consulul s-a îmbolnăvit şi a murit de ftizie cu nedesminţita lui bună-creştere, ultimele cuvinte i-au fost je m'excuse, Marie, mais je meurs, din păcate nu i-a putut lăsa decît hainele din dulap şi chevaliera pe care văduva le-a vîndut pentru a cumpăra un bilet de tren Paris—Bucureşti, la Bucureşti avea o soră, aşa că s-a mutat în odăiţa de pe Ştefan Mihăileanu unde a început să dea lecţii de franceză pour expier, peut-être, mais quoi donc ? şi fără a uita să-şi trateze elevii, la începerea orei, cu cîte o linguriţă de dulceaţă de portocale, întotdeauna zaharisită.

Privesc scena şi, pentru că ştiu ce am simţit acolo, la masa scăldată în lumina roşie a abajurului, mi se pare că văd broboane de sudoare pe fruntea celui care am fost. Din cînd în cînd el sau doamna Gheorghiadis îşi ridică privirile, se uită la mine, se uită prin mine. Din făptura măruntă au rămas în pămînt doar oase de cu-

loarea pielei ei cafenii, adolescentul deşi a dispărut şi el, dar în ochii celor două fantome, fantoma sînt eu, nici măcar o fantomă, nimic.

Eh bien, voilà, ce sera tout pour aujourd'hui, spune doamna Gheorghiadis uitîndu-se la ceasul deşteptător a cărui bătaie răsună deodată mai tare, adolescentul îşi frămîntă mîinile sub masă şi-şi simte urechile arzînd, mă întreb dacă ştie ce are să spună şi-i aştept bîlbîiala pentru că eu ştiu, iată, s-a ridicat şi închide caietul, manualul, acum vorbeşte cu ochii la faţa de masă croşetată de culoarea fildeşului bătrîn, tot ce ar trebui să fie alb în încăpere ia nuanţa asta, pînă şi colile de hîrtie cu en-tête ale doamnei Gheorghiadis aduse poate din Parisul fotografiilor ei îngălbenite, bîiguie aşa cum mă aşteptam eu... vreau să spun... adică tata... pentru că ştiţi, am uitat... să-i cer, vreau să spun... şi nu îndrăzneşte s-o privească în timp ce cămaşa i se lipeşte de pieptul dintr-odată ud, iar bătrîna se face mai mică în scaunul a cărui husă de americă strigă tristeţea florilor vestejite de atîtea spălaturi, pînă şi volănaşele răscîrpite s-au pleoştit. Ai uitat, tremură buzele boţite şi vinete şoptind o românească neaşteptat de corectă, doar sunetele şi accentul sînt bizare fără să supere, dimpotrivă, au o dulceaţă tulburătoare, ceva fragil şi neajutorat care sporeşte chinul băiatului de parcă ar fi lovit de o biată maimuţică savantă cu ochi înceţoşaţi sau o bătrînă sirenă eşuată printre mobile şi triste dantele lucrate cu igliţa. Speram, glasul se frînge, pleoapele lipsite de gene se lipesc şi ea vorbeşte mai departe cu ochii închişi, fără să protesteze, dacă l-ar certa s-ar simţi dezlegat de remuşcare, ar avea în faţă un adult şi nu fiinţa asta înduioşătoare pentru că aparţine unei specii incerte, vulnerabile, dar ea oftează doar şi cuvintele pe care le înşiră plutesc prin încăpere ca şoaptele unui muribund, bogaţii, indiferenţi şi reci... nici nu ţi-a dat prin minte... şi deodată deschide ochii şi rosteşte dintr-o suflare les fins de mois sont terribles, mon petit. Si tu savais...

Adolescentul ar vrea să strige ştiu, ce vă închipuiţi, nici tata n-are bani sau nu ne ajung întotdeauna şi toc-

mai de asta, numai că ruşinea îl înăbuşă, ruşinea neînţelegerii, a sărăciei, a durerii pricinuite şi a descoperirii zguduitoare că profesoara lui de franceză e o bătrînă sirenă-maimuţă care trebuie ocrotită, nu poate spune toate astea şi atunci preferă să fie luat drept uituc şi nepăsător, adică nu, bineînţeles că nu, dar nu e în stare să se explice, de altfel bătrîna nici nu l-ar crede, poate, şi sfiala, căinţa, mila, ruşinea îl sfîşie în timp ce gîfîitul ceasului deşteptător umple tăcerea în care doamna Gheorghiadis încremeneşte aşa cum a încremenit în ambra amintirii, mică, pierdută, strivită...

*

...în timp ce regăsesc cerul neverosibil de albastru pe care soarele, mă tem, nu va mai urca niciodată. Pe lespezile albe picioarele mi se tîrîie, au înţeles mai devreme decît mine că e inutil să se grăbească. Nu voi mai ajunge nicăieri, sau poate numai după ce voi străbate şirul încăperilor în care mă voi regăsi, fără să fi ştiut că mă aştept ca un simplu automat pus în mişcare prin sucirea unei chei nevăzute. Mişcare ?

Mă opresc îngrozit. Poate că nu-i vorba de un simulacru, poate că mă aflu într-adevăr acolo, actor recitîndu-şi rolul în micile scene pe care e silit să le repete la infinit, fără conştiinţa faptului că se repetă, atît de convins că improvizează, că le trăieşte pentru prima oară încît, de îndată ce sfîrşeşte, o ia de la capăt fără nici o abatere, aceleaşi cuvinte, gesturi şi cuvinte nemuritoare prin care el însuşi devine nemuritor în beznă, de ce nu, lumina se aprinde doar în clipa cînd eu, spectator nevăzut, pătrund în încăpere, nemuritor în planul derizoriu al caricaturii de nemurire instaurată în labirintul unde spaţiul şi timpul se răsucesc şi se întretaie pentru a mă conduce spre întîlnirile nedorite cu mine însumi.

Prin culoarul verde mă deplasez încet, înfiorat de presimţirea nenumăratelor mele prezenţe răspîndite pe parcursul labirintului. Un labirint pentru uz propriu. Ca un cavou sau mormîntul scitic în care conducătorul era îngropat cu femei, slujitori, cai, arme, podoabe şi mobile,

doar că mormîntul meu nu cuprinde trupuri menite să devină oseminte, aici totul e viu, veşnic.

Culoarul se bifurcă. Automat, frîng o crenguţă înainte de a o lua la stînga.

*

Sînt propriul meu Minotaur. Doamna Mara şi domnul Tiberiu, Valentina şi roşcovanul căruia nu i-am aflat numele, chipuri incerte, amalgam de timpi succesivi... *Era* o oază. Toţi patru *ştiau* şi, cu binevoitoare indiferenţă, au încercat să mă prevină. Nu puteau face mai mult ? Poate că nu. Orgoliul certitudinilor m-a silit să refuz oaza în care se claustraseră şi, simţindu-mă inapt pentru edenul lor atemporal, m-au expediat în purgatoriu. Pe lespezile albe ale labirintului, la întîlnirea cu adolescentul penibil, uitat în odăiţa cu miros de ierburi uscate şi pe care îl plimb cu mine.

De ce tocmai el ? Cîţi alţii mai sînt eu, pe care va trebui să-i întîlnesc ? Fulgii roşcovanului erau meniţi să mă ferească de riscul întîlnirilor cu mine însumi, la fiecare cot al potecii, îngăduindu-mi astfel să mă asum o dată pentru totdeauna ?

Uită-i, îmi spun, n-ai fost niciodată atît de singur. Eşti implicat în prezent. Şi la bifurcaţii aleg direcţia de la care mi-am propus să nu mă abat şi, din loc în loc, frîng crenguţa care îmi înseamnă tăcerea, deşi încep să cred că labirintul e în stare să dejoace naivele mele tentative de a-l învinge, fie şi regenerîndu-se de la sine. Am renunţat la ideea unei armate de grădinari consacrîndu-se întreţinerii uriaşei sculpturi vegetale. Nu pentru că presupunerea ar fi absurdă, ci pentru că se bazează pe logica mea omenească.

Tot mai neliniştit la gîndul că semnele mi-ar fi putut fi înlăturate, înaintam nehotărît. Şi dacă labirintul nu are altă deschidere decît cea pe unde am intrat ? M-am răsucit pe călcîie.

O durere atroce. Ca într-un sac în care se zbat pisici furioase, ceva se zvîrcoleşte în mine şi pentru o fracţiune de secundă *văd* golul sprijinit de schelăria coastelor. Inima şi plămînii au dispărut. În spaţiul sîngeriu s-a

dezlănțuit un vîrtej de fantome în care mă recunosc, în care nu mă recunosc, chipurile uitate se schimonosesc lîngă chipurile mele din viitor, trupurile părăsite și cele pe care anii mi le pregătesc se luptă încercînd să evadeze din închisoarea roșie, vor să se afle la întîlnirea de la care mă sustrag, privește-mă, și în vuietul glasurilor se împing, se calcă, strigă cu furia disperării eu eu eu eu.

Îngrozit, o iau la fugă printre pereții vegetali, sub cerul neîndurător de albastru. O crenguță spînzură acolo unde, cu cîteva clipe sau ceasuri sau zile înainte, am frînt-o, semnul n-a fost șters, mă pot deci întoarce, deși nu știu de ce mi se lasă pe ochi o pînză întunecată, alerg, tot mai repede gonesc pe asfaltul ud și fluierăturile polițiștilor îmi sfredelesc timpanele, iar cînd sîrma pe care n-am văzut-o mă izbește mai jos de genunchi pămîntul se rotește și trunchiurile proptite în stele se dau peste cap. Nu mai aud fluierăturile, clopote roșii încep să bată și, stîrnit de ploaie, mirosul de buruiană și moarte, care nu fusese decît răsuflarea pămîntului, răbufnește, lipindu-mi-se de obraz ca o cataplasmă.

Cu fața în jos și capul înainte mă prăbușesc e panta jilavă, îmi lunecă palmele, simt în gură noroi ș frunze mucilaginoase și în tot trupul împotrivirea întunericului nevrînd să mă primească, apărîndu-se totuși blajin cînd printre labe de dinozaur cobor tîrîș în lumea de roșu și negru din care suferința pare abolită, bicele și colții vegetali nici măcar nu zgîrie, locul de la picior unde m-am lovit de sîrmă nu doare, pînă și vuietul clopotelor din sînge descrește și lunec doar, biruind fără să vreau împotrivirea lipsită de convingere a lumii tot mai puțin roșii, din ce în ce mai neagră.

Ca într-atîtea rînduri, cuvintele se lăsau aşteptate şi, mai mult decît ele, aerul care avea să le însufleţească, Ilarion ştia cît de deosebite puteau fi în funcţie de infimul teren viran despărţitor saturat de mirosuri şi culori şi gusturi, tocmai spaţiul care era tăcere le rotunjea înţelesul, aşa că în clipa cînd literele maşinii de scris alcătuiau primele cuvinte testa înfrigurat zonele albe şi de fiecare dată cuvintele sunau după cum în interstiţiile lor sonda pătrundea superficial sau adînc, uneori nici nu aştepta şovăitoarea afirmare a cuvintelor în lumea tăceri, şi începea prin a doza tăcerea însăşi, pentru că atunci ele se alegeau singure, cu încărcătura potrivită, unul deschidea drumul celuilalt poruncind desfăşurarea frazelor, şi din necesara lor alăturare se năştea povestea, singura pe care aşa puteau şi trebuiau s-o spună, singura pentru care fuseseră şlefuite de buze anonime în timpul ceţos al închegării cuvintelor. Deşi atunci nimeni încă n-o bănuia.

Risipită în seria limitată de cuvinte care trebuiau doar extrase din marea celorlalte şi aşezate în anume fel pentru ca să-şi poată începe existenţa, povestea aşteptase timp de zeci, poate sute de mii de ani, iar Ilarion nu înceta să admire neîngrăditele combinaţii pe care aceleaşi cuvinte le îngăduiau, dacă ştia să descopere variatele lanţuri ale suplei lor logici erau în stare să desconspire mereu alte poveşti, ca un caleidoscop

arătînd întruna noi imagini, lucrul cel mai uimitor fiind că, după cum douăzeci şi patru de perechi de cromozomi porunceau structurile nerepetabile ale oamenilor care populaseră şi aveau să populeze şi în viitor pămîntul, toate cuvintele se reduceau la cam tot două duzini de sunete putînd numi infinitul. Şi nu numai de cel a cărui materialitate era detectabilă, ci şi amintirea, tot ce oamenii făcuseră din vremurile cînd începeau să ştie ce fac, visele, tot ce doreau şi nu realizaseră, pînă şi existenţele fictive născocite de ei, a căror realitate se impunea realităţii, concurînd-o.

Hamlet profilat în interjecţiile mîrîite de hoardele pitecantropilor. Ideea era o prăpastie peste care Ilarion se apleca jucîndu-se cu ispita spaimei şi plăcerea ameţelii. Undeva, neştiut, un lanţ de sunete aştepta atunci să configureze şi o poveste la care nimeni încă nu se gîndise. Mai mult, dacă, aşa cum o bandă de magnetofon putea fi derulată de-andaratelea, s-ar fi priceput să schimbe oricărei poveşti sensul desfăşurării sonore, dar nu orizontal, în spaţiu, ci vertical şi profund, în timp, ar fi ajuns poate la îndepărtatul orizont al începuturilor deasupra căruia se ridicau, nevăzute şi nebănuite, constelaţiile viitoarelor capodopere. De una dintre ele, încă necunoscută, şi-ar fi legat numele. Dar nu exista probabil un asemenea orizont, ci întunecimea absolută, matricea în care îşi consumau nerăbdarea ca djinul închis în oala ferecată cu pecetea lui Solomon şi jurînd să dăruiască bogăţie şi glorie celui care l-ar scoate la lumină, apoi, pe măsura trecerii timpului şi sporirii deznădejdii lui tot mai furioase, sărăcie, nebunie sau moarte.

Pe nesimţite, seara îşi strecura umbrele în încăpere şi Ilarion încă nu izbutise să-şi dea seama de calitatea tăcerii din adîncurile căreia, ca nişte geamanduri, răsă-

riseră primele cuvinte ale viitorului text. Le reciti de cîteva ori. Pe coala albă întunericul începea să șteargă formele literelor, dar el repetă întruna cele cîteva cuvinte care nu se legau și nu îngăduiau tăcerii să le împlinească, înlocui un cuvînt, suprimă o virgulă și percepu îndată schimbarea, ca și cum o nouă tăcere s-ar fi instalat în perimetrul celelalte. În sfîrșit, își spuse știind că de data asta găsise un început și că trebuia acum să pornească pe firul cuvintelor cu grija să nu se rătăcească, fiecare cuvînt marca o răscruce și era deajuns să se înșele o singură dată pentru ca să piardă prilejul de a prinde pe hîrtie povestea, în forma desăvîrșită a îndelungatei ei așteptări. Era atît de ușor să se lase furat de un cuvînt care nu era al căii regale și ducea la altul, și altul, simplă potecă sau chiar fundătură. Era, de fapt, ceea ce i se întîmpla de obicei.

Neliniștit, aprinse lampa. Și recitind rîndurile așternute în semiîntuneric știu că ratase din nou transcrierea desăvîrșirii și nu izbuti să identifice locul unde, pe nesimțite, se abătuse de la firul de aur al capodoperei. Înțepenit în șabloanele literelor mașinii de scris, textul era un fragment al versiunii ei degradate, falsificate, incapabilă pînă și să amintească strălucirea a cărei presimțire îl înfiorase. În lupta cu îngerul fusese din nou învins.

Își percepu bătăile inimii, se auzi respirînd și zgomotele trupului care se încăpățîna să funcționeze i se părură necuviincioase atunci cînd el, cel adevărat, abia fusese ucis. Pînă mai adineauri plină de speranță, tăcerea încăperii era acum indiferentă. Și nu mi-a fost dată măcar jalnica fericire de a nu-mi da seama că vreau mai mult decît sînt în stare, își spuse Ilarion, atîția confrați se mulțumesc cu copiile calpe ale unor opere ideale, încîntați de fiecare rînd mort pe care-l încredințează

tiparului. Poate că asta, își mai spuse ridicîndu-se de la masa de lucru și umblînd de colo-colo prin încăpere, înseamnă totuși... iar prăpastia ademenind cu plăcerea și spaima ametelii îl ispiti din nou.

Amărăciunea ultimei înfrîngeri făcu loc înfrigurării cu care smulse din masină coala abia înnegrită cu fraze dezamăgitoare. Începutul, știa, era cel adevărat, chiar dacă n-ar fi putut spune unde pierduse semnul de aur al marcajului pentru a se abate pe poteci sterpe. De începutul acesta se agăță deci reluînd acum cu deznădăjduită fervoare cuvintele pe care tăcerea fertilă le rotunjise, aceleași binecuvîntate cuvinte rostite mereu și mereu în speranța că nu numai desfășurarea lor inversă l-ar putea duce *acolo*, de vreme ce repetarea, golindu-le treptat de semnificații, sunau din ce în ce mai straniu între pereții întunecați, vocabule ale unui grai necunoscut devenite semnale sonore lipsite de înțeles, dar nu mai puțin, simțea, repere jalonînd vertiginoasa coborîre în straturile limbajului.

Plăcere, ameteală și spaimă în clipa cînd se întrebă unde sînt, dar totul în jur se înceţoşase şi buzele continuau să formeze grupuri de sunete, aceleași, altele, mereu mai bolovănoase, mai scurte, simple interjecții pe care gîtlejul le expulza în încordări spasmodice, chinuitoare, solicitînd întreaga ființă păroasă, asudată, care țopăia încovoiată și bătea pămîntul cu palmele fără să uite că era Ilarion.

Bezna era acum a unei peșteri. Ilarion nu mai avea trup, sau nu mai știa că-l are. Vuind, amestecîndu-și silabele, talazuri de cuvinte izbeau pereții alcătuind propoziții pe care le auzea concomitent și, dacă multe îi erau necunoscute, recunoștea destule. A fost o dată ca niciodată cîntă zeiță mînia ce-aprinse pe Ahil Peleianul aicea în Verona-ncîntătoare a doua neamuri mîndre

veche ură v-apropiați din nou figuri șovăitoare cari ochiului de timpuriu s-au arătat într-un sat din la Mancha de numele căruia nu vreau să-mi aduc aminte Alexei Feodorovici Karamazov era al treilea fiu al unui moșier din districtul nostru și tot astfel dacă închid un ochi văd mîna mea mai mică decît cu amîndoi șezînd pe marginea drumului cu ochii la căruța ce urcă spre ea Lena își spune vin din Alabama, cuvinte, cuvinte, și lacrimi imateriale scaldă fața pe care Ilarion nu și-o simte cînd valurile sonore îl străbat, îl poartă și și-l trec unul altuia cu superba dezinvoltură și generoasa risipă de energie a unor stihii.

Destul, nu sînt vrednic, ar vrea să strige, dar nu are glas, printre atîtea cuvinte fermecate numai cuvintele lui nu se pot face auzite în timp ce frazele definitive bubuie simultan dar distinct, se oferă concurîndu-se fără a se anula, expun culmi și abisuri, infinitatea lumilor calme, colcăitoare, pătimașe, austere, caraghioase, a lumilor nerepetabile pe care conștiința umanității le va identifica în curgerea vremurilor, și fiecare dintre ele i se propune și fiecare rîvnește să fie aleasă.

Atunci aude în sfîrșit cuvintele care vor lua naștere în tăcerea încăperii lui viitoare, cele de firul cărora nu va fi în stare să se prindă pentru a duce povestea pînă la capăt, dar care i-au îngăduit coborîrea în peștera clocotitoare. Buimac, fericit, le alege.

Numai ele răsună acum în bezna peșterii, limpezi și scăpărînd în culorile pe care nu se pricepuse să le transcrie, da, da, gîfîie urmărind desfășurarea poveștii cu o încordare atît de dureroasă încît recapătă dintr-odată conștiința trupului, așa, numai să nu uit, acum ar vrea să-și strige bucuria și recunoștința, dar trebuie să tacă și să se concentreze pentru a nu scăpa nici un amănunt, așa, Dumnezeule, cît de firesc e totul, răsco-

litor şi pur, iar cînd tăcerea revine se regăseşte în încăperea în care lampa a rămas aprinsă şi se repede la maşina de scris, cuvintele vibrează încă şi el le culcă pe colile albe, toate sînt vii, n-a uitat nici unul pentru că s-au întipărit în el, fac parte din el şi le smulge acum însîngerate din substanţa lui vie.

N-a scris niciodată atît de repede, cu o atît de înăbuşitoare trăire a fericirii, n-a fost niciodată atît de el însuşi. Răpăitul maşinii se menţine la aceeaşi intensitate, iar cînd cerul albeşte în fereastră, Ilarion priveşte cu ochi împăienjeniţi teancul de coli devenite pagini, apoi, neînstare nici de bucuria recitirii, stinge lampa şi adoarme fulgerător, cu capul pe braţul îndoit şi cotul lipit de maşina de scris.

N-a visat sau nu-şi aminti să fi visat. Se deşteptă cu braţul şi gîtul ţepene, dar cînd ochii i se îndreptară spre paginile care-l aşteptau zîmbi şi faţa-i seamănă cu faţa adolescentului Ilarion. Îşi aprinse o ţigară. Începu să citească.

După cea dintîi frază un şarpe de gheaţă îi lunecă pe şira spinării. Mîinile-i tremurau atît de tare că fu nevoit să aşeze paginile pe masă şi-şi frecă de genunchii pantalonilor palmele asudate.

Nici unul dintre rîndurile citite n-avea strălucirea care îl îmbătase, nici aerul firesc cu care culorile cuvintelor îşi răspundeau *acolo,* nici cadenţa frazelor propulsînd sugestia unor adevăruri fundamentale. Tot ce citea nu era decît o nouă versiune moartă a unui original răscolitor, o variantă a ratării.

Cum e cu putinţă, se întrebă amintindu-şi exaltata încrîncenare cu care se străduise să nu piardă nici unul dintre cuvintele care-l fermecaseră şi care se legau armonios pentru a alcătui POVESTEA, sînt sigur că n-am uitat nimic. Apoi, îngrozit de gîndul neaşteptat, îşi

spuse că în beznă nu aşteptau poate numai capodopere şi că, într-o euforie înşelătoare de felul celei care, în vis, acordă incoerenţei iluzia perfecţiunii, scriitorul se opreşte la textul pe care şi-l poate supune sau, mai probabil, e ales de un asemenea text.

Dincolo de fereastră era soare. Pe cer creştea dîra albă a unui avion invizibil. Ridicîndu-se greoi de la masă, Ilarion străbătu încăperea şi se opri în faţa oglinzii. Nimeni pe lume nu-l putea privi cu ura pe care o deslusi în ochii bărbatului înecat în apa ei de sticlă.

Niciodată.

Nimeni.

CUPRINSUL

Martorii 5
Bătrîna 10
Gestul care 15
Noul înger 22
Presimțirea albului 26
O perdea de glicină 32
Allo, spunea Ilarion, Ema ? 41
Duminica roșie 46
Despre vulpi și zăbrele 53
Morții 62
Rocada 66
Poveste de iarnă 70
Ochi triști, mîini răcoroase 84
Bezna amintirilor 89
Nevinovăția privirii 98
Un cornet de înghețată 104
Zăpezile de altădată 111
Verigi dintr-un lanț pierdut 115
Revelatorul 115
Cele două lumi 116
Vrabia 117
Marele zbor 117
Fereastra 118
Obolul 119
Al treilea 119
Ultima fază 121
Capcana 122
Evadare 124
Dovada 129

Un pat de nisip 135
Eternitatea în camera albă 141
Un sfîrșit al lumii 144
Refugiul nopților 157
Devreme 164
Imposibila oază 167
Niciodată, nimeni 189

Lector : GEORGETA NAIDIN
Tehnoredactor : CONSTANȚA VULCĂNESCU

Apărut : 1984 Bun de tipar : 5 V 1984
Format : 16/54 × 84 Coli tipo : 12,5

Tiparul executat sub cd. 5016/984 la
INTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ
BACĂU
Str. Mioriței nr. 27

Lucrarea este tipărită pe hîrtie fabricată la
I.H.C. „Comuna din Paris" Piatra Neamț

Lei 9,25